

BEN BENNETT

CINĂ
ÎN PARADIS

Traducere din limba germană și note de
Daniela Duca

EDITURA ALLFA

Ben Bennett s-a născut în 1970 și în prezent trăiește în Barcelona. A urmat studii de jurnalism, teatru și film. Înainte să își înceapă cariera de scriitor și scenarist, a lucrat pentru agenții de publicitate și pentru diverse reviste și ziare. Romanul său de debut, *Solange es Wunder gibt* (2009), a devenit imediat un bestseller. A urmat ***Cină în Paradis*** (*Nachtmahl im Paradies*, 2012; Editura ALLFA, 2014), tradus în mai multe limbi. Cel mai recent roman al său, *Mademoiselle Melon erlebt ein Wunder*, a apărut în 2014. În 2013, Ben Bennett a ținut un curs de *creative writing* la Barcelona.

Vocea autorului

„Când eram mic, visam să cunosc într-o zi dragostea adevărată. Din visul acesta s-a născut apoi o carieră de vis. Toate romanele mele sunt despre marea dragoste – cum e să o găsești, să o pierzi, ce amestec au spiritele divine în toate astea și ce putem face chiar noi ca să fim fericiți.

Pentru că da, putem să fim fericiți.“

Ben Bennett

NACHTMAHL IM PARADIES

Ben Bennett

Copyright © 2012 by Blanvalet Verlag,
a division of Verlagsgruppe Random House
GmbH, München, Germany

CINĂ ÎN PARADIS

Ben Bennett

Copyright © 2014 Editura ALLFA

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României**

BENNETT, BEN

Cină în Paradis / Ben Bennett; trad.: Daniela
Duca.—

București: ALLFA, 2014

ISBN 978-973-724-707-0

I. Duca, Daniela (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Redactare: Ruxandra Câmpeanu

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Anca Tach

Design copertă: Alexandru Novac

„Îți port inima în mine (o port în inima
mea) “
E.E. Cummings

Aperitiv

(absent pentru moment)

Amuse-Gueule

— S-au hotărât domniile voastre?

În timp ce se apropia de masă ca să ia comanda, Jacques observă pe cămașa lui neagră o pată urâtă de transpirație, de mărimea impresionantă a Guyanei Franceze. Ei, era vară. Se mai întâmplă.

— Mathilde?

Clientul cu pălărie de paie și cu mustață răsucită îi aruncă o privire însoțitoare sale, o brunetă voluptuoasă, cu alură de păstrăv norvegian și cu sandale medicinale în picioarele goale.

— Așa, începu ea, cercetând meniul, am vrea somon sălbatic marinat cu sfeclă confiată și spumă de hrean. Ca fel principal, cotlet de berbecuț cu tartă de caise, spumă de țelină și ciuperci sote. Și pe urmă mai vedem.

Lui Jacques i se tăie respirația. În tăcerea stânjenitoare care se așternu în restaurant, nu se mai auzeau decât valurile mării mângâind țărmul. După ce studie îndelung colonia franceză de pe cămașa lui Jacques, domnul durduliu și cu mustață răsucită zise:

— Vă rog s-o scuzați pe soția mea, e mai glumeață de felul ei. Știți, am mai fost aici la dumneavoastră mai demult. Pe vremea aia, se chema altfel restaurantul și se serveau numai delicatese. Dar nu vă fie teamă, astăzi vrem ceva consistent. Ne e foame.

Își frecă mulțumit palmele. Nu avea de unde să știe că în restaurantul lui Jacques astfel de glume nu erau deloc bine-venite.

— Părerea lui, spuse bruneta cu multă cochetărie, făcându-i cu ochiul. Deci luăm friptura asta de vită cu crochete în sos de ciuperci. Acuma, lăsând gluma deoparte, trebuie să recunosc că

privești e la fel de impresionantă ca întotdeauna. E un adevărat paradis.

Jacques răsuflă ușurat la auzul acestor cuvinte, deși îi displăcea un pic tonul emfatic cu care vorbise bruneta. Nu îi plăcea deloc când cineva îi amintea de trecut. De unde atâtea lovituri sub centură? Și de ce? Lucrurile erau limpezi ca supa de vită pe care o gătea odinioară. Fără privești fabuloasă, restaurantul lui ar fi dispărut de mult. Dar privești aceea care îți taie respirația era oare suficientă ca să țină restaurantul în viață și să împiedice venirea sfârșitului? Dar zidurile groase ale clădirii, încărcate de istorie și de amintiri frumoase, care însemnau totul pentru el? Viitorul fusese pecetluit chiar în ziua precedentă.

Executorului judecătoresc nu îi mai rămânea nimic de făcut decât să constate producerea evenimentului inevitabil pe care îl prevăzuse cu mult timp în urmă. Schimbările care avuseseră loc în ultimii ani nu aveau cum să ducă la altceva decât la catastrofă. Încă de atunci se sădise sămânța dezastrului. Pe vremea aceea se mai putea încă face ceva. Acum era însă evident prea târziu. Ce se întâmplase? Cu șase, ba chiar cu șapte ani în urmă, din inscripția PARADIS căzuseră după o furtună violentă câteva litere, transformând deodată locul în ceea ce avea să se cheme PARIS. Furtuna nimicitoare smulsese fără milă literele A, D și I (probabil de la ADIO), care și-au luat pentru totdeauna rămas-bun de la Jacques. Lăsaseră în urmă un PARIS pustiit și jalnic, un Paris care nu mai avea nimic în comun (în afară de cele câteva litere elegante din firma luminoasă de neon) cu Paradisul de altădată, strălucitor, frumos văruit și cochet.

El și Elli administraseră împreună timp de douăzeci de ani restaurantul romantic de pe coasta Atlanticului, spre încântarea sutelor de clienți. Pentru o vreme sclipise și o stea deasupra Paradisului. Steaua Michelin^[1], care strălucește

mai ceva decât Luceafărul. Iar acum localul era în pragul falimentului. Dar ce-i păsa lui Jacques? Mă rog, asta dacă lăsa deoparte faptul că era posibil să rămână pe străzi.

Nu îi mai păsa de mult de lucrurile materiale de pe lumea asta. Asta pentru că Jacques nu pierduse numai câteva litere dintr-o reclamă luminoasă. De fapt, tot câteva litere mai pierduse, altele decât cele căzute din PARADIS: E-L-L-I. Paradisul lui pe pământ. Fuseseră împreună timp de douăzeci și doi de ani, o lună, două săptămâni și trei sferturi de zi. Numai ei doi și restaurantul. Elli murise, iar el trebuia să trăiască mai departe. Fără ea. Viața era o glumă proastă.

În acea seară tragică, Jacques încetase să mai gătească. Îl transformase pe ajutorul de bucătar în bucătar-șef, iar el își dedica tot timpul amintirilor. Nenumărați bucătari de calitate îndoielnică se perindaseră pe acolo, transformând paradisul de altădată într-un adevărat Infern. Ce folos să ai o pâine deosebită, dacă nu ai cu cine să o împărți? Jacques își puna întruna întrebarea asta, dar nu reușea să găsească un răspuns – adică un răspuns care să îl convingă pe deplin. De fapt, chiar îi plăcea să vadă cum restaurantul se duce de râpă. Toată lumea care cunoștea Parisul știa că este deopotrivă un Paradis și un Infern. La fel era și restaurantul lui Jacques. Moartea lui Elli fusese ca o izgonire din Paradis. Era de la sine înțeles că restaurantul nu mai putea fi același.

„Eu ♥ scrumierele în formă de inimioară!“

Scrumiera de porțelan în formă de inimioară pe care Jacques i-o dăruise lui Elli se afla încă pe noptiera ei. Elli nu se putuse lăsa de fumat nici măcar când fusese diagnosticată cu cancer pulmonar. Niciunul, nici celălalt nu luaseră boala în serios. Nu mai știa dacă el, Jacques, o poreclise Elli sau Elli însăși se alinta așa. Numele venea de la Elodie, cum o botezaseră părinții, pentru că rima așa de frumos cu „melodie“, iar ei erau, cu

siguranță, mândri că reușiseră să vină cu o idee atât de inspirată. Elli avea extraordinar de multe calități, și de aceea era singura femeie pentru care Jacques avusese vreodată ochi. Frumusețea ei exterioară îi oglindea frumusețea interioară. Cu excepția plămânilor, desigur.

Se cunoscuseră într-o vacanță de vară. Într-o micuță cafenea din Normandia, din Trouville-sur-Mer. În Côte Fleurie, țărmul florilor, bătute de briza blândă a Canalului Mânecii. Deauville și Trouville erau cele două surori frumoase ale Atlanticului. Deauville era faimos pentru cursele de cai, pentru cazinou, pentru festivalul de film și pentru plajele pe care doamnele din lumea bună plimbau în poșetele lor Hermès căței cu rase bizare și nume și mai bizare, precum Épagneul Breton sau Yorkshire Baby, cu panglici roz în cap. La doar două ore depărtare de Paris era o cu totul altă lume. Un Paradis. Zile interminabile petrecute pe plajă, nopți fără început și fără sfârșit. Totul se topea într-o atmosferă de vis.

Inițial Elli venise din Alsacia pentru doar două săptămâni, împreună cu o prietenă. Părinții ei țineau o cofetărie în Strasbourg, la care lucra și ea, deși ar fi preferat să plece să studieze la Sorbona. Sau măcar să facă ceva cu adevărat nebunesc în viața ei. Încă de pe atunci era o tânără deosebit de inteligentă, chiar ceva mai inteligentă decât Jacques – deși nu se lăuda niciodată cu asta. Jacques nu mai cunoscuse niciodată un om așa de modest ca Elli. Kierkegaard era de părere că adevărata artă nu e să seduci o femeie, ci să găsești femeia care merită să fie sedusă. Elli era exact această femeie, iar Kierkegaard n-avea decât să se ducă naibii.

Avea douăzeci și unu de ani pe vremea aia. Jacques tocmai terminase școala de bucătari. Au intrat în vorbă imediat și au constatat că au o pasiune comună pentru Serge Gainsbourg. Spre deosebire de ea, Jacques insista că el nu îl place pe

Gainsbourg decât pentru muzica lui. Imediat le-a venit ideea că ar putea să facă ceva nebunesc împreună. Nicio lună mai târziu, se căsătoreau într-o capelă micuță de pe malul mării. Era atât de micuță capela, încât nu încăpeau în ea mai mult de câțiva oaspeți. Și asta nu fără să facă irespirabil aerul din încăpere.

Elli nu mai era nevoită să se întoarcă la cofetăria părinților ei. De ce să se întoarcă? Nu mult după aceea au descoperit Paradisul. Era doar un șopron, un fel de chioșc situat pe un țărm înalt, deosebit de pitoresc, la câțiva kilometri de Trouville. L-au preluat de la un chiriaș care se afundase în datorii și fusese nevoit să își ia tălpășița, lăsând în urmă Paradisul. În schimbul unei despăgubiri modice, Elli și Jacques au preluat contractul de închiriere. Intenția lor era să învioreze un pic meniul și să ofere servicii amabile, ceea ce nu vedeai prea des prin locurile alea. După ce proprietarul de drept a declarat nul contractul de închiriere pe care Elli și Jacques l-au preluat de la chiriașul dispărut, au fost nevoiți să îl servească gratis ca să nu își vadă visul năruit. În cele din urmă, la doar cinci luni după ce preluaseră localul, un viscol nimicitor a distrus bistroul din temelii. Elli și Jacques au rămas fără nimic. Dar pentru că proprietarul intuise talentul gastronomic deosebit al lui Jacques, le-a construit, în locul căsuței de lemn suflate de vânt, o casă de cărămidă, frumos văruiată, tocmai bună pentru un restaurant mic și cu dichis.

Jacques avea douăzeci și ceva de ani, dar avea deja un simț gastronomic ieșit din comun. Tatăl său fusese vânător, înainte ca partenerii lui să îl ia drept mistreț și să îl împuște mortal. Mama lui pregătea vânatul adus de tată cu atât de multă artă, că și acum îi lăsa lui Jacques gura apă când își amintea. Avea un talent înnăscut pentru așa ceva. Din păcate, murise cu câțiva ani în urmă, dar rămăsese pentru el un model de bucătăreasă desăvârșită. Chiar dacă, spre deosebire de Jacques,

ea nu obținuse nicio stea Michelin și era mai preocupată de cartea ei de rugăciuni decât de cartea de bucate sau de micuțul Jacques.

Acum era el însuși un bărbat în toată firea, de patruzeci și nouă de ani, un bărbat care avusese totul și apoi pierduse totul. Licităția forțată îi pica greu ca un desert searbăd după un fel principal minunat, al cărui gust încă îl mai simțea pe limbă. Iar pentru întreprinzătorul lacom care avea să cumpere localul, momentul avea să fie un fel de *amuse-gueule* – o gustare, un antreu. Un nou Jacques. Un Jacques plin de energie și vitalitate, pregătit, așa cum fusese el însuși odinioară alături de Elli, să pună piatra de temelie a unui nou restaurant, căruia să i se ducă faima în întreaga lume. Însă el, Jacques, Jacques cel adevărat, era prea obosit ca să mai poată clădi ceva nou.

În Parisul din vremea aceea, turiștilor li se vindeau gogoși care nici nu existau în meniu. O bună bucată de vreme, restaurantul s-a hrănit din faima de altădată, dar trecerea timpului, din păcate, spulberase și faima asta, așa cum spulberă briza Atlanticului aroma cafelei de după-masă. Jacques cocheta cu gândul de a-și pune capăt zilelor ca să meargă pe urmele lui Elli, la al cărei mormânt se ducea în fiecare zi. Dar nu restaurantul aflat în declin îl ținea în viață. Nicidecum. Calul și măgarul lui îl țineau.

Se uita la ei de fiecare dată când urca pe acoperișul casei albe acoperite cu șindrilă. Deasupra restaurantului și deasupra apartamentului se afla un turn de observație din oțel, pe care îl înălțase Jacques cu mâna lui după închirierea casei, pentru că proprietarul inițial, cu tot interesul său pentru confort, nu prevăzuse și așa ceva. Multe erau nopțile pe care și le petrecuse cu Elli acolo, privind apusul și apoi răsăritul. În spatele casei luaseră în concesiune și o mică pajiște. Elli își dorea un cal, așa că Jacques i-a dăruit unul – un mânz zvelt, cu picioare lungi, care de-abia învățase

să meargă și se legăna nesigur ca o fetiță pe tocuri înalte. Ca să nu se simtă singur, i-au adus și un măgar. Animalele i-au supraviețuit lui Elli, iar Jacques se simțea responsabil pentru ele. Ca și cum ar fi fost familia lui. Numai ei îi mai rămăseseră pe lume.

Niciodată nu i-a botezat – erau, pur și simplu, Calul și Măgarul. Și totuși, de când Elli constatasese, suspinând teatral, că nu se deosebesc de fapt așa de mult de oameni, cele două animale deveniseră o parte importantă din viața lor. Fiecare om are nevoie de un animal de companie, ca să nu se simtă singur. Fie el și măgar. „Rămâne întrebarea care dintre cei doi e animalul“, glumea ea fermecător și îl săruta pe buze, lăsând în aer o aromă de cafea marocană, pe care o băuse chiar înainte de culcare. Un sărut pe care Jacques încă îl mai simțea pe buze.

Zdruncinat ca o căruță pe un drum din pietre de râu. Așa fusese primul lor flirt. Așa cum pare să se întâmple în general când destinul ne joacă feste.

— Câți ani ai? a întrebat ea când el a invitat-o la dans.

De parcă un băiat care îndrăznește să invite o fată la dans trebuie să fie supus mai întâi unui examen de maturitate. Asta se întâmpla într-o seară de vară. Se mai întâlniseră o dată în ziua aceea, la o petrecere de pe plaja din Trouville, când privirile li se intersectaseră și se iscodiseră fără rușine pentru prima dată. Nu putea fi doar o întâmplare că se întâlniseră de două ori în aceeași zi. Și atunci, o voce interioară i-a șoptit că nu poate fi decât o mână divină cea care i-a adus din nou împreună.

— Douăzeci și opt, a mințit el.

— Nu se poate! a răspuns ea.

Ca apoi să îi spună că nu avusese experiențe prea plăcute până atunci cu bărbații mai tineri decât ea. Nu și-a putut reține un surâs amuzat. Și cu asta s-a spart gheața.

Câteva clipe mai târziu, dansau înlănțuiți pe muzica lui Richard Sanderson de pe coloana sonoră a filmului *La Boum*, care înnebunise Franța în vara aceea, transformând-o într-un balamuc romantic. *Met you by surprise, I did not realize/ That my life would change forever*^[2]. Pe ultimele cadențe ale melodiei, Elli i-a făcut cochet cu ochiul. Un detaliu pe care un tânăr încă necopt probabil că nici nu l-ar fi remarcat. Dar el l-a remarcat. Pentru că nu mai era un puști, ci un bărbat în toată firea. Îi citea pe Camus și pe Sartre și știa că într-o bună zi va ajunge să fie atât de bun la gătit cum sunt ei la scris. La fel de dăruit și de pasionat. Deși Jacques era încă un anonim în tagma lui, o foaie albă, un șervet de un alb imaculat, știa că Elli deține toate ingredientele pentru meniul vieții lui. După înfățișare, era ca un desert dulce și ademenitor: păr blond și înmiresmat, buze roșii ca zmeura, arcuite într-un zâmbet catifelat, ochi verzi ca un fruct de avocado și o piele cafenie care te ducea cu gândul la cacaua cubaneză. Mai mult decât atât, în timp ce se plimbau seara desculți prin Trouville, pe nisipul încă fierbinte de la căldura amiezii, ochii lui Elli, care tocmai recunoscuse că bărbății tineri au potențial, promiteau un aperitiv ispititor. Iar aperitivul, la rândul lui, anunța un fel principal fenomenal și inegalabil: o viață întreagă petrecută împreună. Elli era ca o mâncare de care nu te mai saturi niciodată și care are același gust delicios de fiecare dată când o gătești; o delicată pregătită cu iubire și dăruire, un ospăț îmbelșugat, în care nimic n-ar putea interveni ca să alunge apetitul.

Dar totul luase sfârșit. Masa fusese strânsă. Și asta chiar în timp ce ospățul era în toi! Ce nerușinare! Lui Jacques i se suflase din față desertul fără nicio explicație. Se vedea nevoit să părăsească restaurantul în care ajunsese să se simtă singur și rupt de lume. Tocmai acel loc minunat în care ar fi vrut să se statornicească. Și, în loc să îi

îngăduie să rămână acolo, viața îl aruncase în stradă, unde aterizase pe neașteptate, ca o cometă într-o groapă de gunoi. Era convins că, în afară de gătit, nu se pricepe la nimic. Elli fusese meniul vieții lui – iar acum în bucătărie nu mai era nimic.

— Trebuie să eliberezi clădirea până la sfârșitul lunii, îi comunică Gérard, executorul judecătoresc, care fusese adeseori pe la el și Elli în Paradis ca oaspete.

Jacques nu deținea nimic cu adevărat valoros. Nimic în afară de lucrurile din mansardă, de care avea grijă ca de ochii din cap. În plus, de la o vreme nu stătea bine nici cu sănătatea. Îl cam supăra inima. Nu mai era tânăr și începuse să bea prea mult. Dar, dacă era să îl creadă pe Patrice, nu asta era problema. Patrice, vechiul lui prieten, care era și medicul lui de familie.

— Suferi de sindromul inimii zdrobite, îi spusese Patrice cu un an în urmă, după ce Jacques îi ceruse, în sfârșit, prietenului său o consultație.

Nici nu avea de ales, cu junghiurile acelea dureroase din coșul pieptului, care îl necăjeau deja de câteva luni, mai ales dimineața și seara.

Pentru prima dată după multă vreme, lui Jacques îi venea să râdă. Patrice însă stătea neclintit la birou cu ochii pironiți în calculator, ca acei *yuppies* care obișnuiau să vină cu laptopul pe terasa Parisului, pentru că acolo aveau parte deopotrivă de internet wireless și de o priveliște superbă.

— Eu vorbesc serios, a adăugat Patrice cu o expresie sobră, fără să își ia ochii de la ecranul calculatorului. E un concept din fiziocardiologie, chiar dacă e destul de nou. E o boală, existența ei a fost dovedită științific. Sângele susură în inimă. De vină sunt hormonii stresului, care inundă inima.

— Dar nu mai sunt așa de stresat ca înainte.

— Ba ești. De șapte ani te stresezi întruna.

— Hai, las-o baltă, Patrice.

— De-aia se numește „sindromul inimii zdrobite“, pentru că exact asta e cauza. S-a dovedit

că inima poate fi zdrobită. Oricum, aici sufletul joacă un rol crucial. El cauzează stresul.

— Și ce-are asta de-a face cu mine? l-a întrebat Jacques pe Patrice, dând din cap mirat, de parcă Patrice tocmai l-ar fi confundat cu un alt pacient.

La vârsta lui, ar fi trebuit să înțeleagă imediat ce vrea să spună Patrice.

— Cum adică ce legătură are cu tine? Cred că a venit vremea să te mai uiți și la alte femei. Să te reîndrăgostești.

Asta era prea de tot pentru Jacques. Să se uite după alte femei! Să se îndrăgostească! S-a ridicat și a ieșit vijelios din cameră, fără să îi mai arunce lui Patrice nici măcar o privire.

În toți acești ani de când Elli nu mai era, nicio femeie dintre cele pe care le cunoscuse nu se ridica nici măcar până la genunchiul fostei lui neveste. Femeile ca Elli nu cresc în copaci, nici măcar în Normandia, oricât de înzestrată o fi regiunea. Pe ce lume trăiește și Patrice ăsta? Cum se face că mergea mereu la Paris ca să umble cu fete de moravuri îndoielnice, cum se face că nu se căsătorise niciodată, cum se face că nu avusese nici măcar o relație serioasă? El ar fi trebuit să știe mai bine decât oricine cum stau lucrurile. Timp de trei săptămâni nu au mai vorbit unul cu celălalt. Odată Jacques a trecut chiar pe partea cealaltă a străzii ca să evite să îl întâlnească pe Patrice.

După o vreme s-au împăcat totuși. Fusese prima lor ceartă în douăzeci de ani. Patrice era singurul om pe care Jacques îl cunoștea de tot atâta vreme ca pe Elli. Într-un sfârșit, și-a dat seama că Patrice îl cunoaște aproape la fel de bine cum îl cunoștea și Elli. Elli, care îi zdrobise inima prin zadarnica ei moarte. Lui Elli nu îi fusese frică de nimic în viață. Dar lui Jacques îi era frică de orice. Iar cea mai mare spaimă a sa era că va pierde Parisul și, odată cu el, toate amintirile adunate în ungherele lui.

O dată pe zi, ca să se simtă mai bine, Jacques făcea o lungă plimbare printr-o zonă cu multă

verdeată. Nu trebuia să meargă prea departe, pentru că Parisul era deja înconjurat de verdeată. Normandia era plină de verdeată – numai verdeată cât vedeai cu ochii. Vara, albăstrelele și macii de un roșu intens împodobeau pajiștile, iar iarna iarba se acoperea cu picături de rouă.

Jacques se obișnuise să doarmă până târziu. Rareori se trezea înainte de ora zece sau unsprezece. În restaurant nu mai era nevoie de prezența lui fizică, de când bucătăria și serviciile coborâseră la nivelul la care erau. N-ar fi trebuit să îi pese că restaurantul devenise un restaurant ca toate celelalte. Totuși, dacă ar fi fost să recunoască, îi era foarte rușine. Numai rareori se mai nimereau pe acolo oaspeții de altădată, ca niște umbre ale trecutului. Dar Jacques prefera să nu se arate și îl lăsa pe chelner să îi servească. De fiecare dată când se uita în ochii oaspeților de demult, care își aminteau de el ca de un vechi prieten, i se derula din nou tot filmul vieții pe ecranul minții. Înainte să apară pe ecran cuvântul FIN, se vedea deodată pe sine, în halul în care ajunsese. O priveliște cutremurătoare, care îl făcea să vrea să se ascundă ca să nu mai fie văzut niciodată.

De altfel, chiar avea obiceiul de a se ascunde. Era, pe lângă somnul prelungit, îndeletnicirea lui preferată. De pildă, în timpul plimbărilor zilnice de după micul dejun. Jacques avea încă același superb Citroën DS din vremurile lui de glorie, lustruit și la fel de strălucitor ca odinioară. La Déesse – Zeița, cum o porecleau admirativ cunoscătorii. Era o cabrioletă executată la Paris de Henri Chapron în perioada în care industria automobilelor din Franța ajunsese la apogeu. Când prietenii îl întrebau de ce nu vrea să își cumpere ceva mai modern – DS-ul lui fabricat în 1975 era deja trecut de prima tinerețe –, Jacques clătina din cap dezaprobat. Se uita la ei ca la niște copii naivi, care tocmai au spus o mare prostie.

— În mașina asta am petrecut zece la sută din cea mai frumoasă perioadă a vieții mele, spunea el mereu.

Acum prietenii erau cei care se uitau la el ca la un copil naiv, care tocmai spusese o mare prostie.

Și totuși, era adevărat. Cu câțiva ani în urmă, Jacques se așezase la masa de lemn din bucătărie, în apartamentul de deasupra restaurantului de care ar fi trebuit de mult să se descotorosească, și notase pe un bilețel următoarele:

Elli & Jacques (timpul petrecut împreună):

— în Paradis: aprox. 35%

— în pat: aprox. 35%

— în turnul de observație: aprox. 10%

— în mașină: aprox. 10%

— alte locuri: aprox. 10%

Mașina era trecută pe locul al treilea, la egalitate cu turnul de observație. Era, prin urmare, unul dintre locurile de care Jacques avea grijă ca de ochii din cap, un fel de patrimoniu UNESCO personal, care se bucura de cea mai mare atenție și de care nimeni altcineva nu avea voie să se atingă.

Obișnuia să meargă zilnic împreună cu Elli la piața din Trouville ca să facă aprovizionarea pentru restaurant. Vara închideau restaurantul o zi pe săptămână și plecau cu mașina la plimbare. De-a lungul plajelor, care arătau ca niște covoare albe ce făceau trecerea între mare și uscat, de-a lungul pajiștilor înflorite, prin păduri întunecoase și prin sate care de care mai mici și mai romantice, înșirate ca niște perle de-a lungul șoselei. Iarna, când și așa aveau mai puțini clienți, își puteau permite să închidă restaurantul timp de mai multe zile ca să meargă până la Paris.

— Există oare vreun loc pe lumea asta în care să putem să cheltuim banii muncii din greu într-un mod mai bun și mai frumos? o întrebase Jacques pe Elli într-o zi, pe când stăteau așezați confortabil

pe bancheta maronie a mașinii, în traficul de pe Champs-Élysées.

Tocmai începuse să ningă, ceea ce rareori se întâmplă în Paris.

Atunci Elli și-a luat mâna de pe schimbătorul de viteze și l-a mângâiat tandru pe Jacques, când pe obrazul drept, când pe cel stâng.

Încă mai simțea tandrețea atingerii ei când se gândea la asta. Ce putea fi mai modern decât mașina în care se petrecuse un lucru atât de minunat? Of! Oare niciunul dintre oamenii din jurul lui nu mai are și altceva în afară de trup și creier? Nu mai are nimeni inimă? Asta înseamnă, care va să zică, să fii modern. Dacă asta înseamnă să fii modern, prefera să se lipsească de așa ceva și să trăiască mai departe în trecut.

DS-ul era parcat în spatele casei și, după spusele vecinilor, în fiecare dimineață, când Jacques pleca la plimbare, trecea pe lângă măgarul și calul lui. Asta se întâmpla după ora de rugăciune. Jacques urca de obicei în turnul de observație ca să vadă cum dimineața, umilă, se întinde la picioarele lui. Pe urmă începea să mângâie blând botul calului și al măgarului și stătea cu ei la povești.

— Doamne Dumnezeule, te rog, dă-ne o zi minunată! Mie și lui Elli și tuturor celor pe care îi iubim și care ne iubesc. Inclusiv calului și măgarului nostru.

Nu a schimbat nimic la rugăciune nici după moartea lui Elli. Jacques nu era chiar așa de credincios. Venea dintr-o familie catolică severă, în care pioșenia austeră și glacială i se păruse dintotdeauna o dovadă a lipsei de suflet; asta îl făcuse să își piardă din credință. Numai aceste câteva cuvinte de rugăciune pe care le născocise singur rămăseseră în el ca un fel de relicvă a credinței. Niște vorbe adresate unui Dumnezeu care era, spera el, cu totul altfel decât îl făcuseră să creadă părinții lui. Le dorea din toată inima să nu aibă parte de Rai așa cum și-l imaginau ei că ar fi.

În dimineața aceea, Jacques se trezise mai devreme decât de obicei. Un abur argintiu, pe care soarele avea să îl facă în curând să dispară, plutea încă deasupra pajiștii. Dinspre mare se auzea țipătul pescărușilor. Calul și măgarul erau învăluiți într-un halou luminos. Jacques îi privea cum își împung blând botul umed în palma lui.

— Pe mai târziu, le spuse el, mă întorc în câteva ore.

După moartea lui Elli, Jacques începuse să se adreseze calului și măgarului ca și cum ar fi fost oameni. Așa făcea și Elli. Pe atunci, Jacques râdea de ea. Acum făcea și el la fel și încerca să înțeleagă ce trebuie să fi simțit Elli. Jacques se purta cu animalele de parcă ar fi fost copiii pe care nu îi avusese niciodată. Elli nu reușise să rămână însărcinată. Nimeni nu a reușit să descopere exact din ce cauză.

De obicei se plimba cam o jumătate de oră prin împrejurimi, ca să își pună ordine în gânduri, să planifice ziua care venea și să se detașeze de visele plăcute sau cumplite pe care le avusese peste noapte. De data aceasta însă, trebuia să meargă în oraș, la avocatul lui. Nu avea încotro. Tribunalul local demarase deja procedurile.

Șoseaua șerpuia cu eleganță prin peisaj, printre culorile pastelate ale verii. Jacques conducea lent. Nu avea motive să se grăbească. Numai gândul la discuția ce avea să urmeze îi dădea dureri de stomac. O luase încet cu Zeița lui pe străduța din fața casei – nimic nu era mai aproape de locul în care uscatul se pierde în mare decât Jacques și al său Paris – și ieșise apoi în forfota șoselei, pe care o cunoștea ca pe propriul buzunar.

Privind îndelung în oglinda retrovizoare, Jacques voia să se asigure că se poate citi imediat pe fața lui tristețea ce îl copleșea – mai ales în acea zi, dar și așa, în general. Se declară mulțumit. Nici măcar nu apucase să se radă de dimineață. De-abia reușise să tragă pe el costumul negru, pe care nu îl

mai purtase de la înmormântarea lui Elli. De fapt, ce altceva era întâlnirea cu avocatul? Tot un fel de înmormântare era. Așa cum cu șapte ani în urmă renunțase la viața personală, renunța acum, cu întârziere, la cea profesională.

Dacă în oglinda retrovizoare nu s-ar fi zărit bancheta din spate vopsită în culoarea cafelei cu lapte, Jacques ar fi avut în fața ochilor o priveliște în întregime în alb-negru: costumul negru, cămașa albă, pielea cenușie, tuleiele de barbă nerasă, ochii obosiți și pleoapele pe jumătate închise, care deveniseră aproape plumburii. Elli mereu spunea că ochii lui căprui au culoarea spumei de ciocolată și sunt cei mai frumoși din lume. Era evident că se înșela.

Imaginația îi juca deseori feste. Jacques nu putea și nu dorea să își aducă aminte cum fusese el de fapt pe când Elli mai trăia. Elli mereu îi spunea cât de chipeș este. Nu doar ochii erau frumoși la el – totul era. Ceea ce ea nu sesiza era că el nu fusese niciodată cu adevărat chipeș; el era doar oglinda frumuseții ei. Asta fusese Jacques timp de douăzeci și doi de ani: fața luminoasă a lunii, care reflectă lumina solară. Era adevărat. Elli nu era doar cea mai frumoasă femeie din Trouville, din Normandia, din întreaga Franță, ci și cea mai frumoasă femeie din întreg universul. Dacă ar fi existat ordine și dreptate pe lumea asta, ar fi trebuit ca anumite plante exotice să îi poarte numele, sau dacă nu, atunci anumite stele extrem de strălucitoare de pe cer, sau măcar o mare asupra căreia să își reverse stelele razele luminoase, cu tandrețe și căldură.

Când își întoarse privirea spre stradă, văzu – *oh-là-là!* – ditamai bolidul negru îndreptându-se direct spre el. Unele dintre corciturile acelea tipic britanice dintre o mârtoagă și un cal de curse, căruia crescătorul i-a mai și tatuat numele Range Rover pe fund. Bolidul mergea chiar pe mijlocul

șoselei. Mare îi fu mirarea lui Jacques când văzu cine stă la volanul mașinii: nimeni.

Într-un moment de inspirație divină, Jacques trase de volan și ieși de pe șosea drept pe câmpurile cultivate ale Normandiei. Zeița aurie se târa acum ca un iepure șchiop pe câmpurile cu cereale nu mai puțin aurii. Jacques se sperie de-a binelea. Un gând plăcut îi trecu prin minte, în timp ce urmă din instinct impulsul nefiresc de a nu da drumul volanului, deși mașina scăpase complet de sub control. Nu avea cum să încerce să se redreseze, pentru că părăsise deja de multă vreme șoseaua. Așa că motorul avea să se încălzească foarte tare, mașina avea să explodeze în cele din urmă, iar Jacques nu ar mai fi trebuit să se lupte cu toată porcăria asta. Se va duce la Elli a lui. *Home sweet home.*

A mai durat o secundă până să se oprească mașina. Jacques luase mâinile de pe volan, sperând că poate în mijlocul câmpului de cereale se va găsi un perete de beton care să pună abrupt capăt zilelor sale. Dar nici vorbă de așa ceva.

Nici nu mai știa de când stătea așa nemișcat la volanul automobilului, în peisajul încremenit, când cineva se apropie de mașină și îi bătu în geam. În fața ochilor săi decepționați pentru că nu reușiseră încă să zărească un înger, se contura neverosimil silueta unei femei ca la vreo patruzeci de ani. Ochii îi erau de culoarea albăstrelelor, iar părul ei semăna, în mod straniu, cu o gravură în cupru. Jacques nu își putea explica exact de ce și nici nu prea îi păsa. Vocea ei suna ca un cântec de sirenă, dar peste măsură de precipitată. Probabil că era și ea implicată în accident și era mai afectată decât el. În orice caz, debita tot felul de aberații, poate că se lovise la cap. Jacques se uită din reflex ca să vadă dacă geamul de la mașină e închis până sus.

— Sunteți bine, domnule? Sunteți teafăr?

Ce mai întrebare!

— Ah, sunteți teafăr. Cât mă bucur!

Femeia răsuflă ușurată, într-un mod foarte teatral.

— Vă pot, pot să vă... *merde!* înjură ea în franceză, aproape cu naturalețe, în timp ce căuta neajutorată un cuvânt pe care nu reușea să și-l amintească. Remorchez? Așa, da, remorchez. Dacă vreți, pot să vă remorchez eu, domnule.

Jacques dădu din cap în semn de refuz. Să îl remorcheze? Cum să se lase remorcat de cucoana asta? Decât asta, mai bine să rămână pentru totdeauna cu Zeița lui aurie în lanul de porumb și să moară de foame și de sete. Pentru o secundă, încercă să își imagineze chinurile prin care ar fi trebuit să treacă dacă ar fi fost să aibă parte de un asemenea sfârșit. Ce imagine romantică a sfârșitului: să mori într-un lan de porumb! Lumea, când îl va găsi, va spune: „Jacques ședea liniștit la volanul Citroënului său auriu, înconjurat de spicele bătute de vântul blând al verii.“ În mașina în care petrecuse zece la sută din marea lui iubire cu Elli. Exact așa își dorea să moară, dar Dumnezeu a făcut să se întâmple altfel. Fir-ar să fie!

— Vă remorchez eu.

Femeia, evident străină, poate englezoaică, sau mai rău, americană, lovea zgomotos cu pumnul ei micuț în geamul portierei lui Jacques, de parcă el ar fi fost surd sau și-ar fi pierdut cunoștința. Nu avea niciun motiv să creadă așa ceva, pentru că Jacques se ținea pe locul șoferului cât se poate de normal. De fapt, chiar se străduia să nu stea cocoșat; își îndreptase spatele, ca să poată să pară un gentleman desăvârșit.

— Nu, strigă Jacques cu vehemență și blocă discret portiera, înainte ca doamnei să îi vină ideea să încerce să îl scoată de acolo cu forța.

Părea să fie una dintre femeile acelea foarte sigure pe sine, cum se întâlneau des prin locurile acelea. Se pare că existau astfel de femei și de cealaltă parte a Atlanticului. Dar cererea în zonă

era atât de mare, încât oamenii s-au gândit să înceapă să mai și importe.

— Plecați acum, gata! îi ordonă Jacques prin geamul închis.

Femeia îl privi perplexă aproape un minut întreg, de parcă s-ar fi uitat la un extraterestru care ar fi picat din cer în naveta lui aurie tocmai în mijlocul unui lan de porumb din Normandia.

— Plecați! Valea! strigă el din nou și îi făcu semn din mână să facă pași.

În sfârșit, femeia păru să recepționeze mesajul. După secundarul vechiului Patek Philippe de la încheietura lui Jacques, străina mai avu nevoie să se holbeze încă douăsprezece secunde interminabile înainte să încuviințeze din cap, cu o figură încruntată.

— Așa mai merge, cap sec! bombăni Jacques ca pentru sine și apoi se uită în altă parte, ca nu cumva femeia să încerce să îl hipnotizeze. Văzu cu coada ochiului cum necunoscuta dispăre în galbenul lanului de porumb. Câteva momente mai târziu, femeia porni motorul aprig al Roverului. Jacques văzu bordul Roverului, care aterizase la doar câțiva metri de Citroënul lui, ieșind încet din lanul de porumb. Ajuns înapoi pe șosea, claxonă de două ori și demară în trombă. Jacques mai așteptă câteva minute până se limpezi aerul și duruitul motorului se pierdu în depărtări. Apoi deblocă portiera, coborî din Citroën și își rezemă brațul pe acoperișul mașinii. Mult iubita Zeiță era intactă. Văzu cum mașina neagră de teren dispăre în zare, după care se întoarce și o ia în direcția din care venise. Către Paris. Nebuni mai sunt turiștii ăștia! Se ruga ca străinei să nu îi treacă prin minte să alerteze poliția sau să cheme vreo ambulanță. Doar era femeie și, suferind, ca oricare femeie, de sindromul înnăscut al dorinței de a-i ajuta pe ceilalți, îi puteau trece prin minte cele mai năstrușnice idei.

Dar nu avea timp de asta! Trebuia să se grăbească, doar nu voia să îl facă să aștepte pe avocatul și, de altfel, singurul lui prieten în afară de Patrice. Porni mașina cu maximă precauție și merse ușor cu spatele prin câmp până ce simți iarăși asfaltul sub roți. „Ce femeie ciudată“, se gândi el și apăsă energic pe accelerație, aducând Zeița înapoi pe șosea.

— Scuză-mă, te rog, am avut o întâlnire, zise Jacques ca să justifice întârzierea de zece minute în timp ce prietenul său îi deschidea ușa.

Desigur că Marie, o avocată practică deloc urâtică, spuse că i se poate întâmpla oricui să nu reușească să se trezească de dimineață.

— Iarăși ai avut visul ăla cu cenușa? îl întreabă Gustave în timp ce închidea ușa, oftând în urma lui.

Gustave avea o burtă mare și niște picioare cât niște scobitori, ceea ce îl făcea pe Patrice să își facă griji pentru sănătatea prietenului și consilierului său juridic. Patrice, Jacques și Gustave formau un fel de trio fatal.

Visul cu cenușa. Îi tot dăduse târcoale lui Jacques în ultima vreme. Pentru că se temea să nu înnebunească de-a binelea, îi povestise lui Patrice că reîncepuse să aibă visul care dispăruse în urmă cu doi ani. Jacques îi încredințase aceste intime detalii medicale doctorului său, Patrice. Patrice însă credea că Jacques i se confesase de fapt în calitate de prieten apropiat. Așa că își permisesese să încalce jurământul de confidențialitate și îi povestise tărașenia și lui Gustave, fără să-și facă prea multe procese de conștiință. *Voilà!* În dimineața aceea, în cabinetul lui Gustave, se închidea cercul.

După moartea soției, Jacques nu și-a putut călca pe inimă și nu a ascultat ultima dorință a lui Elli, de a fi incinerată. Știa ce spun, ce cred și ce speculează oamenii despre suflet, dar, orice s-ar

zice, pentru el corpul femeii iubite fusese mai presus de el însuși. Un corp pe care ajunsese să îl cunoască de-a lungul anilor ca pe al lui. De nenumărate ori privise, atinsese, dezmiardase fiecare centimetru al trupului ei. Tocmai din acest motiv foarte simplu nu găsi atâta sânge rece încât să o bage cu seninătate pe Elli – sau, mă rog, ce mai rămăsese din ea – în cuptoarele de incinerare fierbinți ca focurile Iadului.

Pe de altă parte, nici gândul la procedura înhumării nu era mai puțin neliniștitor.

Jacques a îngropat-o până la urmă într-un coșciug din lemn alb, pe care el și toți prietenii lor comuni – adică toată lumea din orașel – pictaseră nenumărate inimi roșii, mai mari sau mai mici. Cine dorea putea să scrie și un mesaj de despărțire înăuntrul inimioarei. Inima lui Jacques, mai mare decât a tuturor, desenată pe capac exact în dreptul pieptului, acolo unde se afla și inima ei, care încetase să bată, a rămas fără niciun mesaj. Oricât s-ar fi gândit, nu ar fi putut să găsească nicio formulă care să închidă în ea măcar o fărâmbă din iubirea pe care i-o purtase lui Elli.

Gandhi spunea că e mai bine ca într-o rugăciune să lași inima fără cuvinte decât să rostești cuvinte fără inimă. Așa că Jacques își pusese mâna dreaptă pe inima roșie de pe sicriu, ca și cum ar fi dorit să o imprime acolo pentru totdeauna, ca Elli să se poată odihni în liniște. Mâna lui pe inima ei – așa și-a luat rămas-bun de la Elli. Jacques încă mai simțea uneori cum îi zvâcnește ceva misterios în podul palmei.

Mult mai târziu începuseră să apară toate visele alea ciudate, care reveneau cu regularitate, oricât timp ar fi trecut. În fond, era mereu unul și același vis: se făcea că Jacques stătea în cimitir lângă mormântul lui Elli și deodată începea să plouă. Dar din cer nu cădeau stropi de ploaie, ci o cenușă neagră. Cenușa se împrăștia peste tot și îl învăluia într-un fel de negură deasă.

— Asta e conștiința ta încărcată, îl diagnosticase Patrice, care era și psihologul de serviciu, chiar dacă nu studiasse niciodată psihologie.

Între timp, Jacques începuse să regrete că nesocotise dorința lui Elli, chiar dacă nu cu rea intenție. Era însă prea târziu, sub nicio formă nu avea de gând să o deshumeze și să o incinereze acum, după atâta timp, cum propuseseră într-o seară Gustave și Patrice, când Jacques se simțea iarăși foarte deprimat și, după o sticlă de Calvados, începuse chiar să plângă.

— Jacques?

Era vocea lui Gustave, care îl smulse brutal din mrejele amintirilor.

— Ce e? răspunse Jacques irascibil.

Vorbise cam răstit și arțăgos, de parcă Gustave l-ar fi întrerupt dintr-o conversație importantă. O conversație cu Elli. Jacques avu nevoie de câteva momente ca să își revină. Uneori îi zbura pur și simplu mintea în altă parte și dura o vreme până să simtă iarăși pământul sub picioare.

— Te întrebam dacă ai mai avut visul ăla cu ploaia de cenușă.

Gustave îl privi îndelung și scrutător. De parcă voia să se asigure că prietenul lui încă e în toate mințile.

— Nu, spuse Jacques, uitându-se pe fereastră la piață cu o expresie visătoare. N-a fost visul cu cenușa. Am fost... În fine, ce mai contează?

Gustave îl invită să ia loc în fața biroului pe un fotoliu confortabil, retro, de piele maro-închis, și se așeză chiar alături, astfel încât să stea unul lângă celălalt ca doi amici, și nu ca un avocat cu clientul său, separați de biroul din mahon masiv.

— Am un client pe care-l interesează să cumpere Parisul, îi spuse Gustave, ridicând temător din sprâncene, de parcă nu era convins în ce măsură vestea va fi una bună sau rea pentru Jacques.

— Nu vând nimic, răspunse Jacques, de parcă tocmai ar fi primit un glonț în frunte.

O afirmație care nu admitea nicio opoziție și care era menită să clarifice definitiv ce părere avea despre astfel de vești.

Cu fruntea încrețită de atâta încrâncenare, Jacques arăta ca fratele francez al lui Shar Pei, câinele chinezesc cu pielea flască și ridată pe care îl vezi astăzi peste tot.

— Dacă nu vrei să vinzi, trebuie să te obișnuiești cât mai curând cu gândul c-o să trebuiască să-l dai de pomană, zise Gustave, ca să îl facă să se gândească mai bine. Mai exact, prin metoda „cine oferă mai mult“, adică prin licitație forțată. Credeam că scopul nostru e să prevenim asta cu orice preț, nu-i așa?

Jacques bombăni nemulțumit în barbă. Mormăia ceva ce nu înțelegea nici el. Țsta era sfârșitul, și știa asta. Înțelesese într-un târziu cum stau lucrurile de fapt. Desigur că scopul lui era să *nu* vândă Parisul. Nu, trebuia să mai existe o șansă, Doamne Sfinte!

— Ce zici, vrei?

Gustav întinse mâna spre birou după castronul cu ciocolățele Mon Chéri, se servi și îi oferă și lui Jacques o pralină. Cu ani în urmă, un medic pe cât de înțelept, pe atât de neînduplecat, Patrice, îl pusese în fața unei decizii importante: fie transplant de ficat în viitorul apropiat, fie o viață îndelungată, chiar dacă nu la fel de împlinită, fără alcool. După o discuție aprinsă în jurul celei din urmă sticle de vin roșu, acceptase totuși să îi lase lui Gustave un premiu de consolare. Oamenii care se lasă de fumat primesc plasturi cu nicotină drept compensație. Trebuie să îți lași o porțiță pentru ideile bune și creative. Cei mai fericiți locuitori ai pământului – copiii mici – nu beau alcool. Și asta pentru că au o fantezie fără limite, o energie debordantă și voința necondiționată de a umple fiecare minut din viață cu o activitate distractivă.

Gustave și Jacques știau că odinioară fuseseră și ei așa: mici locuitori fericiți ai pământului. Doar că drumul înapoi către copilărie părea blocat pentru totdeauna – blocat de viața pe care au lăsat-o în urmă și pe care copiii care fuseseră cândva nu apucaseră să o cunoască, blocat de povara amintirilor ce se acumulaseră de-a lungul anilor și al deceniilor, blocat de efectele nocive ale sucului de struguri. Amintirile cioplite în piatră și pictate în culori fabuloase erau încă prezente în viața de zi, nu se grăbeau deloc să se așeze într-un sertar închis cu cheia, pe care să scrie „Suvenire“.

Castronul cu ciocolățele cu cireșe era, desigur, doar vârful aisbergului; celelalte provizii erau depozitate de Gustave în seiful bine ascuns în perete în spatele unei copii foarte reușite după Renoir, deasupra șemineului, chiar în spatele biroului. Împreună cu documentele importante. Bani gheață în franci sau în alte monede, testamentul lui Gustave și o floarea-soarelui uscată care îi amintea de o veche iubire. Singura mare iubire a vieții lui. Nu multă lume din Trouville ar fi crezut asta, dar câte nu se ascund în sufletul omului...

Fosta soție a lui Gustave, Virginie, era o *femme fatale*, mai ceva ca personajele feminine din filmele lui Chabrol. Virginie își dusesese la bun sfârșit opera, transformând complet, în cele nici unsprezece luni în care fuseseră căsătoriți, bărbatul model, juristul, vânjosul stejar normand care era Gustave, într-un firicel plătând de iarbă. După ce își încheiase misiunea, femeia se mutase la Saint-Tropez, în căutare de sine, de unde la scurt timp a plecat cu o balerină rusoaică la Las Vegas. *C'est la vie!*

— Totuși, m-a iubit, obișnuia să zică Gustave, și mai zice și astăzi din când în când.

Asta se întâmplase cu mai mult de un deceniu în urmă, și de atunci Gustave nici că se mai atinsese de vreo femeie.

Jacques, care știa cât de dureroasă poate fi iubirea, nu făcuse nici pe naiba ca să îl facă să se răzgândească pe prietenul și avocatul său Gustav.

— *Santé!* spuse el și dădură noroc.

Oare te poți îmbăta cu Mon Chéri? Gustave încercase de câteva ori, dar fără succes. Până să își dea seama, i se și făcea rău de la supradoza de ciocolată. Totuși, depozitase în seif nu mai puțin de douăsprezece pachete pentru cazuri de urgență. În caz că vine sfârșitul lumii, așa suna plauzibila explicație pentru această neobișnuită inițiativă. Și Gustave auzise că în anumite cercuri spirituale sfârșitul lumii era anunțat pentru 21 decembrie 2012. Chiar dacă urmasse recomandarea lui Patrice de a nu mai ține în casă alcool, ca să nu aibă ocazia să mai tragă din când în când la măsea, Gustave păstrase bomboanele cu lichior, ca să le aibă la îndemână dacă sfârșitul lumii chiar o să vină la un moment dat. Un calcul simplu arată că douăsprezece cutii sunt suficiente ca să îți iei viața. Dacă nu o face alcoolul, atunci o face ciocolata. Pe lângă asta, doisprezece era un număr biblic, de bun augur. Dacă în ziua cu pricina Dumnezeu, Isus sau și Unul, și Celălalt ar fi venit în plimbare până la el la birou, Gustave ar fi deschis seiful și Le-ar fi zis: „Ce coincidență să veniți tocmai acum! Colegul Vostru e deja aici. *Voilà!* Duhul Sfânt!“

Jacques luă o pralină și o despachetă pierdut în gânduri, în timp ce Gustave își mai „turna“ și el una.

— Încă mai putem să salvăm Parisul, îi spuse Gustave.

Apoi, pe neașteptate, cu privirea plină de înflăcărare și dramatism, Gustave îl luă de mână pe Jacques, care strângea încă în palmă hârtia roz a bomboanei, și îl privi pătrunzător.

— Jacques, tu ai nevoie de un partener. De cineva care să te ajute s-o scoți la capăt. De cineva care să știe să-ți aprecieze arta. Cineva cu minte, cu suflet și cu bani.

Lui Jacques îi plăcu mult să audă că după atâta timp îi mai zice cineva că e artist. Știa că nu e adevărat. Fusesse într-o vreme artist, dar asta mai demult. Momentan era la fel de departe de artă cum era și prietenul și avocatul său Gustave de adevăratul Renoir în încercarea lui stângace de a emula originalul.

— Carevasăzică știi pe cineva care ar fi interesat? întrebă Jacques, mai mult resemnat decât curios.

Gustave dădu din cap aprobator.

— Într-adevăr, se poate zice și așa. O coincidență fericită. Cineva care a căzut pur și simplu din cer.

Jacques se întrebă ce anume vrea să spună Gustave.

— Uneori din cer mai cade și altceva decât cenușă și ploaie, nu-i așa, maestre?

„Maestre“ fusese porecla lui Jacques – de fapt, porecla oricărui bucătar de pe lumea asta.

— Și când ne-am putea întâlni cu îngerul ăsta picat din cer?

Preț de o clipă, și-l imaginează pe Nicolas Cage în filmul *Orașul îngerilor*. Un om reținut, inteligent, un pic melancolic, într-un palton negru și demodat. Un om care nu făcea risipă de cuvinte. Se vedea făcând afaceri cu un asemenea înger.

— Ce-ar fi să ne vedem peste o oră să luăm masa la Paris? Tu ia-o înainte și vin și eu în urma ta.

Gustave voia să spună că trebuie să îl aștepte mai întâi pe ucenic, ca să nu rămână biroul gol.

Undeva pe la jumătatea drumului spre Paris, Jacques trecu cu mașina pe lângă o veche cunoștință: Yves Taillevent. Potrivit legendei, Yves Taillevent împlinise deja o sută de ani și se plimba încă prin țară cu bicicleta lui veche și hodorogită. Se spunea că studiasse filosofie la Sorbona și fusese în anii șaizeci unul dintre gânditorii cei mai

importanți ai Franței. Unii credeau chiar că făcuse parte din cabinetul de consilieri al lui Charles de Gaulle. Mă rog, cine știe? Cu ani în urmă, când Jacques a venit cu Elli a lui să transforme o cârciumă de pe malul mării într-un restaurant de mare clasă, Yves era deja de ceva vreme acolo. Încă de atunci, deși pe vremea aceea era mult mai tânăr, se plimba cât era ziulica de mare cu bicicleta lui ruginită și era mereu gata să spună o anecdotă sau un aforism plin de înțelepciune.

— Care e prognoza pentru ziua de azi? îl întreabă Jacques pe Yves prin gemulețul pe jumătate deschis, în timp ce se apropia încet de el cu mașina.

— *Oh-là-là*, făcu bătrânul în timp ce se chinuia să își păstreze echilibrul și direcția, ca să nu ajungă, ca Jacques, în lanul de porumb de pe marginea drumului.

De obicei, Yves mergea prin mijlocul străzii. Nu făcea loc decât mașinilor care se țineau în spatele lui de cel puțin cinci minute fără să claxoneze – pentru „gentlemenii adevărați“, cum obișnuia el să îi numească. Sau pentru mașinile scumpe, pe care le recunoștea după motor. Așa ca DS-ul auriu al lui Jacques.

— Se anunță o furtună. Vine dinspre mare. Ia uită-te! îl avertiză Yves.

Își luă pentru o secundă mâna uscățivă de pe ghidon și arătă în direcția Parisului, către care se îndrepta și el. Chiar dacă nu avea bani, era iubit pretutindeni pentru manierele lui alese și putea să își bea cafeaua în fiecare dimineață gratis în toate localurile la care ajungea cu bicicleta. Asta pe limba lui Jacques; pentru toți ceilalți, „în fiecare dimineață“ însemna de fapt „la prânz“. Dar Yves oricum nu știa ce e ăla ceas, și nici nu știuse vreodată. Nici măcar pe vremea lui Charles de Gaulle, cum obișnuia să spună chiar el.

— Grăbește-te, altfel o să te prindă ploaia, strigă el și apucă iarăși ghidonul cu amândouă mâinile,

ca să nu cadă și să se prăpădească.

Jacques mustăci și începu să se mai înveselească. Cerul de deasupra Parisului era de un albastru rozaliu fără nori și, spre deosebire de Yves, nu stătea pe o șubredă și de bicicletă. Auzi, furtună! Bătrânul ăla oricum trăia pe altă lume. Părea fericit, chiar dacă nu avea nimic, dar absolut nimic al lui, nimic care să îi aparțină, în afară de bicicletă. Jacques și-ar fi dorit să fie și el un pic ca Yves. Dar nu era în stare de așa ceva. Era prea lacom, încă se încăpățâna să creadă că viața ar trebui să îi rezerve dragoste și fericire.

Ceva mai târziu, când Jacques o coti pe drumul nepietruit care ducea la mare și la restaurantul său, își dădu seama cât de înțelept era bătrânul pe care tocmai îl întâlnise. Poate chiar se puna de o furtună. Probabil că deja începuse. Era la doar o sută de metri de local și văzu parcat lângă restaurant Range Roverul cu care aproape se ciocnise. E clar, fusese vina ei. E adevărat, Jacques se privise câteva secunde bune în oglinda retrovizoare, deci scăpase din ochi șoseaua, dar ea, ea unde era? Cu siguranță nu la volanul bolidului; probabil că nici mâinile nu le mai avea pe volan. Coborând din mașină, Jacques mai trase o dată adânc în piept aerul curat și înmiresmat al mării. Privi o clipă în depărtare, către Canalul Mânecii, la întinderea nesfârșită a magnificului Atlantic.

Pe vremuri, se gândi el, oftând melancolic, viața avea ceva sfânt. Marea, plaja, valurile, nisipul, tot ce se găsea acolo jos, exact în spatele Parisului. Muzica vântului, pe care o auzea unduind prin casă în variatele ei cadențe, gustul sării de mare pe buzele lui...

Jacques se dezmetici. „Vino-ți în fire!“ își spuse el și se dădu jos din mașină, după ce o parcă pe Zeița cea elegantă.

În parcare mai erau două mașini. Turiști, evident, care erau pe de-a-ntregul convinși că Parisul este descoperirea lor personală, de care nu

mai știe nimeni – o bijuterie uitată din vremuri imemorabile. De ce fusese uitată bijuteria vor afla, din păcate, abia în momentul în care se vor așeza la masă. De regulă, turiștii aceștia vrednici de milă erau cupluri în vârstă, care călătoriseră prin zona aceea cu zece sau cincisprezece ani înainte, urmând sugestiile din *Ghidul Michelin* sau din alte ghiduri turistice de pe vremuri, redescoperite recent prin vreun sertar sau pe undeva prin mansardă. Nu zări totuși motocicletă împopoțonată a lui Alfons, polițistul satului, și asta îl mai liniști. Răsuflă ușurat. Deci străina nu era chiar atât de dusă cu pluta, încât să anunțe autoritățile. Alfons îl avea deja pe Jacques în vizor, așa că Jacques încerca să fie cât mai discret. Copoiul nu îl putea suferi de când începuse să le ofere clienților doar vinuri ieftine de supermarket, spunându-le că sunt cea mai bună alegere după raportul preț-calitate și savurându-și în schimb de unul singur colecția de vinuri scumpe depozitate în subsol. Jacques ținea pentru sine îndelung râvnitele și foarte rafinatele Château Pétrus și altele asemenea, pentru care, după părerea lui de specialist, se cădea să aștepți mult timp. Timpul lor abia atunci venise. Explicația oficială a lui Alfons era, bineînțeles, alta. Zicea că are ce are cu Jacques pentru că se urcă fără jenă la volan după câteva pahare de vin, dar Jacques nu credea o iotă. Nu, Alfons era invidios, despre asta era vorba. Invidios că nu avea și el Château Pétrus, că în pivnița lui nu avea altceva decât inundații de două ori pe an.

Când Jacques intră în restaurant pe ușa principală – cu capul sus, cum se cade să intre cel care încă este maestru bucătar și proprietar de restaurant –, localul era aproape pustiu. Aruncă o privire prin sală și pe terasă. Nicio urmă de... *individă*.

Răsuflă ușurat. După câte se pare, femeia își lăsase tractorul de cinci sute de cai putere în parcare restaurantului și pornise la plimbare prin

împrejurimi. Deși Jacques instalase de ani buni niște plăcuțe prin care li se interzicea cu insistență să parcheze tuturor persoanelor care nu luau masa sau nu beau măcar o cafea în restaurant, se întâmpla asta în continuare, cu regularitate. Francezii erau, în adâncul inimii, niște anarhiști de-a dreptul incapabili să respecte niște reguli simple. Faptul că descoperirea aceeași mentalitate și la locuitorii altor țări i se păru lui Jacques în momentul acela o coincidență îmbucurătoare.

Nu că ar fi crezut cu adevărat în îngerul care avea să îl scape de la faliment și pe care Gustave îl scosese din pălărie în ultimul moment, ca prin magie, chiar înainte de licitație; de fapt, din principiu nu era de acord să intervină în afacerile lui vreo altă persoană. Dacă era totuși vorba – deși era foarte puțin probabil – de un adevărat gentleman, cu care să poată vorbi sincer și deschis, i se părea de o importanță vitală ca jocheul masivei Black Beauty să nu fie nicăieri prin preajmă. Era clar că la o astfel de întâlnire de afaceri, pe viață și pe moarte, o turistă pusă pe harță, care să îl insulte în propriul restaurant în fața lui Gustave și a potențialului său investitor, nu îi putea fi de niciun folos. Te pomenești că încearcă să dea vina pe el pentru accidentul ăla bizar!

O liniște binefăcătoare domnea în încăpere, tulburată doar de conversațiile clienților, care se auzeau în surdina. Patrice și Gustave ar fi spus că murmurul din sală e aproape muzical, dar de când Elli nu mai era, Jacques nu prea mai suporta muzica. Două mese erau ocupate. La prima stătea un cuplu de vreo șaptezeci de ani, la cealaltă – părinții celor doi. Sau cel puțin așa ai fi zis după vârsta lor. Nici Parisul, nici clienții lui Jacques nu întineriseră. Privirea lui Jacques se opri asupra copăceilor din plastic de lângă mese, una dintre noutățile introduse în ultimii ani. Arătau de parcă nu mai fuseseră șterși de praf de secole.

Elli obișnuia să decoreze zilnic mesele cu flori proaspete. De pildă, cu o cală albă și semeață într-o vază cu gât lung și subțire. Alteori, mai ales vara, doar cu o margaretă culeasă de pe câmpurile din apropiere. Era floarea care i se potrivea cel mai bine; simplă, fără complicații, și totuși de o frumusețe naturală irezistibilă. Da, avea ochi pentru aranjamente florale și știa cum să se poarte cu clienții. Oricine ar fi adorat-o pe Elli. „Elli, ești perfectă“, șoptea Jacques în barba lui aspră de Jean Reno.

Nu prea mai obișnuia să se bărbierească după moartea lui Elli. E adevărat, chiar aducea un pic cu Jean Reno în tinerețe – de altfel, mulți clienți îl abordau ca să îi spună asta. În ceea ce privește calitatea mâncării, nu prea mai putea fi abordat, iar când era, mereu ajungea să își facă procese de conștiință. Dar așa e viața, un du-te-vino, un val care tot crește și scade. În cazul lui Jacques, din păcate, valul trecuse deja de punctul său cel mai înalt. Jacques nu avea nici cea mai vagă idee dacă va mai exista un alt val care să se înalțe; nu își punea prea multe speranțe în asta și, de fapt, nici nu prea îi păsa! Până în ziua de azi, nu s-a întors nimeni de unde plecase Elli. Așa că pentru el viitorul însemna, mai mult sau mai puțin, să își ducă traiul până când îi venea și lui rândul. Ăsta era planul, iar Jacques era gata să facă tot ce îi stătea în puteri ca să îl ducă la bun sfârșit.

Îi mai rămânea cam o jumătate de oră până când Gustave avea să sosească împreună cu misteriosul inger al afacerilor. Timp suficient cât să se lepede de costumul negru de înmormântare și să se îmbrace în ceva mai lejer. Când se dusesse de dimineață la Gustave, Jacques plecase de la premisa că prietenul lui îi va băga imediat sub nas ordinul judecătoresc. Gustave era un pic cam uituc, chiar dacă nu era cu mult mai în vârstă decât Jacques. Așa că era foarte posibil ca între prima înștiințare și executarea propriu-zisă a ordinului

judecătoresc să fi trecut deja câteva săptămâni sau chiar luni, fără ca Gustave să-i fi dat de veste. Slavă cerului că nu se ajunsese atât de departe! Cel puțin nu deocamdată. Făcând abstracție de faptul că Jacques nu își dorea un partener de afaceri, această oportunitate era, până la urmă, un adevărat prilej de sărbătoare; trecuse deja un an de când nu își mai putea permite să plătească creditele la bancă.

— Ține-mi pumnii, Elli, spuse el, în timp ce stătea în chiloți în fața șifonierului și pune la loc pe umeras costumul negru.

De la înmormântarea lui Elli, costumul se legăna pe umeras ca un fel de semn de rău augur – nepurtat, dar mereu gata să fie îmbrăcat.

— Poate c-o să se întâmple totuși o minune.

În timp ce Jacques, într-o cămașă albă, curată și niște pantaloni gri-închis, cobora scara care ducea direct în restaurant, fu cât pe ce să cadă și să-și rupă piciorul. „Poate c-ar fi fost mai bine“, se gândi el când se prinse, în ultimul moment, de balustradă și se uită la Gustave, care îl aștepta deja la capătul scărilor. Alături de el – o persoană pe care Jacques o știa foarte bine. Când îi zări pe cei doi împreună, rămase cu gura căscată. Nici nu trebuia să se vadă în oglindă ca să își dea seama cum arăta, așa, cu gura căscată. Probabil că după discuția asta va trebui să se ducă în oraș la un chirurg buco-maxilo-facial.

— Nu se poate, Gustave! se minună Jacques în timp ce însoțitoarea avocatului, nu mai puțin mirată, se holba și ea la el.

În momentul acela nu îi mai rămăsese decât o singură speranță: că totul se va dovedi o mare neînțelegere. Că ceea ce vedea nu era nimic altceva decât o iluzie. O versiune cumplită de fata morgana, o halucinație cum au drumeții însetați în deșert înainte să moară. Că i se trage poate de la accident. Voia să se convingă pe sine că accidentul

îi tulburase mințile. Dar nu părea să fie așa. Din păcate.

— Deci dumneavoastră sunteți... rostiră deodată și Jacques, și femeia, cu o voce și un chip care pentru el rămâneau legate de imaginea lanului de porumb bătut de vânt.

Jacques fu cât pe ce să rateze și ultima treaptă. Cuvintele lor se suprapuseră perfect, de parcă ar fi fost cântate în duet. O situație care îl făcu pe Gustave, în calitate de vechi și bun prieten al lui Jacques, să zâmbească până la urechi.

— ... Faimosul bucătar?

— ... Îngerul afacerilor?

Jacques citi reticența, dacă nu chiar oroarea de pe chipul femeii. Dar în secunda aceea erau amândoi la unison. Expresia ei reflecta exact ceea ce simțea și Jacques.

— Catherine este americană, spuse Gustave laudativ, de parcă apartenența la o altă nație ar fi fost în sine un motiv de mândrie.

„Niciodată! Sub nicio formă!“ îi trecu lui Jacques prin minte. „Nu asta am vrut să zic cu «Ține-mi pumnii, Elli!».“ Preț de o secundă, se temu că rostise chiar cu voce tare ce gândea, cuprins cum era de furie și neliniște.

Își putea deja imagina ce anume ar apărea în meniu la inițiativa acestei doamne: vin american de două feluri – cola și pepsi –, servit cu un sandviș de piciorușe de broască pané. Ferească sfântul! În cazul ăsta, mai bine cobori steagul și te retragi cu demnitate! Își amintea cât de tare se înfuriase cu un an în urmă când apăruseră teribilele fast-fooduri Quick, care aveau tupeul să ofere de Crăciun hamburgeri cu paté de găscă. Poate că îi și furaseră clienții. Că doar existau, din păcate, o mulțime de netrebnici pe lume care s-ar fi îndopat cu orice e mai nou, mai ieftin și mai la modă.

Jacques regreta din tot sufletul că se dezbrăcase de costumul negru. Ce anume, pentru numele lui Dumnezeu, îl făcuse să creadă că toate

nenoroacele lui de ani de zile se vor risipi cât ai bate din palme? Adevărul era că nu se vor termina *niciodată*. De-abia după această ultimă înfrângere își dădu seama de proporțiile cumplite ale năpastei care se abătuse asupra lui.

— Să luăm loc? propuse Gustave, uitându-se mai întâi la Catherine și apoi la Jacques, care rămăsese încremenit pe ultima treaptă.

„Elli, fii alături de mine!“ se rugă Jacques în sinea lui.

— Cerule!

Simți un junghi în piept; revenea în ultimele luni cu o regularitate mult mai mare decât veneau turiștii să ia masa la restaurant. Deodată, fruntea încruntată a lui Jacques se acoperi de broboane de sudoare.

— Ești bine? întrebă Gustave îngrijorat.

Individa – Catherine asta, sau cum i-o zice – se uita la Jacques de parcă ar fi crezut că o să-și dea sufletul chiar în clipa aceea și o să îi predea restaurantul fără să mai pună nicio condiție.

— Te înșeli amarnic, șopti Jacques ca pentru sine și îi aruncă o privire ucigătoare. Mă simt excelent. Nici că se putea mai bine! zise el cu o nonșalanță jucată. Luați loc, vă rog, trebuie să mă duc puțin până sus, am uitat ceva. Mă întorc imediat.

Fără să mai aștepte ca oaspeții să zică ceva, Jacques le întoarse deodată spatele și urcă militărește scările până sus, în apartament. Câteva momente mai târziu, răsuflând greu în fața oglinzii și spălându-se în grabă cu apă rece pe față, remarcă deodată cât de rău arată. Ochii îi erau obosiți și umflați.

— Aiurea!

Jacque tresări. Ce-a fost asta? Întoarse din reflex capul. Nu era nimeni acolo. Dar era convins că auzise ceva.

— Liniștește-te, prietene! spuse el chipului din oglindă, care îl privea cu ochi tulburi.

Arăta cu adevărat lamentabil, stând așa în fața oglinzii de la baie și ascultându-și bătaile dureroase din piept, în timp ce o voce îi șoptea din spate vorbe ciudate, precum „Aiurea!”. Fusese de fapt vocea lui Elli. De parcă asta nu ar fi fost de ajuns, se auziră de jos, din restaurant, clopote de nuntă. Și nu oricum, ci tare de tot, de parcă petrecerea ar fi fost în toi. Fără îndoială că începuse să aibă halucinații. Halucinații sonore. Jacques se șterse pe mâini și pe față, trase aer adânc în piept și porni în jos pe scări, intrigat de zgomotele neliniștitoare. Fu deopotrivă șocat și ușurat când își dădu seama că nu se înșelase – cel puțin nu în privința bătailor de clopot și a petrecerii.

Cineva pusese muzica la maximum. Ding-dong-ding-dong! răsunau din boxe clopotele prin restaurant. Gustave și americanca se mișcau în ritmul muzicii și se amuzau copios, de parcă mai aveau puțin și se urcau să danseze pe mese.

— Ce se-ntâmplă aici, pentru numele lui Dumnezeu? răsună vocea lui Jacques prin furtuna de instrumente muzicale.

— E *Marry You*, cântecul lui Bruno Mars. Nu știți cântecul?

Ochii lui Catherine străluceau ca un cer înstelat într-o noapte senină de august. Părea transfigurată. Era evident că își revenise după șocul neașteptatei revederi cu Jacques. Ceea ce îl făcu pe Jacques să creadă că nu fusese decât o mirare jucată, o uimire ipocrită. Probabil că se pricepea la așa ceva, poate chiar făcea parte din strategia ei. Dacă nu ar fi fost o fiică vrednică a capitalismului american, versată în preluarea pe bani puțini a micilor afaceri din Franța aflate la strâmtoare, dacă nu ar fi încercat prin mijloace foarte subtile să îl facă vinovat de un accident fictiv de pe șosea, i s-ar fi părut chiar agreabilă.

— Catherine m-a rugat să dau muzica mai tare, explică Gustave un pic stânjenit. E cântecul ei

preferat. Haide, știi cum sunt femeile! încercă el să îl calmeze pe Jacques.

Ciudat era faptul că și domnilor în vârstă și așazișilor părinți matusalemici părea să le fi plăcut cântecul, altfel adresat, fără îndoială, cu totul altei grupe de vârstă. Părea să fie un fel de făcătură, de parcă toți cei de față aveau să își primească în parcare banii pentru contribuția lor la complot.

— *Briuno* Mars, spuse Catherine, zbenguindu-se entuziasmată ca o adolescentă de paisprezece ani.

De parcă asta l-ar fi putut înveseli pe Jacques.

Evident, bănuia că Jacques ar fi greu de cap și că trebuie, ca oricărui francez obtuz și îngust la minte, să îi spui „iu“ în loc de „u“ ca să priceapă despre ce e vorba. Sigur că știa cântecul lui Bruno Mars – era practic imposibil să nu îl știi. De ceva vreme îl dădeau la radio fără întrerupere, de mii de ori pe zi. Dar dacă știi o melodie nu înseamnă că îți și place. Jacques prefera, fără îndoială, muzica autohtonă și era bucuros că posturile de radio erau obligate prin lege să difuzeze, într-o anumită proporție, și melodii franțuzești. Îi plăceau și cântecele mai noi. Jacques nu avea nimic împotriva progresului. Uite, de exemplu, Benjamin Biolay, *Les cerfs-volants* – artă muzicală de primă mână, un demn urmaș al lui Serge și al consoartelor sale. Un cântec în stil nou, dar elegant ca pe vremuri. Bruno Mars nu putea să rivalizeze cu așa ceva, nici nu se punea problema. Jacques ordonă, ridicându-și degetul arătător, să se dea muzica mai încet. Văzând privirile mirate ale oaspeților săi, se hotărî să ia taurul de coame.

— Aici e restaurant, nu discotecă! argumentă el, în timp ce în sinea lui se gândea cum să procedeze în continuare. Nu se cântă hiturile americane ale momentului, ci se servește bucătărie franțuzească... de mare clasă.

Aici ezită o clipă și se bucură că, în afară de Gustav, nu mai era nimeni de față care să înceapă

să râdă cu lacrimi la auzul acestor cuvinte.

— Moșneag ursuz ce ești, i se păru că îl aude pe Gustave spunând printre buzele țuguiate.

Îi era indiferent. De ce să-i pese? Dimpotrivă, pe Jacques îl preocupa mult mai mult întrebarea dacă Gustave și Catherine nu sunt cumva împreună. Să-l fi corupt ea? Era oare cu puțință ca Gustave, vechiul și așa-zis devotatul său prieten, să-l fi trădat cu o americană bogată și impertinentă, care era gata să transforme într-o clipită mult iubitul Paris într-un fast-food în regim de franciză?

— Să stăm la bar, dacă n-aveți nimic împotrivă.

Jacques își luă caietul și se îndreptă spre mica tejghea unde pe vremuri clienții beau un pahar de șampanie, așteptând să li se elibereze masa. Astăzi era însă complet abandonată, pentru că nu mai era nevoie să aștepte nimeni ca să primească o masă.

În timp ce Gustav o invita galant pe Catherine să ia loc pe unul dintre scaunele jerpelite de la bar, așezându-se și el chiar alături, Jacques trecu de cealaltă parte a barului ca să deschidă o sticlă de Bordeaux.

— Și pentru dumneavoastră, doamnă? O cola? o întrebă el, mimând indiferența, în timp ce își turna generos un pahar de vin și îi întindea lui Gustave o bere fără alcool.

I-ar fi plăcut să îi vadă reacția, dar asta ar fi implicat riscul incalculabil de a o privi în ochi, ceea ce ar fi putut să denote mai mult interes din partea lui decât voia să arate. Nu, trebuia doar să demonstreze că e inteligent, pentru ca musafira din America să se cărăbănească din restaurant și să dispară din viața lui ca și cum nici n-ar fi fost. Dar se cam pripise cu judecățile.

— Nu, zise Catherine pe un ton foarte mieros și exagerat de prietenos, imitându-l pe Jacques. Aș prefera o sticlă de... să zicem... *grand cru*? Sau mai bine Château Pétrus din anii '90? Dacă nu pot să-l beau pe tot, îl iau cu mine acasă... la hotel adică.

— Își permite, prietene, te asigur! pufni Gustave cu entuziasm și dădu noroc cu Jacques, lovind ușor sticla de bere de paharul de vin.

Imposibil! De unde știa toate astea? Cum de alesese tocmai un vin din anii '90 din care Jacques avea provizii cu nemiluita în preasfânta sa pivniță? De fapt, proviziile se cam terminaseră. Primise o sută de puncte de la acel rege al vinului, Robert Parker^[3] — o distincție fără precedent. Dacă nu se înșela, valoarea pe piață a unei sticle de Château Pétrus din anii aceia era de peste 3.000 de euro, iar în restaurant, bineînțeles, era încă și mai mare. Se găsea într-o postură penibilă, dar trebuia să îi țină piept.

— Ah, o alegere excelentă, doamnă! șopti el, constrâns de împrejurări, doamnei cu un chip surprinzător de prietenos și de agreabil. Desigur însă, zise el, pregătindu-și noua înțepătură, trebuie să înțelegeți că vinurile din această categorie se servesc numai prietenilor.

— Dar asta suntem și noi, nu-i așa?

Catherine își înclină ușor capul încadrat de o claie de păr auriu, strălucind sub razele soarelui, de parcă s-ar fi așteptat ca din clipă în clipă să i se facă o declarație de dragoste.

— Nu... adică da... Mă tem că trebuie să vă dezamăgesc, doamnă!

Nu era nici pe departe politicos, și știa asta. Dar scopul scuză mijloacele. Gustave însă era de altă părere. Cu un salt athletic și plin de patetism, puțin cam exagerat pentru vârsta lui, Gustave trecu de cealaltă parte a tejghelei. Până să se dumirească Jacques, Gustave se și postă în spatele lui și îl bătu patern pe umeri. Jacques putea să își imagineze foarte bine cum trebuie să fi arătat moaca lui Gustave în clipa aceea. O mutră ca de vânzător ambulant care încearcă să îi vândă clientei un aspirator la un preț de chilipir.

— Dragă Catherine, spuse Gustave, vă rog, vă rog frumos să mă credeți. Domnul de față,

Jacques, este un prieten extraordinar, un bucătar extraordinar și, chiar dacă nu dă impresia, un om extraordinar! Doar că, vedeți dumneavoastră, soția lui a murit de curând.

Acum deja mersese prea departe. Jacques se smulse cu brutalitate din mâinile respingătoare ale lui Gustave.

— Ah, îmi pare rău.

Catherine părea sincer înduioșată, de parcă ei i-ar fi murit partenerul de viață, nu lui Jacques. Se făcuse palidă în jurul nasului.

— Îmi pare chiar foarte, foarte rău, întări ea, uitându-se la Jacques. Când a...

— Acum șapte ani, mormăi Jacques.

— Ah...

Jacques remarcă din nou la ea acea încruntătură mefientă pe care o observase și mai înainte, pe câmp, când Catherine încercase să îl convingă să iasă din mașină. Ca să nu îi dea însă ocazia să pedaleze pe subiectul ăsta și să obțină astfel un ascendent în conflictul de interese care se consuma acum de o parte și de alta a barului, lui Jacques i se păru cel mai indicat să revină la tonul ostil de mai înainte.

— Uitați, doamnă... întrerupse Jacques tăcerea stânjenitoare care se instalase doar pentru că Gustave ținuse neapărat să o aducă în discuție pe Elli. Mi-a venit o idee minunată. Dacă ați venit în această minunată țară să vă căutați ceva de lucru, știați că cel mai popular restaurant din Franța a rămas de curând fără bucătar?

Catherine îi aruncă o privire de parcă intuia că va urma un nou atac. De fapt, era clar ca lumina zilei, nici nu aveai nevoie de prea multă perspicacitate ca să îți dai seama de asta.

— Și care ar fi acesta, mă rog? întrebă ea în timp ce ridica iritată din sprâncene, cu o măiestrie de care, de regulă, numai franțuzaicele sunt capabile.

Gestul reuși să îl uimească pe Jacques pentru o fracțiune de secundă. Însă fără să îl deturneze de la planurile lui, așa cum ar fi sperat Catherine.

— Să vedeți, continuă el cu aplomb, e vorba de nimeni altul decât de Denis Hennequin, pe care eu și cei din breasla mea îl stimăm foarte mult. A renunțat recent la funcția pe care o avea la McDonald's, și asta de bunăvoie: trei virgulă șase miliarde venit net, o mie o sută cincizeci de filiale. Asta pare o activitate care pe dumneavoastră, doamnă, ca americană, v-ar putea interesa, nu-i așa?

Doamna de pe cealaltă parte a barului îl privi scurt, dar tulburător de pătrunzător, cu ochii ei hipnotici de albastrea, după care clătină din cap cu un zâmbet dezamăgit. Un zâmbet chinuit, care dădea impresia că tocmai capitulase. Ce bine!

— Jacques, trebuie să spun că ești extrem de nepoliticos față de Catherine, îl mustră Gustave, îndepărtându-se de el. Există vreun motiv pentru acest șarm special pe care îl afișezi astăzi, complet de nerecunoscut? Sau e pur și simplu aroganța perdantului care s-a predat deja, dar încă așteaptă, ca un cal bătrân și nărvaș, să primească lovitura de grație?

Aruncându-i aceste vorbe acre, Gustave se duse înapoi, de partea cealaltă a tejghelei, lângă aliata lui.

Jacques amuți. Nu voia nici în ruptul capului să aducă vorba despre accidentul de pe autostradă și despre șocul pe care încă îl simțea în tot corpul – sau, mai bine zis, pe care îl simțea *iarăși* în tot corpul, din cauza *déjà-vu*-ului pe care îl avea în clipa aceea, găsindu-se față în față cu femeia implicată în accident.

— Îmi cer scuze pentru mai devreme, îmi căzuse un CD pe jos, zise ea în cele din urmă, chiar dacă nu o întrebase nimeni. Nu era nimeni pe stradă, așa că m-am aplecat după el.

Voilà, pusese cărțile pe masă. Jacques răsuflă ușurat când văzu că americanca nu doar recunoaște că e vinovată, ci își asumă chiar toată vina. Pentru că nu era atentă la șosea, nu avea cum să știe că nici atenția lui nu era îndreptată tocmai către șosea.

Acum era rândul lui Gustave să se arate uimit. Se uita întrebător când la Jacques, când la Catherine.

— Voi doi aveți ceva să-mi spuneți?

Catherine îi întoarse nesigură privirea. Ori juca teatru excelent, ori chiar era sinceră. După ce căzu pe gânduri câteva clipe, clătină din cap. Jacques făcu și el la fel. De ce să se mai lamenteze atâta? Din punctul lui de vedere, ar fi trebuit să lase lucrurile așa cum erau. Gustave părea foarte contrariat de disputa încâlcită care se desfășura sub ochii lui.

— În fine. Doar așa, ca fapt divers, Jacques, să știi că și Catherine a avut un restaurant. L-a ținut mulți ani. În New York. Mai exact, în Manhattan, avea o poziție excelentă, încercă el să revină la subiectul inițial.

„Vrei să spui o filială Burger King?“ îi veni lui Jacques să zică, dar se abținu. Deja își irosise muniția când îi atacase pe cei de la McDonald's. Ce păcat!

— Un restaurant cu specific franțuzesc.

— Nu mai spune! făcu Jacques, stând cu mâinile încrucișate și uitându-se la Catherine așa cum s-ar uita un judecător sever al Curții de la Haga la un acuzat bănuț de crime de război, care toarnă cu îndrăzneală minciuni peste minciuni.

— Ba chiar unul dintre cele mai bune din țară. Avea și o stea.

— Doar nu te referi acum la stelele de pe cer, pe care americanii și le cumpără cu cincizeci de dolari și primesc și un certificat de proprietate pentru ele? încercă Jacques să îl strângă cu ușa pe avocatul criminalului de război.

— Nu, nu despre stelele de pe cer e vorba. Stai să vezi, încă n-am terminat. Era un restaurant francezesc cu bucătărie vegetariană. Primul de felul lui deschis vreodată în SUA. Catherine l-a vândut de curând ca să-și poată îndeplini visul de o viață: să deschidă un restaurant în capitala mâncării și a băuturii, acolo unde *haute cuisine* e la ea acasă. Adică aici la noi.

Jacques pufni ostentativ în răs și își puse amuzat mâinile în șold.

— Trebuie să mă ierțați... Ierțați-mă, doamnă!

Și iar izbucni în răs. Era cumva eliberator râsul ăsta.

— Vă rog să mă ierțați, încercă el din nou și se întoarse spre ea, dar trebuie să înțelegeți că... Vreau să fiu foarte sincer cu dumneavoastră... Un restaurant francezesc în care nu se servește carne nu este un restaurant francezesc! o informă el pe un ton deopotrivă amuzat și satisfăcut. Nu e de mirare că a trebuit să vindeți afacerea. E o minune și că ați găsit totuși clienți pentru un asemenea local, care de fapt...

— Dragul meu Jacques, îl întrerupse Gustave, Catherine nu a vândut pentru că nu avea încotro, altele au fost motivele.

— Care anume?

Catherine iar se făcu albă la varul. Ascundea ceva, i-o spunea intuiția. Lejeritatea ei dispăruse complet. Își aplecă încet silueta fragilă peste tejghea, către Jacques, și privirile li se încrucișară ca săbiile unor cavaleri aflați într-un duel pe viață și pe moarte.

— Sunteți un cinist amărât! îi zise ea în cele din urmă cu o voce joasă și cu o privire care îl făcură pe Jacques să se cutremure din cap până în picioare.

— Vreți să spuneți „*cinic* amărât“, răspunse el, arogant ca un profesor care se consideră mult deasupra elevei sale.

— Nu, un *cinist*. Un dușman al omenirii, îl contrazise ea, de parcă ar fi putut să știe franceză mai bine decât el.

— Cred că în cazul ăsta *chiar* te înșeli, interveni Gustave, adresându-i-se lui Jacques tare și răspicat. Se spune, într-adevăr, „cinist“, și nu „cinic“. Catherine are dreptate. Trebuie s-o lași mai ușor, nu-ți prinde bine atâta alcool.

Poftim? Jacques nu mai înțelegea nimic. Să audă așa ceva din gura lui Gustave! Nu mai putea decât să dea neîncrezător din cap. Ce naiba se întâmpla?

— Mai doriți totuși, în ciuda celor întâmplate, un păhărel de vin? o întrebă Gustave pe însoțitoarea lui, scuzându-se în același timp foarte galant pentru scăpările lui Jacques. Chiar dacă nu e Château Pétrus?

— Cu mare plăcere, răspunse ea după o pauză de câteva secunde, timp în care din nou se instalase o liniște stânjenitoare în încăpere. Dar cu siguranță nu aici.

— Ce naiba a fost în capul tău? răbufni Gustave mai târziu la telefon, de parcă Jacques făcuse ceva impardonabil.

Până la urmă, nu făcuse nimic altceva decât să se asigure că munca de-o viață a lui și a lui Elli nu va ajunge o franciză americană în mâinile acelei cucoane. Și i se părea că manevra îi reușise din plin. Nici că va mai da vreodată ochii cu femeia aia. Cel puțin așa credea Jacques.

— Te-ai purtat ca ultimul imbecil, își continuă Gustave tirada. Tare m-aș mira dacă o să mai vrea Catherine să te vadă vreodată. Felicitări, n-am ce zice!

— Minunat, asta înseamnă că totul merge ca pe roate, mârâi Jacques la telefon, pentru că nu reușea să înțeleagă ce anume îl indigna atât de tare pe prietenul și avocatul lui.

— Ca pe roate?!

Jacques se temu pentru o clipă că mâna lui Gustave va ieși din receptor și îl va înșfăca de beregată ca o gheară de oțel, sufocându-l cu o furie nemiloasă.

— Nimic nu merge ca pe roate! Înțeleg că-ți dorești ca restaurantul tău să se prăpădească de tot, și tu odată cu el. Americanca asta e un dar divin, de ce naiba nu înțelegi? Vreau să zic că *ar fi fost* un dar divin. Un dar pe care l-ai lăsat să se ducă pe apa Sâmbetei, ba mai mult, i-ai și dat un șut în fund ca să se-ntoarcă de unde a venit. Ce zic? Cu șutul pe care i l-ai dat tu, putea să aterizeze și pe Lună.

— Gustave...

— Jacques, pricepe odată! Catherine era gata să-ți fie partener cu drepturi egale și să-ți plătească în schimb o sumă care ți-ar fi acoperit toate datoriile. Acum nu mai trebuie decât să aștepte licitația forțată și o să primească Parisul pentru exact același preț, imbecil afurisit ce ești! Și zic asta cu riscul de a mă repeta.

— Și când crezi c-o să fie licitația? Întrebă Jacques, simțind, pe măsură ce asculta reproșurile prietenului său, că îi dă târcoale un sentiment neplăcut, un sentiment pe care l-ar fi risipit cu puțin vin roșu, un sentiment care era total nejustificat.

— Aveam deja actele în mână. Dacă nu ar fi apărut Catherine în ultimul moment, ți le-aș fi pus pe masă chiar în dimineața asta.

Deci așa. Măcar în privința asta Jacques nu se înșelase. Gustave nici măcar nu îl prevenise. Cel puțin nu așa cum ar fi trebuit, fără să punem la socoteală obișnuitele predici pe care i le ținea de luni și ani de zile.

— Cum de nu m-ai...?

— ... Anunțat? îi termină Gustave propoziția. Asta fac de șapte luni, de fapt nu, de ani de zile! Cel puțin o dată pe săptămână!

Jacques simți că îl ia cu amețeală. Se vedea vagabond pe stradă, umblând pe te miri unde, sau ajutor de bucătar la Alain Ducasse ori Guy Martin în Paris, luând totul de la capăt. Sau, și mai umilitor, la unul dintre tinerii bucătari extrem de talentați, precum Alexandre Gauthier din Montreuil-sur-Mer sau François Adamski din Bordeaux, care ar fi putut să îi fie copii. Asta dacă ar fi acceptat să îl angajeze. La urma urmei, era un om bătrân. Foarte bătrân. Avea aproape cincizeci de ani. Îi împlinea pe paisprezece decembrie. Mai erau doar șase luni până atunci. Nici Guy Martin nu era mai în vârstă decât el, iar el, Jacques, va ajunge să îi curețe cartofii.

— Bun. Ce-i de făcut acum? întrebă el și se miră și singur când își auzi glasul firav și stins.

— Să-ți spun ceva, Jacques, începu Gustave pe un ton atât de vehement, încât ar fi fost imposibil să i te opui. Dacă mai vrei o șansă, invit-o pe Catherine la masă și spală-ți păcatele. Cere-i iertare.

„Poftim? Eu să-i cer? Niciodată! De ce?“ Astea erau gândurile care îi vuiau prin minte lui Jacques. Dar, din precauție, nu le zise cu voce tare. Sau poate datorită unei foarte înțelepte inspirații de moment.

— Să ies la masă cu ea? Vorbești serios?

— Cât se poate de serios.

— În... Paris?

— Ce, ai înnebunit? Nu, nu în *Paris*. Du-o undeva unde se mănâncă bine. În Deauville sau Honfleur. După părerea mea, ar fi bine să mergeți la Paris. Așa o să aveți ocazia să vă cunoașteți mai bine pe drum.

Gustave era bine cunoscut pentru loviturile lui sub centură. Nimeri exact la țintă, ca de obicei. Jacques simți deodată o senzație de slăbiciune în stomac.

— Adică să merg cu ea într-un *alt* restaurant francezesc?

— Din partea mea, n-are decât să fie și italianesc.

— Da, minunat...

De la celălalt capăt al firului se auzi un fel de șuierat, ca și cum cineva ar fi oftat foarte teatral și profund.

— Bun, deci în seara asta? Îi zic lui Catherine că vii s-o iei de acasă...

— Ia stai așa! Eu? Să... o iau... de acasă?

Iarăși simți slăbiciunea din stomac, care se transforma treptat într-o durere foarte puternică. În ritmul ăsta, Jacques avea să se trezească a doua zi dimineată cu un ulcer de care numai chirurgical o să mai scape. Asta dacă o să fie vindecabil.

— Sigur, doar ce-ți închipui? Așa se cade să facă un gentleman. Sau vrei s-o lași pe ea să conducă?

— Nu, ferească sfinții, sări Jacques.

El în bolidul ei negru, pe locul din dreapta, în timp ce ea se apleacă după rujuri, CD-uri sau telefoane căzute pe jos. Era de ajuns spaima de a o vedea pe femeia aia la volanul mașinii ei monstruoase ca să sufoce încă din fașă orice dialog împăciuitoare între ei și să nască noi și noi dispute.

— Nu, e-n regulă. O iau eu de acasă. Spune-mi când și la ce oră.

Ce idee mai era și asta? Abia când se întinse în pat și aruncă o privire pe fereastră la Atlanticul pitit în canalul Mânecii își dădu seama Jacques că habar nu are cum o să reușească să țină piept acelei seri. Sleit complet de perspectiva amenințătoare a zilelor ce aveau să vină, se târî până în mica lui bucătărie cu vedere spre pajiște. Nu mai fusese renovată de când Elli trecuse în neființă. Nu mai arăta deloc ca bucătăria unui bucătar faimos, nici prin dotări, nici prin aspectul general.

„Ce-o fi o fi“, se gândi Jacques, care nu prea se mai sinchisea de înfățișarea bucătăriei, și porni micul cuptor electric ca să își facă ceva de

mâncare pentru prânz. Nu prea mai gătea în restaurant. Pentru asta îl avea pe Pierre din Gasconia, mai exact din Condom, un orășel lung și subțire ca un maț din inima Gasconiei, cum îi plăcea lui Jacques să glumească atunci când voia să îl scoată pe Pierre din sărite. Pierre era de trei ani bucătar-șef la Paris. Nu era bucătar prea grozav, iar Jacques nici măcar nu îl putea suferi, dar cerea puțin și nu avea mari pretenții. Ce rost avea să se mai obosească să îl schimbe? Când nu mânca în Paris, Jacques își gătea singur. Dar numai mâncăruri foarte simple. Își fixase ca regulă să nu petreacă în bucătărie mai mult de câteva minute din timpul său prețios.

În ziua aceea își puse în tigaie o bucată zdravănă de friptură, fragedă și moale, cu nimic altceva decât puțină ceapă proaspătă, o linguriță de ulei de măsline de cea mai bună calitate, nițică smântână, un vârf de sare și boabe de piper negru. Mânca toate astea cu puțin Moutarde de Meaux – inegalabilul muștar de Pommery – și dulceață de merișoare, pe care o turna ușor peste friptură în formă de inimă sângerie. Cam asta era tot ce încăpea în orarul său foarte strict. Voia să savureze carnea așa cum se cuvine. În plus, un Bordeaux nu foarte tare, care să îl facă să viseze la vanilie, ciocolată și mure. Iar ca desert... ta-daaa! Căpșuni mari cât o nucă, roșii și parfumate, cu spumă de ciocolată (ultimul borcan pe care îl mai avea în frigider), ca să îi aducă aminte de un picnic de vară din copilărie.

Cu mulți ani în urmă, în vremuri mai bune, obișnuia să asocieze fiecare persoană din grupul lui de prieteni cu o anumită nuanță. Mai precis, o nuanță olfactivă. Celor foarte apropiați le atribuia și o sugestie gustativă. Când se gândea la Elli, Jacques imediat simțea pe limbă gustul de căpșuni proaspete. Dar asta era demult, iar vântul care tot bătuse de atunci estompase amintirea aceea care cândva era la fel de adânc înrădăcinată în el ca

inima în piept. Dacă e să fim sinceri, nu mai știa nici dacă nu cumva o asociase pe Elli cu mirosul de căpșuni, și nu cu gustul. Dar era de ajuns numai gândul la aceste fructe zemoase, și imediat se transforma într-un fel de câine al lui Pavlov, în mintea căruia, printr-un reflex irezistibil, se derula de fiecare dată același film. Un film în care cea mai fermecătoare ființă care a trăit vreodată pe pământ juca rolul principal. Mereu alături de el. Până când moartea îi va despărți.

După masă, Jacques urcă în pod pe scara de lemn. Parcurse imensa încăpăre, iluminată doar printr-un geamlâc din acoperiș și mirosind a praf adunat de ani de zile, și se opri în dreptul lucarnei care dădea spre turnul de observație. O dată sau de două ori pe zi stătea acolo și privea cerul, plaja, marea, calul și măgarul. Niciunul dintre ei nu bănuia ce noroc au să poată petrece nestingheriți viața în doi, pe pajiștea verde, și să pască zi și noapte fără griji. Deși erau o pereche incompatibilă, pe care natura nu o prevăzuse, cei doi se potriveau de minune și se înțelegeau perfect, dacă nu punem la socoteală greșelile de limbă pe care le făcea uneori măgarușul.

— I-i-i-i, răgea el întruna, repetând același sunet cu vocea lui precipitată de măgar.

Calul, mai înalt cu un cap decât el, îl privi mai întâi cu afecțiune și apoi îl împunse ușor și tandru cu botul.

— A?

Părea că vrea să propună piesa care lipsea din puzzle, dar nu îi reuși decât un nechezat senin, care semăna mai degrabă cu ecoul mai sofisticat al unui „i” decât cu un „a”. Probabil că de-asta îl tot tachina calul pe măgar: din cauza propriilor stângăcii de vorbire, pentru că nici el nu putea să îl pronunțe cum trebuie pe „a”! Dar Jacques avea mai degrabă impresia că o mare iubire îi unește pe cei doi amici care pășteau în spatele Parisului.

Se întrebă dacă e într-adevăr o idee bună să iasă la cină cu Catherine. În Trouville, orașelul mai frumos și mai puțin înfumurat dintre cele două cetăți-surori, nu prea puteau să se aștepte la cine știe ce senzații culinare. Nici în învecinatul Deauville nu îi veneau în minte mai mult de trei restaurante cu pretenții pe care să poată să le ia în calcul – asta după ce cu mai mult de un an în urmă se certase la piața de legume cu bucătarul celui deal patrulea, singurul care primise și merita din plin o a doua stea Michelin. Pe locul întâi se afla Chagall, care trebuise să renunțe la steaua lui în urmă cu câțiva ani. Pe urmă era L'Essentiel de pe strada Mirabeau, patronat de Charles și Milla Thuillant. Înainte nu ar fi putut spera la o stea Michelin, dar primiseră una de curând și fuseseră desemnați de *Gault et Millau* ca Debutanții Anului. În ultimul rând și pe ultimul loc ar fi fost, urmând sugestia lui Gustave, restaurantul italianesc Il Parasole – cea mai bună pizzerie din Normandia, după părerea clienților.

Jacques înclina pentru Chagall, dar piticul din mintea lui îi șopti că s-ar putea să nu dea bine să o invite pe americană într-un loc care nu mai era ce fusese pe vremuri. Pe de altă parte, un restaurant a cărui bucătărie era net superioară celei din Paris, care te cucerea prin fiecare fel de mâncare gătit cu pasiune și entuziasm de o echipă tânără și optimistă, inevitabil l-ar fi pus pe Jacques într-o postură proastă și ar fi făcut ca așteptările lui Catherine să crească foarte mult. De aceea, restaurantul italianesc părea o idee cu adevărat strălucită, chiar dacă venea de la Gustave, care nu vorbea serios. Italia era un teren neutru și sigur. Asta ar fi fost decizia pe care ar fi luat-o doi inamici de război care și-au terminat muniția și, sleiți de puteri, sunt gata să facă negocieri de pace.

Alegerea restaurantului potrivit nu era însă nici pe departe principala grijă a lui Jacques. Marele lui motiv de îngrijorare era ce tactică să adopte.

Despre ce să vorbească el cu impertinenta aia... ba nu... trebuia îi spună altfel... cu această interesantă doamnă venită de dincolo de ocean? Franceza ei nu era suficient de avansată încât să înțeleagă glumițele fermecătoare la care se pricepea Jacques – sau la care se pricepea pe vremuri, când Parisul era încă un Paradis. Despre vreme nu puteau vorbi, pentru că în Normandia, dacă nu era vară, era mereu umezeală și ploua fără întrerupere. New York. Ăsta putea fi un subiect, până la urmă de-acolo venea ea. Asta era! Probabil că nici nu o să apuce el bine să deschidă vorba, că ea se va și lansa într-o trăncăneală fără sfârșit. Sigur era una dintre femeile alea pur și simplu topite după dezgustătorul serial *Sex and the City*. Nu avea nicio îndoială. Bun. Avea deci un subiect de discuție.

Îi mai rămâneau câteva ore ca să se informeze despre actorii principali din serial și despre ultimele bârfe din viața lor personală, care ajunseseră din greșeală prin tabloide. Despre călătoriile tantrice de la cursul de yoga, despre prima femeie care a născut la vârsta de patruzeci și cinci de ani și despre Ashton Kutcher sau cum naiba îl cheamă și pe ăla. Cu asta sigur o să umple o oră. Dacă vor reuși să aibă un dialog cât de cât decent în primele treizeci de minute, următoarele treizeci o să treacă de la sine. Apoi își va cere scuze foarte protocolar, dar fără să se umilească, și o va duce înapoi la hotel. A doua zi vor negocia detaliile cu Gustave ca să poată pregăti hârtiile. „Preluare pașnică“ se chema asta. Dar avea oare de ales?

Gustave spunea că nu are; în fond, asta era și pentru el destul de limpede, nu? Limpede ca supa care îl făcuse odinioară faimos? Dar ce mai contează, era timpul să-și vină în fire. Era timpul să se maturizeze și să își ia la revedere pentru totdeauna de la visurile lui de mult apuse, dar pe care mai încerca din când în când să le resusciteze.

Asta s-ar fi convenit să facă un om care petrecuse aproape cinci decenii pe acest pământ – să accepte, în sfârșit, că e un adult și să dea piept cu realitatea. Chiar dacă Jacques nu se simțea pregătit pentru așa ceva și probabil că nici nu avea să fie vreodată.

— Deci până aici ne-a fost, Elli, suspină Jacques.

Se sprijini de gardul de metal, singurul obstacol care stătea între el și o cădere liberă și probabil fatală în curtea din spate a Parisului. Oftă din greu și își aprinse o țigară Gitanes, urmărind cu privirea norul format de fumul țigării și adierea luminoasă și albastră a zilei, care parcă sfida printr-o prospețime primăvărată trista viață a lui Jacques.

— Ploaie! Vreau să vină ploaia! strigă el către cer. Suntem în Normandia, fir-ar să fie!

Se auzi telefonul sunând de jos. Jacques era un reprezentant al acelei generații desuete care avea încă telefon fix și care putea să trăiască și fără iPhone. Stinse în grabă țigara fără să o fi fumat până la capăt și coborî pe scară înapoi în tumultul vieții adevărate – la ceea ce se chema realitate. Lumea aceea era de fapt doar pivnița lumii lui adevărate, formată din minunate amintiri și visuri din trecut, care doar în turnul de observație puteau reveni la viață, și asta doar preț de câteva minute. Și, când se întâmpla asta, revenirea era irezistibil de dulce, cam așa cum sunt căpșunile caramelizate, al căror gust îl simțea deodată pe limbă. Și infinit de tristă, ca o ceașcă goală care ajunge după ultima linguriță de *mousse* în mașina de spălat vase.

Era Gustave. Vorbise cu clienta lui și îl suna acum pe Jacques ca să îi dea câteva instrucțiuni pentru cină.

— În primul rând, Catherine a acceptat! Se vede că te-a salvat îngerul tău păzitor, Jacques! După cum te-ai purtat în dimineața asta, crede-mă că eram aproape convins c-o să ia primul avion spre acasă sau c-o să se reorienteze spre altceva.

— Și în al doilea rând? încercă Jacques să schimbe subiectul, ca să nu mai vorbească despre defectele lui de comportament, despre care, credea el, discutaseră deja suficient.

— În al doilea rând, a zis că vrea să te îmbraci la patru ace în seara asta! Vrea să meargă cu tine într-o călătorie plină de descoperiri culinare, așa s-a exprimat. Și a insistat să aleagă ea restaurantul. Tu trebuie doar să te înțolești cum se cuvine. Cel mai bine ia-ți costumul bleumarin, cămașă albă, cravată și... și...

— I-ai povestit și ce haine am în garderobă? îl întrerupse Jacques pe un ton destul de acru.

— Ah, da, și vezi să calci cum trebuie cămașa și...

— Gustave!

— Da?

— N-am nevoie de bonă. Și cu atât mai puțin de un consilier vestimentar.

— Nu sunt așa de sigur, amice! Oricum ar fi, ai permisiunea s-o iei pe Catherine la șapte și un sfert din fața hotelului.

— Am permisiunea?

— Da, așa s-a exprimat ea. Și te rog să fii punctual, e americană.

Jacques își dădea seama din tonul lui Gustave că nu glumește deloc și că nu va accepta nicio altă gafă din partea lui. Va trebui deci să fie foarte atent toată seara.

Câteva ore mai târziu, Jacques intra cu mașina pe aleea din fața hotelului de la marginea orașelului Trouville. O pensiune cochetă și fermecătoare, înconjurată de o grădină imensă și paradiziacă, plină de flori colorate. Recunoscuse de departe mașina de teren neagră, care părea de-a dreptul uriașă în raport cu dimensiunile pensiunii. Mai-mai să o întreacă în înălțime. Nici nu a ajuns bine Jacques cu Citroënul lui silențios în fața intrării, că a și apărut Catherine, în adierea blândă

a serii, îmbrăcată într-o rochie neagră, elegantă, din mătase sidefată, care, pe trupul ei surprinzător de subțire, cădea până puțin deasupra genunchilor. Jacques înghiți în sec când o zări și nu reușea să își dea seama dacă de bucurie la vederea ei, sau de teamă față de ceea ce îl aștepta, față de umilințele pe care avea să le îndure, față de ceea ce se cheamă *Gang nach Canossa*^[4]. Plănuia să coboare din mașină plin de elan, camuflându-și bine nesiguranța, dar nu reuși decât cu mare dificultate să se ridice de pe scaun și să pornească spre Catherine, care stătea la ieșirea din hotel. Ce să mai fie și asta?

Și atunci se întâmplă o minune: Catherine îi zâmbi. Cu ochi luminoși și cu atâta familiaritate, încât ai fi zis ca sunt complici într-o misiune secretă. Nici nu a ajuns bine la ea, că ea îl și sărută ușor pe ambii obraji; mirosea discret a vanilie, a mere și a scorțișoară. Nu își imaginase că așa va fi revederea. Aproape că îi era imposibil să se poarte mitocănește. Ce se întâmplase? Oare își ceruse deja scuze, după care își pierduse cunoștința și uitase tot, întâlnind-o acum fără nici cea mai vagă amintire a ceea ce se petrecuse între timp? „Aberez“, își spuse Jacques ca să se calmeze. Totul era în regulă. Doar era femeie. O ființă venită din străinătate, a cărei strategie nu reușea să o întrevadă. Singura femeie pe care Jacques reușise să o înțeleagă – pe deplin, până în cele mai adânci unghere ale inimii – fusese Elli. Sufletul său pereche.

— Mergem? întrebă Catherine.

Jacques trebui să se grăbească să i-o ia înainte și să îi deschidă portiera. Catherine întâmpină gestul lui cu un amabil „mulțumesc“, după care luă loc pe scaunul foarte jos al Citroënului. În afară de Elli, nicio altă femeie nu mai stătuse atât de aproape de el în mașină.

— Întoarceți aici și *voilà!* îi zise ea câteva momente mai târziu cu o voce senină, în care se

simțea o siguranță triumfătoare.

— Serios?

În fața lor se întindea șoseaua care ducea spre capitală.

Catherine încuviință.

— Asta înseamnă c-o să petrecem ceva timp pe drum, zise Jacques ezitant.

— Nu vă temeți, îl liniști ea, de parcă îi ghicise gândurile. Am mai fost aici acum câțiva ani.

Pentru o clipă, Jacques se întreabă dacă nu cumva Catherine vrea să dea impresia că e de-a locului. Ca să îl dea gata.

— Apropo, vorbiți excelent franțuzește, încercă Jacques să o complimenteze, în timp ce cotea pe drumul indicat de ea.

Complimentele adresate unei femei pe care nu o cunoști de mult timp și cu care vrei să faci afaceri trebuie strecurate discret și cu o anumită reținere. Ca un pahar de *rosé* sau de șampanie pe care un invitat îl primește în semn de salut când sosește la o petrecere.

— Sunteți amabil, chiar sunteți! mulțumi Catherine și zâmbi când el se uita în altă parte.

Jacques îi aruncă o privire cu coada ochiului.

— Dar și un mincinos nu tocmai priceput, Jacques! completă ea râzând. Dacă rămân pentru mai mult timp aici, vreau să mă apuc de un curs intensiv.

— Vai, cum se poate să ziceți așa ceva! Vorbiți excelent, încă două-trei lecții și o să vorbiți ca un nativ.

Jacques nu se mai recunoștea. Ceva din el îi spunea că ar trebui să întoarcă amabilitatea cu care îl întâmpinase ea. Chiar dacă era convins că șarmul lui căznit era cel mai sigur mod de a deveni penibil.

— Puțin mai în față, îl dirijă Catherine, pe care complimentele nu reușiseră să o impresioneze prea tare. *Voilà!* Am ajuns.

Ajunseseră la Touques, o comună idilică din apropiere, la câțiva kilometri spre est. „De ce nu?” fu primul gând al lui Jacques, ușurat că nu îl dusesse până la Paris. Erau câteva braserii și bistrouri drăguțe prin zonă.

— Aici e, zise Catherine și arată cu degetul.

Doar nu vorbea serios!

Se aflau în fața unui *restauration rapide*, un fast-food pe fațada căruia se vedeau arcadele aurii ale unui M uriaș.

— Ce-i ăsta, McDonald’s?

Jacques nu știa nici el de ce o întrebase asta. Evident că era McDonald’s, de asta s-ar fi prins și un copil de trei ani.

— Da! confirmă ea, într-o dispoziție de zile mari.

Deci așa avea ea de gând să își ia revanșa. Minunat!

În templul plăcerilor se afla o gașcă de golani, care arătau ca o copie imberbă a unor rapperi de ghetou; pe lângă ei, turiști în șorturi pestrițe, cu adidași, sandale sau șlapi. Jacques se simțea total deplasat în ținuta lui elegantă: costum, cravată, cămașă albă, întocmai cum îl sfătuisese Gustave. Unde mai pui că era însoțit de o doamnă îmbrăcată într-o rochie de seară din mătase satinată.

— Deci ăsta-i restaurantul în care avem plăcerea să luăm cina? se asigură el, de parcă încă spera că va veni cineva să îl întâmpine cu un pahar de șampanie.

— Da, răspunse Catherine din nou, absentă, de parcă era cu gândul foarte departe; își ținea privirea ațintită asupra meniului luminat de deasupra tejghelei. Eu aș vrea un Big Mac, comandă americanca, în timp ce Jacques se uita la ea șocat, de parcă nu era americană, ci extraterestră.

— Credeam că sunteți vegetariană, îndrăzni el să zică în cele din urmă.

— Nu în seara asta, veni replica precum un glonte.

Luară loc la o masă din colț.

— Și dumneavoastră preparați la fel de bine carnea? întrebă Catherine în timp ce „savurau“ mâncarea.

Și el comandase același lucru ca ea, atât rămăsese de perplex. Chiar dacă pentru un moment se gândise să opteze pentru burgerul Charolais. Era singurul produs introdus de McDonald's pentru răsfățații francezi, făcut din carnea faimoaselor vite albe care creșteau în Hexagon și se hrăneau cu iarbă, cu plante aromatice și trifoi alb și roșu de pe pășunile patriei.

— Poftim?

— Întrebam dacă și carnea dumneavoastră e la fel de bună.

— Păi cred că la Paris carnea este net mai bună, răspunse el cu un zâmbet prietenos la întrebarea condimentată cu multă ostilitate. După muștrarea lui Gustave, își propusese să fie foarte politicos cu ea în seara asta, indiferent ce s-ar întâmpla.

— Și atunci de ce aveți nevoie de ajutor? Dacă e mai bună carnea la dumneavoastră decât la restaurantul despre care ați spus astăzi la prânz că ar fi cel mai popular din Franța...

Această Catherine avea o memorie al naibii de bună. Și afișa cu ostentație un aer de superioritate, lucru de care Jacques deveni deodată foarte conștient. Nu doar prin cuvinte, ci mai ales prin felul în care îl radiografia cu privirea. Se uita la el cum îl privește o profesoară pe cel mai slab elev din clasă, încercând să își dea seama dacă e leneș sau pur și simplu greu de cap. În foarte scurt timp, reușise să schimbe raportul de forțe.

— Nu am nevoie de ajutor... băigui Jacques.

Ce umilitor!

Dar acum era rândul lui Catherine. La urma urmei, nu se purtase deloc frumos cu ea la întâlnirea de mai devreme. De bine, de rău, reuși

totuși să schițeze un zâmbet, dar unul mai rece decât *rosé*-ul complimentului pe care i-l făcuse în mașină.

— Bine, aveți dreptate, am nevoie de ajutor. Singur nu-mi mai pot permite să țin restaurantul.

Se uită la ea cu un aer gânditor, dar Catherine scormonea cu degetele în punga de cartofi prăjiți de pe tavă.

— Dar, ca să fiu sincer, Catherine...

Era prima oară când îi rostea numele. Dar nu în engleză, ci în franceză: *Catrin*. Și în Franța există Catherine, nu numai faimoasa Deneuve. Totuși, Jacques fu el însuși surprins de ceea ce tocmai spusese. Nu ar fi trebuit să își permită vreo familiaritate cu ea; trebuia să fie amabil și atât – de dragul lui Gustave –, dar era deja gata să își deschidă sufletul.

— De fapt, nu vreau un partener de afaceri. Uitați ce e, Parisul a fost dintotdeauna un fel de...

— Afacere de familie?

— *Oui*, corect. O afacere de familie. Lucrurile stau în felul următor: când mi-a murit soția, s-au năruit și toate ambițiile mele. Cel puțin asta zic criticii și majoritatea clienților noștri fideli. De fapt, ei nu mai pierd timpul cu vorbele, cum fac criticii. Ei pleacă pur și simplu și nu se mai întorc, fără niciun cuvânt, zise Jacques, fără să înțeleagă nici el de ce îi povestește lui Catherine toate astea.

— Nu știu dacă mai sunt în stare să gătesc.

— Sunteți în stare, spuse Catherine într-o încercare stângace de a-l consola, fără să înțeleagă nici pe departe postura tragică în care se afla Jacques. Bag mâna-n foc! Așa se spune la voi, nu?

— N-aveți de unde să știți, zise el.

— O văd în ochii dumneavoastră, se grăbi ea să răspundă. De parcă diagnosticul era clar și orice alte discuții ar fi fost inutile. Sunt puțin... tulburi... dar în mijloc e un punct care strălucește...

Acum începuse să vorbească la fel ca Elli. Trăncăneală goală. Asta îi zicea și ea lui Jacques când era indispus.

— Ca să fiu sincer, Catherine, o întrerupse el, nu cred că noi doi ne potrivim. E posibil să vă pierdeți toți banii investind într-un bucătar a cărui perioadă de vârf a apus de mult.

— Lasă asta în grija mea, Jack.

Pentru o clipă, Jacques nu reuși să își rețină un zâmbet. Americanca asta avea simțul umorului, era clar. Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte. Fetița asta citise *Vechiul Testament*.

— Să mergem oare în altă parte pentru desert? întrebă ea după o tăcere contemplativă; toată răceala din privirea ei se risipise, iar ochii îi păreau acum locuiți de soare.

— Deci? Cum a fost aseară?

Era Gustave, care îl trezise din somn cu un apel inoportun, la șapte dimineața.

— Pregătim actele de căsătorie sau ai tăiat-o pe Catherine în bucăți și ai descompus-o cu acizi, iar acum te întrebi dacă ai nevoie de un avocat?

— E chiar acum cu mine, dacă asta te liniștește.

— Chiar așa?

— Doamne, Gustave! Nu, normal că nu. Ai sunat cu noaptea-n cap. Nu putem să vorbim mai târziu?

— Dar nu mult mai târziu, îl avertiză Gustave. Altfel s-ar putea să fie *prea* târziu.

— Da, mă rog, mormăi Jacques la telefon și puse receptorul jos.

— Bine, o sun între timp pe Catherine, poate îmi spune ea mai multe decât tine, comentă Gustave, dar cuvintele lui de-abia se mai auzeau în labirintul rețelei France Télécom.

Jacques, care dormea, ca de obicei, pe burtă și cu nasul în pernă, se întoarse pe spate încet și greoi. Avea tensiunea foarte mică, așa cum i se întâmpla mereu când se trezea de dimineață – cel

puțin de când începuse să doarmă singur. Cu o privire obosită ațintită spre pătură, încercă să reconstruiască din memorie ceea ce se petrecuse cu o seară înainte. Fusesse o întâlnire chiar foarte plăcută, o judecase total greșit pe americană. Fără îndoială că avea farmecul ei și, din câte își dădea seama, cel puțin deocamdată, părea să aibă ceva ce multe femei pierd la un moment dat pe scara profesională sau între defilările de modă și ședințele săptămânale de shopping prin magazinele Louis Vuitton: o inimă.

Dar poate că se înșela, poate nu fusese așa de bine, chiar dacă voise să îl facă pe Gustave să creadă contrariul. La sfârșitul serii mai băuseră câteva pahare de Calvados la barul micii pensiuni rurale în care era cazată Catherine. Ultimul lucru de care își amintea era că se angrenaseră într-o discuție foarte pasionantă despre lirica franceză. Vorbiseră mai ales despre Charles Baudelaire și faimosul său volum, *Florile răului*, din care Jacques, amețit fiind, începuse să recite. „Ca niște lungi ecouri unite-n depărtare/ Într-un acord în care mari taine se ascund, / Ca noaptea sau lumina, adânc, fără hotare, / Parfum, culoare, sunet sen-gână și-și răspund.“^[5]

Catherine sărise în apărarea unui autor american, spunând că nu e cu nimic mai prejos decât Baudelaire, chiar dacă e cu totul diferit. Încercase, în franceza ei desăvârșită, să traducă primele versuri dintr-o poezie, dar el nu înțelesese nimic. Ea susținea totuși sus și tare că poezia autorului american i s-ar potrivi mânășă lui Jacques.

Da, îl surprinsese de câteva ori în decursul serii. La toate întrebările lui avusese un răspuns potrivit parcă dinainte pregătit. La toate în afară de cele care țineau de viața ei personală. Când venea vorba despre asta, răspundea prin tăceri semnificative sau se grăbea să schimbe subiectul. Singurul lucru pe care putuse să îl scoată de la ea

era că lucrase mulți ani la un birou prestigios de avocatură din New York, până într-o zi când un restaurant francezesc i-a sucit mințile, Catherine îndrăgostindu-se nu numai de mâncare, ci și de bucătar. De aici a urmat o poveste de succes tipic americană, deși nu a trecut mult până când restaurantul a ajuns în mâinile altui proprietar.

Deci asta îi făcea pe americani fericiți: să cumpere, să toace banii și apoi, după ce fac profit, să vândă din nou. În New York, tot omul era broker și făcea speculații cu toate bunurile și proprietățile pe care credea că le are. O filosofie care se deosebea fundamental de a lui. Jacques ținea la tot ce făcuse el cu mâna lui, suflecându-și mânecile și investind devotament, curaj și mult suflet. Ținea la toate lucrurile pe care le câștigase prin luptă asiduă, înfruntând vicisitudinile vieții, și, mai ales, ținea la oamenii câștigați astfel. I se părea extrem de greu să se despartă de lucruri. În unele cazuri îi era chiar imposibil. Chiar dacă o mulțime de cărți bune tocmai asta recomandau: rupe-te de trecut și vei vedea că norocul se va întoarce la tine ca prin minune. Era evident că americanii se despart mult mai ușor de lucruri. Jacques bănuia că americanca, care nu suflase o vorbă despre soțul ei, bucătarul francez din New York, trăiește despărțită de el și de aceea hotărâseră amândoi să vândă restaurantul. Ca să o ia de la început. Dar asta nu era treaba lui.

— Deci ce facem, batem palma? îl întrebase Catherine la sfârșitul serii.

Jacques strânsese mâna întinsă a lui Catherine. Nu mai simțise de mult mâna unei femei în mâna lui. Era moale și mătăsoasă. Aproape că îl și durea, de parcă i-ar fi transmis șocuri electrice.

— Desigur că, în ceea ce privește orientarea restaurantului și specificul bucătăriei, nu pot să vă dau nicio libertate, menționează el cu această ocazie ceea ce de obicei apare scris în contracte cu litere mărunte.

Catherine ezită și își retrase deodată mâna.

— Dar... atunci nu mai e vorba de un parteneriat, răspunse ea.

În glasul ei se strecurase o nuanță de ostilitate, iar fruntea lui Catherine, altfel netedă ca porțelanul, se acoperi de riduri adânci.

— Dimpotrivă, o contrazise Jacques. E mai bine de-atât. Împărțim câștigul, dar eu fac toată munca.

Nu se citea nimic bun în privirea ei. Buna dispoziție era gata să se strice, iar pe cerul senin o furtună de vară amenința să se dezlănțuie. Păsărelele din copacii de lângă restaurant se opriseră din ciripit și nici greierii nu se mai auzeau, de parcă toți membrii orchestrei se pregăteau să își ia tălpășița din calea furtunii. Sau cel puțin așa i se părea lui Jacques.

— Cum să vă spun, Catherine, încercă el să o liniștească, un astfel de restaurant e un lucru foarte delicat. Fragil și delicat ca un ou crud.

Ca să ilustreze ceea ce spunea, Jacques desena în aer cu mâinile forma unui ou.

— Iar eu sparg oul sau cum? zise Catherine, privindu-l cu niște ochi întrebători de ciută speriată, care putea fi totuși suspectată că în adâncul sufletului ar fi, de fapt, un lup fioros.

— Da, se auzi el spunând, ca apoi să se corecteze imediat. Nu, nu, bineînțeles că nu! Dar totul se face în timp, nu-i așa? Un jongler nu jonglează din prima cu ouă crude, începe întâi cu mingile de tenis. Cu ceva mai puțin fragil și delicat.

Jacques era mândru de abilitatea sa de a transmite un conținut complex prin metafore și comparații simple, pe înțelesul tuturor. Mă rog, aproape al tuturor.

— Dar am fost jongler profesionist ani de zile, în New York, insistă Catherine. Sau folosesc cumva jonglerii americani altfel de ouă decât cei francezi?

Îl privi cu reproș.

Ce putea răspunde la așa ceva?

Se vedea că e una dintre femeile alea care au întotdeauna dreptate. Tocmai de aceea trebuia să se străduiască să rămână pe poziții. Altfel o să meargă totul anapoda și nici nu o să-și mai poată recunoaște restaurantul.

— Deci batem palma sau nu? repetă Catherine întrebarea, uitându-se la el cu severitate.

Nu exista nicio cale de scăpare? Oricât de mult se străduia, Jacques nu vedea nicăieri indicatorul pentru ieșirea de urgență.

— Sau preferați o preluare prin licitație forțată?

Pentru un moment, Jacques crezu că nu a auzit bine.

— Preluare prin licitație forțată? De către dumneavoastră?

— Nu de către mine, bleguțule! râse Catherine și îl mângâie blând pe braț. Iertați-mă, mi-a scăpat, zise ea cu mai multă căldură în glas. Și pe urmă, ca să revină la temperatura discuției: De către executorul judecătoresc, asta voiam să zic. Așadar, Jacques, de care vă place mai mult? Cu cine vreți să vă petreceți viitorul: cu el sau cu mine?

Lui Jacques îi trecu fugitiv prin minte chipul executorului judecătoresc, Gérard. Era pitic, chel, îndesat și purta trei sute cincizeci și șase de zile pe an același pardesiu jerpelit și cenușiu pe care i-l făcuseră cadou părinții la cea de-a paisprezecea aniversare. Probabil părinții speraseră că va mai crește, ceea ce evident nu s-a întâmplat, iar pardesiul încă îi era cu un număr mai mare. La asta se adăugau pantofii albaștri și scâlciați, din piele artificială, care păreau extrem de comozi și pe care îi înlocuia la câțiva ani cu o altă pereche de la aceeași firmă.

— *Okay*, încuviință Jacques și îi mai întinse o dată mâna lui Catherine.

— *Okay* ce?

— *Okay*, batem palma.

Șovăind, Catherine îi strânse iarăși mâna lui Jacques.

Acum era rândul ei să îi spună acel ceva care apare de obicei scris cu litere mărunte în contracte.

— Jacques, nu poți să fii mereu primul în viață, încercă ea să îl consoleze. Și nici nu poți să aștepti mereu să vină marea iubire sau marea fericire, înțelegi? zise ea, tutuindu-l pentru prima dată. Uneori trebuie să te mulțumești să rămâi pe linia de plutire. În primul și în primul rând trebuie să supraviețuiești, și vezi tu mai pe urmă.

Jacques dădu din cap în semn de aprobare. Știa prea bine că are dreptate. Dacă voia să supraviețuiască, nu avea de-a ales.

— Și n-o să mă dezamăgiți? o întreabă el. Mâna ei era încă într-a lui.

Ea plecă ușor capul într-o parte și un zâmbet grațios îi înflori pe buze, după care dispăru imediat.

— Nu e asta o întrebare pe care o pun de obicei femeile? zise ea.

— Ba da, confirmă Jacques, dar când e o chestiune de viață și de moarte, au voie să întrebe și bărbații.

La sfârșitul conversației Jacques era mai băut decât i-ar fi permis poliția să fie, și se urcă totuși la volanul Zeitei sale aurii, pornind în mare viteză spre casă, prin bezna străpunsă doar de razele lunii.

Cu toate acestea, a doua zi dimineață lui Jacques i-au revenit, odată cu durerile cumplite de cap, și îndoielile. „Și dacă o să zică «nu»?“ Licitația forțată ar fi pus cruce afacerii, dar ar fi probabil și un fel de eliberare. În schimb, dacă mergea mai departe pe banii lui Catherine, asta venea la pachet cu noi presiuni. Ar fi însemnat să revină la forma maximă de altădată sau să fie chiar mai bun decât fusese vreodată, dacă voia într-adevăr să salveze Parisul împreună cu Catherine și să își redobândească faima de odinioară. Întrebarea cea

mai grea care îi vuia prin minte suna așa: „Sunt oare în stare?”

Jacques tocmai terminase micul dejun, când deodată sună telefonul.

— Felicitări, prietene! spuse Gustave. Am vorbit cu Catherine. Din punctul ei de vedere, ați bătut palma, rămâne doar să negociați detaliile. Nu știu ce ai făcut aseară, dar e clar că ai făcut o impresie bună. Vulpoi bătrân ce ești!

— Gustave, eu... sincer să spun, nu știu dacă...

— Dacă o să accepte tariful tău? continuă Gustave fraza începută de Jacques, ducând-o în cu totul altă direcție decât intenționase acesta. Nu-ți face griji, e în regulă pentru Catherine. În zilele următoare trebuie să punem la punct toate detaliile, dar în mare cam așa stau lucrurile. Dragă Jacques, după cum se pare, iar ai scăpat ca prin urechile acului.

Jacques oftă ușor la telefon. Era prea târziu, zarurile fuseseră aruncate. Dacă ar fi dat înapoi, în ciuda străngerilor de mână din seara precedentă, nu numai că ar fi pierdut Parisul său mult iubit, dar și-ar fi compromis definitiv și reputația, și probabil că l-ar fi compromis și pe bunul său prieten Gustave.

— Catherine mi-a lăsat un plic pentru tine.

— Pentru mine?

— Da, scrie „personal“ pe el. Cel mai bine ar fi să treci să-l iei în după-amiaza asta de la mine. Și cu ocazia asta discutăm și despre contracte.

Ceva mai târziu, când Jacques, întors în apartamentul său de deasupra Parisului, deschise plicul subțire și alb, găsi pe o foaie la fel de albă următoarele rânduri scrise lăbărțat cu stiloul:

Veniți, prieteni dragi,
nu e niciodată prea târziu să căutăm o lume
nouă
vreau să vâslesc mai departe
dincolo de apus

și chiar sleiți de forțe cum suntem
de forțele cerului și pământului
suntem ceea ce suntem
suntem în continuare eroi
ale căror inimi bat împreună
destinul ne e potrivnic
dar voința nu moare
sperând, căutând și gășind
cu nădejde mereu.

Alfred Lord Tennyson (englez, nu american,
ups!)

Scrisoarea era semnată „Catherine“, iar sub nume era desenată cu drăgălășenie o față zâmbitoare. Deci asta era poezia care i se potrivea așa de bine lui Jacques. Într-o franceză impecabilă – cu siguranță gășise pe internet o traducere adecvată. Cu Google Translate probabil că nu ar fi reușit.

Jacques reciti textul a doua și apoi a treia oară. Îi plăcea poezia, ba chiar îi dădea curaj. Și, în același timp, îl liniștea faptul că această femeie putea citi în sufletul lui. El nu era decât un bătrân obosit, care renunțase la sine. Cu toate astea, ea era gata să investească o sumă deloc nesemnificativă într-o afacere extrem de riscantă ca să îl transforme pe acest bătrân obosit în ceea ce fusese odinioară. De parcă voia dinadins să confirme vorbele lui Alfred Lord Tennyson, de parcă voia să îl facă pe erou să renască din cenușă ca o pasăre Phoenix.

Fără să vrea, îi căzu privirea pe scrumiera de pe noptiera lui Elli din dormitorul în care se retrăsese după ce citise scrisoarea. Rămase uitându-se la inscripția de pe scrumieră: „Eu ♥ scrumierele în formă de inimioară.“

— Elli, ce să fac eu acum? șopti Jacques cuprins de disperare și se trânti pe pat.

Din piept îi scăpă un șuierat ca de balon care se dezumflă, de parcă se golise deodată de toată viața

lui interioară. În dimineața aceea nu prea se întâmpla nimic în restaurant. Ca de obicei, nu erau ocupate mai mult de două, trei mese, deși erau în plin sezon și aveau terasă. Nu era deci cazul ca Jacques să se ocupe prea mult de restaurant, așa că se hotărî să mai facă un drum până la turnul de observație, chiar dacă nu avea asta în program. Urcă în mansardă și porni absent spre lucarna care ducea spre scara turnului, dar deodată se auzi un piuit electronic. La mână avea, ca de obicei, ceasul său mecanic Patek Philippe, pe care își îngăduise să îl achiziționeze după ce câștigase prima stea Michelin, pe vremea când afacerea mergea strună, iar el era mai fericit ca oricând alături de Elli a lui. Nu de la ceas venea sunetul, și cu siguranță nici de la mobilul inexistent al lui Jacques. Bip, bip, bip. Sunetul venea dintr-un colț în care erau depozitate cutii cu suvenire ce făcuseră cândva parte din viața lui: cărți, discuri, porțelanuri demodate, pături. Numai lucruri inutilizabile, dar care, deși se uzaseră cu mult timp în urmă, erau prea valoroase ca să le arunci pur și simplu la gunoi.

Pe semiîntuneric, cu grijă să nu se lovească la cap de grinzile mansardei, Jacques se apropie de una dintre cutii și o deschise. Pe fiecare era lipită câte o etichetă scrisă cu scrisul uniform al lui Elli. Cutia stătea de secole acolo sus, poate chiar și mai de mult. Dar în cutie piuia ceva...

— Nu se poate așa ceva, bâigui Jacques, ținând în mână ticălosul făptaș, după ce desfăcuse banda adezivă și deschisese cutia.

Deșteptătorul digital Casio, cu designul său din anii '80, era o pocitanie neagră și colțuroasă. Stătuse atâția ani acolo în cutie fără să crâcnească, pentru ca deodată să se activeze ca prin minune și să înceapă să scoată piuitul ăla enervant. Cifrele de pe ecran clipeau, semnalizând că trebuie setată ora.

Jacques țină apăsat două sau trei secunde pe butonul pentru setare. Cifrele începură să se dea peste cap în mare viteză până când se opriră de tot.

La fel și piuitul. Pe ecran apărea 01:11, ceea ce pentru Jacques era suficient. Doar nu se cățăraseră pe acoperiș ca să seteze o vechitură de ceas; venise să se reculeagă și să se gândească la trecut. Sau la viitor. Să se gândească dacă merita să facă un efort colosal ca să încerce, împreună cu acest înger american picat din cer, să salveze Parisul de la decăderea sa lentă, dar inexorabilă și profund întristătoare pentru Jacques. Jacques tocmai dădea să închidă la loc cutia de carton – ceasul urma să îl ia cu el ca să îi scoată bateriile înainte să se apuce iarăși să se bage în seamă fără să îl întrebe nimeni nimic – când deodată simți sub mână ceva moale și fin. Era coperta unei cărțulii neobișnuit de subțiri. O scoase cu atenție din grămada pestriță de obiecte depozitate în ladă întru eternitate. Coperta roșie strălucea atât de intens în lumina difuză a mansardei, încât se puteau distinge exact nuanțele și textura materialului. Se trase doi pași mai încolo, așa pe vine cum era, ca să ajungă la raza subțire de lumină care se strecura în pod printre grinzi. Deschise curios cărticica, fără a bănui cătuși de puțin ce secrete ar putea ascunde.

Fu cât pe ce să dea cu capul de grindă când zări fotografia alb-negru de pe prima pagină a cărțuliei. Arăta de parcă tocmai ar fi fost dezvoltată și înfățișa o fetiță într-o rochie albă de mireasă îmbrățișând un tânăr sfios, îmbrăcat în costum negru. Jacques simți un fulger în inimă, de parcă ar fi fost la reanimare și un doctor i-ar fi aplicat șocuri electrice pe piept. Ținea în mână poza lor de nuntă.

Se simțea de parcă în minte i s-ar fi produs un scurtcircuit. Mii de amintiri i se perindau prin fața ochilor, ca niște impulsuri electrice. Sau ca și cum mii de fluturași mari și colorați ar fi zburat prin creierul lui. În clipa aceea, Jacques simți că i se topesc picioarele și că levitează, părăsind podeaua prăfuită a mansardei pe care stătea ghemuit și aterizând apoi direct în fotografie, alături de Elli,

în acea zi de vară a anului 1980, ziua nunții lor, cu ocazia căreia acea poză fusese făcută. Mâinile începură să îi tremure când citi pe verso „Oală și capac (un an, Jacques și Elli) “.

Bine că nu mai era nimeni cu el acolo sus, în mansardă, pentru că nu ar fi reușit cu niciun chip să își stăpânească lacrimile care îi șiroiau pe obraji. Era copleșitor. Nu reușea, oricât s-ar fi străduit, să își amintească de această cărticică, și de fotografie nici atât. „Fericirea noastră a rămas mereu aceeași de-a lungul anilor. Greutățile n-au umbrit-o câtuși de puțin, iar vremurile bune au păstrat-o întreagă.“ Rămăsese tot așa de proaspătă ca fotografia pe care o ținea în mână.

Începu să dea foile. Se afla în fața primei pagini scrise.

Hors d'œuvre

„Ceea ce e sarea pentru supă este iubirea
pentru viață: invizibilă, și totuși
cel mai important ingredient al său.“
Marquis Frédéric Flaubert, *gourmet*

În timp ce citea, Jacques își plimba tandru mâna peste hârtie, pe care o simțea caldă și moale sub buricele degetelor.

„Supă rece de mătrăgună și alte legume

Se iau:

300 g mătrăgune, un castravete de aprox. 250 g, un ardei, 200-250 ml supă de legume, o linguriță oțet de vin, o linguriță ulei din semințe de in, usturoi, sare de mare, 1 vârf de chilio și de zahăr vanilat și puțină verdeață pentru ornat supa când e gata.“

Jacques ar fi putut să facă și balet printre ingrediente – pentru alții era doar o rețetă, pentru el însă era poezie de-a dreptul. Cu mare atenție, de parcă era vorba de o neprețuită comoară, Jacques închise cartea. În loc să meargă, ca de obicei, să fumeze un trabuc în turnul de observație, se duse jos în restaurant, cufundat într-un fel de transă, cu genunchii tremurându-i ca o piftie. Emoționat, Jacques ținea caietul roșu și subțire într-o mână, pe care și-o simțea atât de moale în clipa aceea, încât i se părea că nu ar fi putut nici să taie un măr fără să se rănească în lama cuțitului. Ceasul său mic, negru și vechi de când lumea îl privea în timp ce el stătea nemișcat în semiîntunericul încăperii, pe podeaua prăfuită de lemn. Ecranul i se luminase și revenise la viață. Anunța ora unu și douăzeci și două de minute – nu era așa, dar micuțul mecanism avea un tonus ridicat și o atitudine complet nouă.

Jacques așteaptă să se facă unsprezece și jumătate. Atunci pleca Pierre, bucătarul plictisit de viață, cu Vespa lui. Pe vremuri, în plin sezon, agitația din Paradis nu se potolea niciodată înainte de ora unu. Dar acum nu mai era ca înainte. Erau vremuri grele. Totuși, în seara aceea lui Jacques îi convenea situația. După ce încuie toate ușile și aprinse niște lumini difuze în restaurant, se duse în locul care odinioară era pentru el ca un fel de Mecca personală: în bucătărie. Așeză cărțulia pe blatul de marmură cu o grijă excesivă, ca pe un nou-născut, și o deschise cu solemnitate.

— Supă rece de legume cu mătrăgună, silabisi el încet, de parcă ar fi simțit pe vârful limbii gustul fiecărei litere. Crezând că nu mai e nimeni în încăperea care să îl deranjeze în timpul acestei ceremonii sacre, Jacques se puse pe treabă. Porni aragazul, luă cuțitul care atârna pe perete ca un trofeu, și nici nu se uită la celelalte, care stăteau înfipite în suportul de cuțite. Nimeni în afară de el nu avea voie să îl folosească. Pe acest cuțit, care ani de zile fusese perfect ascuțit, precum o lamă de ras, și care, în acea noapte sfântă și liniștită, după o nesfârșită întrerupere, părea ceva mai bont decât altădată, era gravată o stea, alături de numele Jacques Persil. Elli i-l dăruise la scurt timp după ce restaurantul fusese distins cu o stea Michelin.

Jacques privi contemplativ legumele din fața sa, pe care tocmai le scosese de la rece. Era esențial pentru o cină reușită să tai legumele cu mâna, și nu la mașina de tocat. Altfel și-ar pierde iremediabil sufletul, și nimic nu va mai avea gustul pe care trebuie să-l aibă. Toată aroma s-ar fi dus pe apa Sâmbetei, din cauza deciziei greșite de a face treaba mai ușoară. La scurtă vreme după ce începu să se ocupe de roșii – pe care le tăia cu lacrimi în ochi, de parcă ar fi fost ceapă – auzi din nou un glas.

— Verzi și uscate.

Deci nu i se păruse prima dată când auzise vocea! Sau imaginația îi juca feste și de data asta? În cazul ăsta, avea probleme grave, despre care va trebui să discute serios cu prietenul și medicul său Patrice.

— Verzi și uscate.

— Elli?

Jacques își ridică fruntea de la masa de lucru și începu să își plimbe privirea prin încăperea întunecoasă.

— Bine, mă opresc, zise el și își șterse lacrimile cu mâneca de la cămașă. Mulțumită?

— Da, Jacques.

Preț de o secundă, zări o fantomă. Nu doar că se auzea vocea lui Elli, care nu mai șoptea, ci vorbea tare și răspicat; se vedea chiar și o siluetă umană care se apropia ușor de el prin lumina firavă a nopții, dinspre celălalt colț al încăperii.

— Oh, doamne, murmură Jacques și se sprijini cu două mâini de masă, în timp ce cuțitul alunecă, aterizând cu tăișul strălucitor pe podeaua de marmură.

În fața lui se afla Elli. Într-un nor de ceață, cu o rochie galbenă de vară, vapoasă și ușoară ca florile de anason. Părul îi cădea pe umeri ca mierea de acacia, iar în picioarele goale, ușor bronzate, purta sandale de piele cafenii.

Ar fi vrut să o îmbrățișeze, să o strângă tare, să o sufoce cu sărutări, dar rămăsese ținut locului. De parcă ar fi prins rădăcini. De parcă niște lanțuri invizibile îl împiedicau să se arunce în brațele ei. Sau măcar să leșine la vederea ei.

— Cum îți merge, Jacques?

Ceea ce vedea și auzea era de-a dreptul neverosimil, dar ar fi putut să jure că e adevărat. Cel mai probabil avusese un atac cerebral.

— Jacques?

Elli făcu un pas spre el și se opri la o distanță la care Jacques ar fi putut să o atingă – asta dacă ar fi

reușit să își miște mâna tremurândă și să o întindă spre ea.

— Da?

— Cum îți merge? întrebă ea a doua oară, deși în privirea ei îngrijorată se vedea că știe răspunsul.

— Nu... nu prea bine, se bâlbâi el. Sunt și eu... am murit și eu acum?

Poate că nu îi juca imaginația feste, ci suferise de fapt un infarct sau avusese un atac cerebral și dăduse colțul. Aproape că spera asta. Își coborî privirea spre podeaua cu gresie de sub picioarele sale. Pe acolo pe undeva ar fi trebuit să zacă trupul lui în timp ce el, transformat în înger, sau cum s-o chema starea în care se afla el acum, stătea la taclale cu ea. Cu Elli. Îngerul care fusese pentru el înger încă din timpul vieții.

— Nu, nu ești mort, Jacques.

— Dar vreau să fiu! spuse el cu ciudă, simțindu-și privirea din nouă atrasă magnetic de Elli; pur și simplu nu reușea să înțeleagă ce se întâmplă. Dacă a fi mort înseamnă să fiu iarăși alături de tine, atunci vreau să cad lat chiar în clipa asta, adăugă el. Oh, Doamne, ce dor mi-a fost de tine! Te rog, nu pleca!

O implora pentru că se temea că Elli ar putea dispărea la fel de repede cum apăruse.

— Nu-ți fie teamă, Jacques. Mai stau un pic.

— Un pic? Ce... ce înseamnă un pic?

Stăteau față în față ca doi îndrăgostiți care se revăd după o lungă despărțire, dar nu reușesc să găsească momentul potrivit pentru a se arunca unul în brațele celuilalt. Jacques ardea de dorința de a o atinge pe Elli, dar în același timp se simțea că parcă înghițise un baston din lemn care nu îl lăsa să se miște.

— Păi înseamnă mai mult decât un moment și mai puțin decât o eternitate.

— Îngerul meu, șopti el și o privi pe Elli de parcă ar fi ieșit, ca Venus a lui Botticelli, mai întâi din scoică și apoi din rama superbului tablou din

Galeria Uffizi, arătându-i-se lui Jacques în toată frumusețea ei. De parcă ar fi fost în carne și oase. Nu își putea lua ochii de la ea. Era o minune.

— Ai găsit-o, zise Elli și un zâmbet îi lumină fața când arătă cu degetul spre cărticica roșie care stătea deschisă alături de legumele colorate de pe masă.

— Da, eu... tocmai voiam să gătesc ceva din ea.

— Știu, răspunse ea. De-aia am venit.

— Pentru că vrei să gătim împreună?

— Pentru că vreau să te ajut.

— Atunci întoarce-te la mine. Sau ia-mă cu tine, o imploră Jacques.

Elli clătină ușor din cap, așa cum obișnuia să facă atunci când Jacques dădea glas unui gând protest pe care ea nu reușea nici în ruptul capului să i-l scoată din minte.

— Trebuie să-ți trăiești viața mai departe, Jacques. Ceea ce a fost între noi n-o să se stingă niciodată. Rămâne în noi. În tine și în mine. Chiar și dincolo de moarte.

Jacques reușea să pătrundă cu mintea ce voia să spună Elli. Dar acum el era cel care clătina din cap. Spre deosebire de minte, inima lui nu reușea deloc să înțeleagă.

— Pot să te ating? întrebă el, ca să schimbe subiectul.

Ea râse din nou. Un râs căruia Jacques i-ar fi răspuns cu plăcere, dacă nu l-ar fi neliniștit așa de tare. Doar nu era într-atât de prost încât să creadă într-adevăr că poate să o atingă. Ea îi va explica, cu blândețe, că ceea ce vede nu mai are corporalitate, deci nu ține de domeniul simțurilor. Că trupul său cald, fraged și viu, a cărui amintire el o purta încă pe buze și pe buricele degetelor, se transformase într-un corp astral, la care un om viu nu poate ajunge. Ar fi fost întocmai ca o explozie, un cataclism universal.

— Haide, spuse ea, spre marea mirare a lui Jacques.

Auzise bine? Jacques suferi încă un șoc. Dacă nu era mort deja, nici mult nu mai avea de trăit. Inima lui nu mai putea îndura așa ceva, cel puțin nu inima unui om care suferă de sindromul inimii zdrobite. Credea că nu auzise bine, dar privirea ademenitoare a lui Elli îl făcu să înțeleagă că aștepta să se apropie de ea. Să zdrobească zidul de aer și de emoție care se interpunea încă între ei. Să o atingă.

— Hai odată, îl încurajă Elli, și zâmbetul de fetiță, de care lui Jacques îi era atât de dor, îi însenină din nou chipul.

Începu încetișor să facă câțiva pași. De-abia își mai simțea picioarele de emoție. Întinse timid mâna dreaptă. Îi atinse atât de sfios obrazul, încât ai fi zis că Elli e o vrăbiuță care stă să își ia zborul. Dar nu ea, ci el era cel speriat, cu toate că nu își retrase mâna. Era convins din instinct că va rămâne cu mâna în aer. Dar nu era așa. Plăcerea pe care o simțea în timp ce o mângâia pe Elli pe creștet, cu ochii închiși, nu putea fi pusă în cuvinte. Elli înviase din morți.

Era pielea *ei*, era gâtul *ei*, pe care se grăbi să îl sărute, erau buzele *ei* și mireasma părului *ei*. Elli era acolo, întreagă, de parcă nu plecase niciodată de lângă el. Bucătarul înzestrat cu capacitatea de a distinge toate nuanțele posibile ale experiențelor senzoriale rămăsese fără cuvinte. Elli avea și gustul, și mirosul din amintirile lui – gust și miros de căpșuni. Asta îi trecea prin minte lui Jacques în timp ce o ținea strâns în brațe ca să nu o lase să plece. Îi revenise totul în minte, imaginile îl inundau: un mozaic de instantanee din viața lor comună, nenumărate ca dalele de gresie de pe podea. Țac, țac, țac, se auzea declanșatorul aparatului de fotografiat, iar Jacques era atât de preocupat să dea paginile albumului memoriei sale, că nici nu observă cum Elli începuse să se dizolve.

— Nu, o imploră el și deschise deodată ochii, pe care îi ținuse închiși cât timp se desfăta cu buzele și părul ei. Elli, te rog, nu mă lăsa iar singur!

Dar rugămințile lui fierbinți nu ajutau la nimic. Așa cum se temuse, înnebunise de tot. Stătea în bucătăria slab luminată a pustiului Paris, cu ochii larg deschiși, cu spatele îndoit și cu mâinile încolăcite în jurul unei siluete imaginare, care tocmai se dizolvase în fața ochilor săi.

Epuizat, se prăbuși pe podea. Avea respirația greoaie.

— Ești bine?

Jacques tresări. O nouă umbră se apropia de el. Avu nevoie de câteva secunde ca să se dezmeticească și să își dea seama că era Pierre.

— Da, sunt... bine, zise Jacques printre dinți. Căzusem pe gânduri.

Pierre se uită lung la el, ca și cum s-ar fi întrebat cum Dumnezeu poate cineva să cadă la propriu pe gânduri în miez de noapte, adică pe podeaua rece de gresie din bucătăria restaurantului. Apoi ridică din umeri a nepăsare și întinse mâna după un obiect de pe masă pe care Jacques nu putea să îl vadă din poziția în care se afla în clipa aceea.

— Uitasem ceva. Pe mâine! mormăi Pierre în timp ce Jacques se dezmeticea și aștepta ca hruitul motorului Vespa să se piardă în liniștea nopții.

După-amiaza târziu, a doua zi, Jacques și Catherine semnară în biroul lui Gustave o declarație pe două pagini, prin care Jacques se angaja să cedeze cincizeci la sută din afacere, în schimbul exonerării totale de orice datorii. Jacques ezitase pentru o clipă și se întrebase dacă supraviețuirea în sine era chiar atât de importantă pentru el, dacă merita într-adevăr să devină vasal pe viață acestei doamne, și totuși, cerneala se scurse pe document. Cei doi ciocniră un pahar de șampanie *rosé* în cinstea viitorului lor comun.

— Celelalte detalii ale înțelegerii o să le negociem cât de curând, le explică Gustave pe un ton protocolar, plesnind de mândrie și de satisfacție. Cel mai important e că licitația forțată care urma să aibă loc doar peste câteva zile o să fie anulată datorită lui Catherine.

Americanca își asumase deja fără ezitare angajamentul de a acoperi suma de care era nevoie în această situație delicată. Asta însemna, în același timp, sfârșitul libertății lui Jacques. Începând cu ziua aceea, Catherine avea să îi poată forța mâna lui Jacques în orice privință. Și nu dădea semne că ar vrea să irosească vreo clipă.

— Trebuie să încercăm să punem pe picioare restaurantul cât mai repede posibil! îi spuse Catherine lui Jacques cu entuziasmul ei exagerat, tipic american, după ce ieșiseră din biroul lui Gustave și rămăseseră amândoi să mai schimbe câteva vorbe.

Bineînțeles că nu o spusese pe un ton amenințător, ba chiar îl bătuse pe Jacques încurajator pe umăr.

Cu toate acestea, lui Jacques îi era clar ce însemna asta. De îndată ce va face câteva cumpărături și cu doar câteva ore înainte de cină, ea îl va vizita în Paris ca să își facă o primă impresie. Își dorea ca el să gătească ceva special pentru ea. Nu trebuia să îi explice nimeni lui Jacques ceea ce înțelegea și singur: Catherine nu se aștepta la o cină romantică în bucătăria unui fost mare bucătar, ci voia să descopere de ce mai era în stare noul ei partener, care era valoarea lui pe piață.

Când Catherine a ajuns la restaurant, Jacques deja pregătise ceva.

— *Voilà*, homar la grătar cu o maioneză ușoară, îi prezintă el una dintre rețetele sale clasice, pe care nu prea aveai cum să o ratezi dacă știai câteva trucuri.

„E ca mersul pe bicicletă. Sau ca tenisul. Odată ce l-ai învățat, îți intră în sânge. Așa e, nu?” se întreabă Jacques, în timp ce pândea reacțiile partenerei lui, care îi inspecta opera, în bucătăria Parisului, care avea să fie pentru încă o oră numai a lor, înainte să înceapă tăvănoii de seară. De fapt, „tăvănoi” e mult spus, în condițiile clienței actuale. Se străduise să nu aleagă o rețetă cu carne, pentru că știa că americanca preferă mâncarea vegetariană. După părerea lui Jacques, homarul se încadra într-un meniu vegetarian.

— Mmm, minunat, Jacques, zise ea visătoare în timp ce savura carnea de homar și o întindea în sosul de maioneză, care părea să îi placă deosebit de mult.

— Maioneza ar putea fi ceva mai... ușoară... nu crezi?

Merde! Chiar se prinsese! După incidentul de cu o zi înainte din bucătărie și cum în ultimii ani își cam ieșise din mână, Jacques nu estimase perfect dozajul condimentelor. Profanii nu observă de obicei. Ea însă observase. Pe cât de mult creștea stima lui Jacques față de Catherine, pe atât de mult începea să se teamă de ea. Până la urmă, avea să îi dea viața de tot peste cap.

— Domnișoară, vă rog să mă scuzați, dar n-am mai gătit de când *Ratatouille* era cap de listă în cinematografe, răspunse el un pic batjocoritor la observația de altfel pe deplin îndreptățită.

O privi sceptic și, clătinând din cap cu o oarecare iritare, mușcă din homar cu o voluptate exagerată, prefăcându-se că totul e exact așa cum trebuie.

— Era doar o părere, răspunse Catherine timid.

Părea să o spună cu o oarecare umilință, de parcă se temea că Jacques ar putea sări la ea cu lingura, ce se afla chiar alături, la îndemână.

— Totuși, trebuie să te reîmprietenești cu bucătăria, Jacques. Fără tine, Parisul n-are nicio șansă.

La asta se gândea și el.

— Trebuie să-ți zic... Am fost aici acum câteva luni să mănânc ceva, tu nu erai în restaurant. Sinceră să fiu, a fost *une catastrophe*, cum spuneți voi francezii, nu?

Jacques nu găsea nimic să spună în apărarea lui. Desigur că nu se afla în restaurant – ca și în multe alte seri, de altfel. De cele mai multe ori prefera să își petreacă timpul în turnul de observație, înarmat cu o sticlă bună de Bordeaux, contemplând visător depărtările.

— Și acum doi ani și jumătate am fost aici împreună cu soțul. Nici atunci n-a fost tocmai delicios. Dar el mi-a povestit că pe vremuri era pur și simplu *superbe*! Și cu priveliștea asta minunată, spre mare... pur și simplu *exquis*. Poți să scoți, trebuie să scoți ceva mai mult din potențialul ăsta.

— Să preia restaurantul și să gătească el atunci, propuse Jacques pe un ton ceva mai batjocoritor decât își propusese, dirijând discuția către taina lui Catherine.

Renumitul bucătar francez al restaurantului vegetarian din New York era, în mod clar, punctul ei sensibil.

Se făcu iarăși albă în jurul nasului, la fel ca data trecută când venise vorba despre soțul ei, și apoi clătină energic din cap.

— Nu, nu se poate, îl contrazise ea. Din păcate, nu.

Se aprinsese deodată la față. Jacques nu își putea explica, oricât s-ar fi străduit, cu ce o supăraseră atât de tare, dar avea sentimentul neplăcut că o înfuriase. Să nu uităm însă că el era de fapt cel care fusese bombardat cu reproșuri și ar fi avut dreptul să se înfurie. Chiar dacă reproșurile erau pe deplin îndreptățite. De ce să înghită el orice fără să crâcnească, în vreme ce ea își pierde cumpătul din orice fleac? „Tipic feminin“, se gândi Jacques și se bucură că americanca nu poate citi gândurile. Sau cel puțin așa spera.

Catherine semăna cu multe alte femei de carieră de patruzeci de ani și ceva pe care le cunoștea. Nici în această privință americancele nu se deosebeau prea tare de franțuzoaice: erau singure sau proaspăt divorțate, cum era probabil cazul lui Catherine, de regulă fără copii și fără țel în viață. Așa că se hotărau să se mute într-un ținut exotic – dacă aveau suficienți bani –, în Franța, eventual, ca să poată să se simtă și ele din nou tinere. Trebuia totuși să recunoască: Catherine *era* tânără – și nu doar în comparație cu el, care se simțea deja de ani de zile ca o mârtoagă bătrână și neputincioasă. Părea să emane o forță, o căldură și o încredere infinită în propriile forțe, chiar și în clipa aceea, când îl privea cu ochi triști de femeie abandonată care își iubește încă soțul. Jacques se întreba sincer dacă și ea, la fel ca Elli, e unul dintre oamenii aceia care într-o dimineață, când au căscat, au înghițit din greșeală o supradoză de raze de soare, pe care le poartă apoi în ei întreaga viață. Unul dintre oamenii aceia pe care nu îi poate atinge nefericirea.

El, Jacques, era altfel: era ca un pește care înota în cercuri și nu se lăsa impresionat de nimic din așa-zisele senzații tari ale lumii de deasupra apei. Într-adevăr, era ca un crap umflat și obosit. Nu fusese mereu astfel, dar acum asta era descrierea care i se potrivea cel mai bine – un crap, care huzurea cât era ziua de lungă, înota plictisit în cerc, cu încetinitorul, într-o lume înăbușită și redusă la tăcere de un „nu“ hotărât, așteptând ziua în care va muri și va urca la cer să fie cu îngerii. *C'est la vie!* Așa e viața... Fie o iei așa cum e, fie înoți împotriva curentului, așa cum se vedea că are de gând să facă noua lui parteneră de afaceri. Nu voia să i se pună de-a curmezișul, dar nici nu putea promite, oricât și-ar fi dorit, că o să o ajute într-adevăr în planurile ei de a readuce razele soarelui asupra acestui petic de pământ din Normandia.

Catherine, care până atunci stătuse comod pe scaunul de bar de la mica tejghea din bucătăria Parisului și mâncase împreună cu Jacques, dădea deodată semne că se grăbește. Nu părea să îi fi picat bine schimbarea subiectului, trecerea de la punctul lui sensibil la punctul ei sensibil. Era evident că relația eșuată cu celebrul bucătar newyorkez îi picase greu la stomac. Probabil că o înșelase cu alta. Cel puțin asta părea o explicație plauzibilă pentru reacția lui Catherine la propunerea nu tocmai serioasă a lui Jacques de a-l aduce pe bucătarul ei în Franța.

— Am de dat niște telefoane. Ne vedem mai târziu, bine? zise Catherine cam abrupt.

Îl sărută pe amândoi obraji, își luă poșeta Louis Vuitton – care părea să fie dotarea standard a doamnelor din New York – și se grăbi spre ieșire pe tocurele ascuțite și înalte ale gingașilor săi pantofi roșii ca focul.

Nici nu ieșise bine, că se și întoarse din drum. Părea furioasă. Ochii săi de albăstrea aruncau scânteii.

— Credeam că voi, francezii, înțelegeți ceva din ce înseamnă iubirea, zise ea foarte pornită.

Jacques ridică iritat din umeri – apariția ei îl luase pe nepregătite. Era încordată ca un arc.

— Iubirea? răspunse Jacques ezitant. Credeam că vorbim despre mâncare.

— Pentru amândouă e nevoie de o oarecare finețe, nu-i așa?

Aha, deci nu se înșelase. Propunerea lui ironică de a-l aduce în Franța pe super-bucătarul ei o scosese din sărite. Totuși, reacția era cu totul deplasată. Pentru că nu voia să lase din mână ceea ce de fapt nu îi mai aparținea. Și uite că îl găsisese pe Jacques, pe care să își descarce nervii.

— Scuzați-mă, dar cum...

Se opri. Nu avea niciun sens. Cum să-i descrii unui orb cerul? Unei femei, care nu avusese încă parte de o mare iubire? Care nu știa ce înseamnă

cu adevărat suferința? Care se tulbura atâta doar pentru că el pusese gaz pe focul unei iubiri ce părea să se fi sfârșit deja de mult? Fu suficient de isteț încât să își țină gândurile pentru el.

— Vrei să știi cum e de fapt crema cremelor sentimentelor unui francez? E dezolantă!! zise ea mânioasă. Apoi se răsuci pe călcâie și picioarele ei micuțe și delicate, cocoțate pe tocurile înalte, se puseră iute în mișcare. Călca atât de apăsător, încât ai fi zis că vrea să găurească podeaua.

Oh-là-là! se muștră Jacques în sinea lui, regretând că provocase, fără să vrea, această inutilă erupție vulcanică, care nu făcea deloc bine colaborării profesionale care îi lega acum contractual. Își promise ca pe viitor să nu mai atingă asemenea subiecte sensibile precum relația ei cu fostul iubit, oricât de mult l-ar fi chinuit ea pe el. Așa sunt femeile. Pot să administreze, dar nu știu să încaseze.

Se uită la ceas. Pierre putea să apară din clipă în clipă. Jacques se întreba ce aștepta Catherine de la el: să îi facă vânt bucătarului său din Gasconia, pentru că nu știa să gătească? De-abia atunci, stând singur în bucătărie, și mai ales după incidentul din seara precedentă, își dădu seama cât de mult îl apasă singurătatea. Abia după ce Catherine dispăruse își dădu seama că nu se simte deloc rău în compania ei. Fusese atâția ani singur, dar abia acum observa ce apăsătoare erau liniștea, singurătatea și pustiul din viața lui.

Cu ochii minții, Jacques încercă să revadă evenimentele de cu o noapte înainte. Să fi fost doar un vis? Sau chiar o ținuse în brațe pe Elli? La lumina zilei, întâmplarea îi părea doar rodul unei fantezii fără frâu și fără noimă. Ce îi spusese ea? Că va rămâne cu el doar o vreme. Mai puțin decât o eternitate, dar mai mult decât o clipă. Să se fi referit oare prin asta doar la apariția de ieri? Sau era oare posibil să îl viziteze și a doua oară?

Întrebări peste întrebări. Jacques se hotărî să preia el în bucătărie a doua tură de seară și să termine ce începuse cu o zi înainte: rețeta de supă din cârticica roșie. Într-un fel misterios, apariția lui Elli avea legătură cu asta. Să fi fost oare fermecată cârticica? În orice caz, era clar că fusese scrisă de un înger. Cu mult, foarte mult timp în urmă, pe când erau tineri și fericiți, la începutul iubirii și al vieții în doi, o scrisese Jacques, ajutat de un înger.

Îl cuprinse pe nesimțite o toropeală apăsătoare. Tare nesuferit îi era trezitul de dimineață! În ziua aceea se trezise fără să vrea cu o oră înainte de ora lui obișnuită. Emoțiile din ultima vreme nu îl lăsau să doarmă în tihnă. Se gândi că e poate cel mai bine să tragă un pui de somn sus în apartament măcar un sfert de oră înainte de începerea programului de seară. Cine știe, poate că moțâind, o să viseze, și din vis o să afle cum anume să îi ceară iertare lui Catherine – sau, mai bine zis, va afla dacă americanca avusese vreun motiv întemeiat să își piardă așa cumpătul.

Gâl, gâl, gâl. Nici nu puse bine capul pe pernă, că se și trezi într-un acvariu. Ce mai era și asta? Un vis? Realitatea arăta altfel, dacă își amintea el bine. Se afla sub apă, asta era clar, și își privea prin geamul gros al acvariului, cu stranie serenitate, imaginea reflectată. Se transformase într-un crap. Și încă ce mai crap! Un flăcău mândru, cu o gură care... ei bine, așa cum se reflecta pe geamul acvariului, nu părea tocmai gura care le-ar atrage pe femei. În jurul lui, nimic altceva decât niște bule de aer. Avea ochii minusculi în comparație cu dimensiunile corpului și nu se vedea în ei niciun fel de căldură.

„Fie ce-o fi!“ se gândi el și înotă mai departe. Până când un alt pește mai mic îi tăie calea. Jacques simți deodată un apetit incontrollabil. Fără să mai stea pe gânduri, îl și înhăță. Au! Să-și fi mușcat oare limba? Simțea ceva tare în gură. Ba

nu, în gât. Probabil înghițise ceva odată cu peștele. Văzu cu coada ochilor săi reci și minusculi că îi atârna din gură un firicel subțire. Se uită în sus. Atunci își dădu seama că nu înota într-un acvariu, ci într-un lac sau într-o apă mai mare. Pe malul lacului zări un om care ținea în mână o undiță cu un cârlig de care atârna chiar el. Cu firul subțire îl trăgea din ce în ce mai aproape de suprafața apei. Când ajunsese la suprafață, văzu în sfârșit cine îl pescuise cu atâta cruzime: era Catherine!

Jacques se trezi leoarcă de transpirație. Oare cât timp dormise? Cu ochii cârpiți de somn, se uită la ceasul mic și rotund de lângă pat. Trecuseră doar câteva minute. Simțea pe limbă gust de sânge. Sări din pat, deși era încă amorțit, și se târî greoi până la baie.

— Aaa!

Deschise gura și făcu teatral pe victima. Își mușcase limba în timpul somnului, ce altă explicație putea să fie? Divergențele de opinii dintre el și Catherine îl afectaseră mai mult decât voia să recunoască. Dar de ce-i păsa așa de tare? De ce se gândea așa de mult la femeia asta? Era partenera lui de afaceri și atâta tot. Nu avea de ce să se îngrijească de liniștea ei sufletească, și nici ea de a lui.

Se stropi pe față cu apă rece ca să își vină în fire și să alunge visele stranii care încă îi mai bântuiau prin minte ca niște umbre care dansează în jurul unui foc de tabără. Deschise fereastra. Un vânt cald de vară pătrundea în baia micuță, placată cu gresie albă și albastră. În ultimii ani – anii petrecuți fără Elli – uitase să iubească vara așa cum făcea pe vremuri. Ba chiar se hotărâse să o disprețuiască și o ura cu încăpățănare.

În niciun alt anotimp nu vedeai mai mulți oameni cu zâmbetul pe față. Toată lumea părea fericită. Toată lumea, în afară de el. Își dorea un cămin, o familie, își dorea să nu mai fie singur, dar, în același timp, nu se vedea luând-o de la

capăt fără Elli. Ea își dorise copii, dar nu putea să-i facă. Și tocmai asta îi unise și mai mult. Când o parte din acest întreg desăvârșit moare, partea rămasă nu mai e bună de nimic.

Elli și cu Jacques puteau fi comparați cu o bicicletă proaspăt lăcuită și vopsită în toate culorile verii. Desigur că nicio bicicletă nu merge întotdeauna perfect; uneori mai bine, alteori mai rău. Uneori se mai și dezumflă câte un cauciuc, când îl înțeapă câte o așchie ascuțită. Atunci trebuie să doftoricești cauciucul cu multă răbdare și iubire, până i se închid rănilor, și să îl scoți la aer curat, pe un drum câmpenesc, ca să îl faci iarăși sănătos. Țsta e primul pas pentru a face și bicicleta sănătoasă. Dar ce se întâmplă dacă într-o dimineață bicicleta se trezește și constată că a rămas cu un singur cauciuc? Că celălalt a dispărut peste noapte și că probabil nici nu se va mai întoarce vreodată? Atunci... da... este sfârșitul bicicletei. O pierdere ireparabilă.

Prin ușa întredeschisă, Jacques auzi telefonul sunând. Țârrr, țârrr. Își păstrase telefonul antediluvian, care era demodat încă de pe vremea când el și Elli trăiau în Paradis. Păstrase telefonul, mașina și alte câteva lucruri, ca scrumiera de lângă pat. Jacques avea o fire nostalgică. De altfel, toată lumea care îl cunoștea cătuși de puțin știa asta despre el.

Era Patrice. Sau, mai bine zis, secretara lui.

— Domnul doctor Lellouche vă informează că tocmai a pornit spre dumneavoastră, zise pe ton foarte amabil Melanie, secretara lui Patrice, pe care Jacques nu o tutuia, deși o cunoștea de-o viață.

— Ce înseamnă asta, Melanie?

— Nici eu nu știu, dar avea o sticlă de șampanie cu el când a plecat.

— Oh, Doamne! Îl mai puteți opri din drum?

— Ah, nu. De ce? Ar trebui?

Jacques ezită și își plimbă iarăși limba peste buzele care păreau încă să sângereze.

— Păi nu... Nu, Melanie, doar mă gândeam. Totul e-n regulă. Mulțumesc că m-ați sunat!

Jacques nici nu apucă să tragă pe el o cămașă și niște pantaloni curați, că și zări pe sub pleoapele obosite Renault-ul nou-nouț al prietenului său parcând zgomotos în fața Parisului. Patrice conducea de obicei limuzine foarte lungi, cu patru uși – franțuzești, desigur –, chiar dacă burlacului incorigibil cunoscut drept cel mai mare crai al Normandiei i s-ar fi potrivit mai bine un Sport Coupé sau o cabrioletă. Automobilele de mari dimensiuni, potrivite mai degrabă pentru o familie, cu interiorul lor gri, decent, monoton și mirosind a plastic, îi dădeau un aer serios, pe care Patrice pune mare preț.

„Sunt doctor, nu om de afaceri!“ obișnuia el să spună cu o expresie ușor melancolică pe chip, dându-i lui Jacques de înțeles că *el* trăsesese lozul cel mare. Că putea să facă orice dorește. Că e vorba de mașini sau de femei, unui doctor nu i se ia nimic în nume de rău. Da, așa stăteau lucrurile. Asta voia Patrice să zică de fapt.

Când Jacques se uită pe fereastră, Patrice îi flutură în aer sticla de șampanie. Moët & Chandon Rosé – a doua din ziua aceea. Uneori Jacques nu era pe deplin convins că prietenul său nu e homosexual. Asta ar fi explicat de ce nu s-a căsătorit niciodată. Cât despre bombele sexi din îndepărtatul Paris cu care se tot lăuda, cine știe ce fel de „bombe sexi“ erau. Poate că asta era doar denumirea codificată; un fel de metaforă pentru bombele care ar fi explodat dacă uneia dintre aceste... doamne... i s-ar fi năzărit să facă un drum până în Trouville sau prin împrejurimi.

— *Frère Jacques, frère Jacques*, cânta Patrice, cum obișnuia să facă de fiecare dată când venea în vizită la Paris.

Felul în care răsunau pe hol falseturile lui Patrice, ajungând până sus în camera lui Jacques, era insuportabil. Nu pentru că asta ar fi fost intenția lui Patrice, ci pentru că Jacques avea o ureche muzicală deosebit de sensibilă.

— *Dormez-vous? Dormez-vous? Sonnez les matines! Sonnez les matines! Ding, dang, dong. Ding, dang, dong.*

Jacques deschise ușa exact la țanc, imediat după ce ultimul „dong“ se auzi din spatele ușii albe din lemn lăcuit.

— Felicitări! trâmbiță Patrice și dădu buzna în încăpere cu sticla de șampanie în mână.

Se duse direct în bucătărie, unde se simțea ca acasă. Luă iute două pahare din dulapul de deasupra chiuvetei și începu să chinuie sticla de șampanie, încercând să o deschidă în stilul lui smucit și stângaci, care îl făcea, nu rareori, să spargă câte ceva. Nu îl puteai lăsa nici să toace legume fără să îl găsești cinci minute mai târziu în mijlocul unei bălți de sânge. Și când te gândești că era medic! Slavă Domnului că nu se hotărâse să devină chirurg! Avea, în schimb, mână bună la pastile de tot felul, nu doar la medicamente; dar acest talent era știut doar de ei trei: de medic, de pacient și de avocatul lor.

— De ce felicitări? întrebă Jacques și închise ușa după el, urmându-l pe Patrice în bucătărie.

De data asta totul merse fără incidente, iar Patrice începu să toarne în paharele de șampanie licoarea aurie.

— Mi-a povestit Gustave! Parisul a fost salvat! Tu ai fost salvat! Prin intervenția providențială a forțelor armate americane sau ceva de genul ăsta...

Patrice rosti vestea cea bună cu atâta entuziasm, încât ai fi zis că nu Jacques, ci medicul fusese salvat. Și nu oricum, ci din chinurile Iadului – catapultat direct pe un cer plin de nori albi și pufoși, locuit numai de îngerași, care îi serveau cele mai fine vinuri *grand cru*. Îi întinse

nerăbdător paharul lui Jacques, gata să țină un toast.

— Cum de și-a permis Gustave să-ți povestească de afacerile mele? se indignă Jacques, dar protesta moale și nu tocmai convingător. Lucrurile astea sunt confidențiale, își continuă el tirada. N-ar trebui să le știe nimeni în afară de avocat și de clientul lui. Așa mai are puțin și-ți spune câți bani mi-au rămas în cont.

— Bineînțeles că-mi spune, zise Patrice, de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume și închină în cinstea lui, ciocnindu-și ușor paharul de cel pe care Jacques îl ținea neclintit în mână.

— Cum adică bineînțeles?

— Haide, Jacques. Nu suntem noi trei, tu, Gustave și cu mine, prieteni de atâția ani? De zeci de ani? Gustave nu m-a informat despre afacerea ta în calitate de avocat, ci în calitate de prieten. Al meu și al tău, încercă el să destindă atmosfera. De altfel, și tu știi foarte bine cât m-a costat aparatul de măsurare a densității osoase pe care l-am cumpărat de curând pentru cabinet.

— Aiurea, habar n-am.

— Asta pentru că nu te interesează. A costat șapte mii șase sute de euro. La început îmi ceruseră mai mult.

— Păi și de ce m-ar interesa asta pe mine?

— Vezi, asta și vreau să spun! Tu nu ești deschis, pe tine nu te mai interesează nimic. În afară de vinurile periculos de scumpe, pe care, de altfel, nici nu ți le mai permiți.

— Nu-ți face tu griji, îl liniști Jacques. Mai am câteva sticle în subsol.

— Sticle pe care ar trebui să le vinzi clienților.

— Clienților? Clienții mei habar n-au ce sunt vinurile fine. Sunt turiști.

— Și a cui e vina?

— Patrice, nu începe iarăși. Mereu zici același lucru, pisălogule.

— În fine. Oricum ar fi, Catherine asta e bună pentru tine, crede-mă. Poate c-o să-ți salveze și viața. De fapt, nu poate, ci sigur o să-ți salveze viața.

Ca să fie cât mai convingător, Patrice izbi cu pumnul său de copil în blatul mesei de bucătărie de care se sprijinea și se schimonosi puțin de durere. Apoi își turnă dintr-o singură mișcare încă un pahar de șampanie.

— Ce faci, mă inviți să iau loc sau o să tot stăm așa în picioare în mijlocul bucătăriei? Mie mi-e indiferent, să știi. Fără tratament preferențial pentru prietenii de-o viață, asta e deviza mea, se plânse Patrice, în stilul său caracteristic, de lipsa de ospitalitate a lui Jacques.

Se așezară la masa din bucătărie. Era o măsuță de lemn, odinioară de un galben strălucitor și frumos lăcuit. Elli o pictase cu mâna ei. Culoarea se scorojise însă în mai multe locuri, așa încât cenușiul de dedesubt ieșise iarăși la iveală.

— Gustave e de părere că noua ta parteneră e foarte atrăgătoare, insinuă Patrice, ca să ajungă la adevăratul motiv al vizitei lui.

Jacques își reevalua părerea despre Patrice. Poate că Patrice nu era totuși homosexual, ci doar petrecea prea mult timp cu un anume tip de femeie.

— M-aș potrivi cu ea? Ce părere ai? Sigur înțelege ceva și din gastronomie...

Patrice îl privi pe Jacques cu ochi scânteietori, de parcă s-ar fi așteptat cu adevărat ca Jacques să îi facă în seara aceea cunoștință cu Catherine sau, mai bine zis, să îl și cupleze cu ea.

— Doar pentru că știe să poarte o fustă nu înseamnă că îi și plac vânătorii de fuste, răspunse Jacques sec.

— Deci așa mă vezi tu pe mine? întrebă Patrice cu o dezamăgire prefăcută, până când nu se mai putu abține și pufni în râs.

De jos se auzi Pierre strigând, cum făcea de fiecare dată când intra în restaurant. Jacques bătu de două ori cu piciorul în podeaua de lemn – modul său obișnuit de a-l saluta.

— Sunt convins că e simpatică. De la simpatică în sus. Așa zice Gustave.

— Gustave tinde să exagereze, știi prea bine, răspunse Jacques, simțind totuși că nu e tocmai corect față de americană. Dar da, Catherine chiar e drăguță. Oricum, mult mai drăguță decât am crezut la început.

Patrice zâmbi complice, de parcă nu ar fi fost doctor, ci un psihoterapeut viclean care își manipulează pacientul.

— Ce e?

Jacques nici nu voia să își închipuie ce se petrecea chiar în clipa aceea în mintea prietenului său. Doar îl cunoștea.

— Nimic.

Patrice luă iarăși o alură de mielușel nevinovat, care clipește orbit de lumina soarelui și care nu poate face rău nimănui.

— Și? Ți-a dat deja viața peste cap? continuă el cu insinuările.

Jacques încuviință cu oftatul profund melancolic al unui om cărunt și sictirit de viață, care nu era tocmai potrivit pentru vârsta lui.

— Mi-a criticat maioneza. Dar nu neg, avea dreptate.

— Bravo! Așa și trebuie! aplaudă Patrice. Catherine asta o să te pună iarăși pe picioare. Și tu știi bine, arta gătitului nu se uită. E ca mersul pe bicicletă.

— Hmm, parcă am mai auzit asta.

— Trebuie neapărat să mi-o prezinți, Jacques. Și, dacă nu e genul meu, poate o ieși totuși ceva din voi doi până la urmă. Știi doar, fericirea e singurul lucru care se dublează când îl împărți.

Îi aruncă prietenului său o privire care voia să spună că știe el mai bine ce planuri urzește.

— Cine zice asta? întrebă Jacques.

— Albert Schweitzer^[6].

— Ce știe el despre iubire? A fost măcar căsătorit?

— Bineînțeles, ce crezi tu, *frère* Jacques! Mă rog, căsătorit până la despărțire.

Jacques se uită neîncrezător la prietenul său, care avea pe chip un rânjel provocator. Patrice era din nou pus pe șotii, se vedea cât de colo. Din cauza șampaniei, bineînțeles.

— OK, fă abstracție de ce-am zis mai devreme. Era doar o glumă, răspunse medicul. Dacă îmi amintesc bine, a fost căsătorit timp de patruzeci și cinci de ani cu aceeași femeie, Helene Schweitzer. Fericit, după cum se zice, până când moartea – moartea ei – i-a despărțit. Și câțiva ani mai târziu, a murit și el.

— Păi vezi? răspunse Jacques înverșunat. Iată dovada, mai există și alți oameni care știu ce înseamnă să-ți trăiești viața alături de o singură mare iubire – o minune cerească, pe care doar puțini o cunosc pe lumea asta. E logic ca omul care pierde o iubire atât de măreață să vrea să-și ia adio de la viață, care îi pare deodată tristă și fadă. Nu contează pe ce cale – doar cu mintea sau cu trupul și cu tot ce are pe lume.

— Ah, Jacques, dragul, vechiul meu prieten! spuse Patrice și îl bătu ușor pe umăr. Crede-mă, chiar dacă n-am trăit ce-ai trăit tu, te-nțeleg. Cu toate astea, ți se oferă acum o unică, ca să nu-i zic ultimă șansă, să redobândești cea de-a doua mare iubire pierdută a vieții tale.

— Cea de-a doua iubire pierdută? întrebă Jacques confuz.

— Gătitul, prietene, spuse Patrice și dădu pe gât cel de-al doilea pahar de șampanie. Gătitul.

Câteva clipe mai târziu, Patrice plecă, pentru că prefera să ia cina la restaurantele concurente din mondenul Deauville decât afară pe terasa

prietenului său celui mai bun – cel puțin atât timp cât acesta refuza să gătească singur.

Jacques i se alătură locțiitorului său la bucătărie, Pierre, ca să îl informeze despre noua stare de fapt. Pierre era extrem de sfrijit și de uscățiv pentru un bucătar pasionat, care iubește trup și suflet ceea ce gătește. În costumul său alb, ușor adus de spate, cu ochii mici și buzele subțiri, care nu erau nici roz, nici roșii, ci de-a dreptul gri, Pierre arăta mai mult ca un grifon decât ca bucătarul unui restaurant de mare rafinament. Avea buzele gri pentru că fuma ca un turc – Jacques îl sfătuisese de multe ori să se lase. Omul nu își poate permite mai mult de un singur viciu, chiar și când are greutăți. Și Jacques avea obiceiul să mai bea câte o sticlă de vin, dar, cu toate că era convins că uneori exagerează, tot era mai bine decât să fumeze, ca Pierre, un pachet pe zi și să se joace până în zori pe calculator într-o garsonieră de schimnic. El unul nu prea fuma, cu excepția celor câteva țigări pe care și le aprindea sus, în turnul de observație, când se gândea în liniște la Elli. Copiind o dată sau de două ori pe zi gestul care îi plăcea ei atât de mult, se simțea mai aproape de ea. De fapt, ura din tot sufletul acest viciu din cauza căruia toată viața lui se dusese pe apa Sâmbetei. Odată cu Elli. La fel de rapid cum se risipește în vânt fumul cenușiu de tutun pe care îl expiri fără să te gândești la consecințe. În cazul lui Pierre, lucrurile stăteau altfel. Chiar și în plin sezon ieșea o dată pe oră afară din bucătărie ca să tragă un fum. Pe lângă asta, îi plăcea și să se servească din cele mai scumpe coniacuri. Nu avea voie să facă niciuna, nici alta, dar cum ar fi putut Jacques să-l pună la punct? Să zică mersi că are un bucătar în casă.

— Pierre, nu pot să nu te anunț că aici în restaurant o să se schimbe câteva lucruri.

Bucătarul citea concentrat o foaie de hârtie pe care erau trecute ingredientele livrate, iar în degetele osoase de la mâna dreaptă strângea un

stilou cu atâta înfrigurare, încât ai fi zis că e lancea unui cavaler medieval.

— Te rog, nu-mi spune că trebuie să muncesc și mai mult, se smiorcăi el fără să se uite la Jacques, citind în continuare de pe foaie.

Părea epuizat, chiar dacă, în ceea ce privește numărul de ore, nu muncea nici pe departe cât munceau Elli și Jacques în zilele lor bune. Dar lor le era drag să muncească.

— Nu pot să-ți promit asta, Pierre. Nu mai sunt singurul proprietar al Parisului.

Pierre ridică privirea. Se vedea în ochii lui că perspectiva unor schimbări nu îl încântă câtuși de puțin.

— Ai... vândut?

Rosti ultimul cuvânt de parcă tocmai ar fi scăpat pe gură ceva cumplit de dezgustător – de parcă tocmai înghițise un șobolan mort.

— Ce-mi rămânea de făcut? Era singura mea șansă de a merge mai departe. Altfel oricum închideam prăvălia la sfârșitul verii, răspunse Jacques, ridicând indiferent din umeri. Ultima strigare, dacă știi ce înseamnă asta.

— Pentru bucătarii buni întotdeauna se găsește ceva de lucru. Mi-aș fi găsit eu ceva.

— Da, da, știu.

Când află ce părere nejustificat de bună avea Pierre despre sine, Jacques nu făcu niciun comentariu. Nu voia să riște o ceartă. Făcuse deja asta cu predecesorii lui Pierre și toți fie își dăduseră demisia, fie începuseră să gătească mai prost ca niciodată.

— Dar eu nu sunt așa. Parisul înseamnă totul pentru mine, zise el, oftând teatral.

— De fapt, n-am vândut jumătatea mea, ci doar jumătatea care aparținea deja băncii, continuă Jacques, ca să se justifice în fața bucătarului.

Pierre nu zise nimic. Deschise cutia de polistiren în care se afla somonul livrat pentru seara aceea. Somonul era înconjurat de gheață, dar nici nu

deschise Pierre bine cutia, că mirosul de pește îi și umplu nărilor lui Jacques.

— Un pește proaspăt n-ar trebui să miroasă a pește, ci a mare.

— Poftim? întrebă Pierre absent.

Închise la loc cutia, făcu un semn pe listă și apoi băgă mâna în buzunarul de la piept ca să scoată o țigară.

— Mă scuzi puțin? Mă întorc imediat, mai vorbim atunci, zise el și dispăru deodată afară din bucătărie, ca să mai tragă un fum înainte să apară primii clienți.

Pe Jacques îl mâncau palmele să meargă iarăși sus să ia cărțulia roșie de bucate a lui Elli. Voia neapărat să termine ce începuse cu o seară înainte: supa de mătrăgună. Ar fi gătit-o special pentru ea! Ce n-ar da să o știe din nou alături de el în noaptea aceea!

Rețeta în sine era agreabilă – simplă și agreabilă. Dar aseasonată cu o lingură rasă de iubire eternă, condimentată cu o priză de dor și răsuflare tăiată, ar fi ieșit cu adevărat nemaipomenită.

Din păcate, circumstanțele erau de așa natură, încât se vedea nevoit să amâne planul pentru mai târziu în noapte, după ce se închidea restaurantul. Marion, chelnerița și iubita ocazională a lui Pierre, pe care Jacques o înlocuia uneori, anunțase că e bolnavă. Se plângea din nou de migrenele ei cronice. „Nu e de mirare“, își spuse Jacques, „cu așa un iubit ca Pierre“, chiar dacă știa că o asemenea opinie iese din sfera lui de expertiză și că e mai bine ca ajutorul lui să nici nu o afle.

Prin urmare, trebuia să servească el însuși toată seara pe terasă, pentru că el era maestrul de ceremonii și *showman*-ul de serviciu, pe care fiecare restaurant care se respectă îl pune la dispoziția clienților săi. Un maestru de ceremonii știe tot, se pricepe la poante și poate să vrăjească pe toată lumea. Nu era cazul lui Marion. În ceea

ce-l privea pe Jacques, descrierea asta i se potrivea ca o mănușă.

Jacques se întreabă dacă Catherine îl va onora cu prezența în acea seară, așa cum promisese – în ciuda micilor divergențe, a căror cauză îi rămăsese lui Jacques necunoscută. Băgă bine la cap să nu îl mai pomenească pe fostul ei iubit.

Nu fusese făcută nici măcar o *singură* rezervare în ziua aceea. Cu asta, mult iubitul său Paris ajunsese pe fundul prăpastiei.

Jacques urcă cinci minute ca să se schimbe. Când coborî din nou, auzi voci pe terasa care privea cu jind către orizontul Atlanticului, inundată de lumina caldă a asfințitului. Un grup de trei persoane se așezaseră confortabil, din proprie inițiativă, la cea mai bună masă, cu o nonșalanță și o nepăsare desăvârșită, fără să mai aștepte să îi conducă cineva și să le repartizeze un loc.

— Aici e poanta, zise zgomotos o voce de bărbat. Granița franco-elvețiană trece exact prin mijlocul patului din apartamentul matrimonial. După... ceea ce-am putea numi, fără prea mult înconjur, „copulare pe graniță undeva în no-man's-land“, mirele fuge în Elveția și mireasa, în Franța. Cu toate astea, dorm în același pat.

Râsete. Jacques reuși să mai distingă încă o voce de bărbat și o voce de femeie.

— Da, e vorba de legendarul, dacă nu deosebit de luxosul hotel de două stele Arbez Franco-Suisse din La Cure, povesti bărbatul mai departe. Gérard Depardieu, care, apropo, are o casă aici în Trouville, trebuie să fi fost acolo de nenumărate ori. Iar restaurantul, cel din partea franceză de fapt – pentru că hotelul are două – trebuie să fie foarte bun. Cică ar servi un *foie gras* destul de bun, ca să nu mai zic de racii-de-râu, care sunt mai frumoși și decât chelnerițele de acolo. Și nici ele nu-s tocmai urâte.

Evident că niciuna dintre cele trei persoane de la masă nu remarcase prezența lui Jacques. Deodată,

discuția se întrerupse și se așternu o tăcere stânjenitoare. Jacques nu putea să-și dea seama dacă lumea e tensionată sau amuzată; el însă se simțea în largul lui. Numai el putea curma tăcerea.

— Nu vorbiți serios, nu-i așa?

În fața lui se aflau Gustave, Patrice și Catherine.

— Ba da, nici că se poate mai serios, răspunse cea din urmă și se asigură, privindu-i în ochi pe însoțitorii săi, că răspunsul ei categoric e împărtășit și de ceilalți.

— Pe Gustave îl cunoști, iar acest fermecător domn aici de față este Patrice. E medic și locuiește...

— Îl știu pe Patrice, răspunse Jacques pe un ton foarte acru. Credeam că ai de gând să ieși cina într-un restaurant luxos în seara asta.

— Așa credeam și eu, amice! Dar apoi am primit invitația lui Gustave și a încântătoarei sale însoțitoare din New York și n-am fost în stare să refuz. Înțelege și tu că nu se putea.

Jacques mormăi ceva în barba lui de Jean Reno, atât de încet, încât nici măcar el nu se auzi. Dar era important ca oaspeții săi să îi ia bodogăneala ca pe un semn de nemulțumire față de felul în care se aranjaseră lucrurile.

— Ce-ar vrea domniile voastre? zise el, schimbând pe neașteptate tonul nemulțumit cu tonul mioros al unui maestru de ceremonii.

Ca orice bucătar patron de restaurant, avea pregătite mai multe planuri, pe care le putea pune în aplicare cât ai bate din palme, doar apăsând cu încredere pe un buton imaginar. Rezultatele erau întotdeauna de o precizie extraordinară, ca la mașinile de spălat de ultimă generație.

— Haide, Jacques! încercă Gustave să facă pace. Am venit să sărbătorim cu tine și Catherine. De-asta am venit mai devreme. Adu-ne un vin bun și ia și tu loc lângă noi. Ce zici?

Gustave întotdeauna fusese pacifistul din trioul lor, omul care îi îmbunează pe ceilalți, bătrânul

înțelept, chiar dacă de fapt era de-o seamă cu Jacques și Patrice. Poate datorită zodiei; era Balanță. Patrice era Scorpion și îi plăcea să mai înțepe din când în când, dacă se plictisea și voia să se distreze. Dar de fapt, era un tip de treabă, pe care puteai să te bazezi în vremuri de restriște. Jacques era Săgetător – chiar dacă un Săgetător cu un palmares cam modest. Mai ales când venea vorba de iubire, fericire și succes. Și doar asta contează în viață, nu-i așa?

Cuvintele lui Gustave potoliră un pic suspiciunile lui Jacques, care avea impresia că prietenii lui și viitoarea, ba nu, actuala sa parteneră de afaceri au de gând să îl demaște și să scoată la iveală minusurile bucătăriei sale. Ceea ce era cu totul inutil, pentru că el știa prea bine care sunt lipsurile. Dar să le depășească de unul singur i se părea infinit de greu.

— Bun, începu el, renunțând la tonul protocolar de mai înainte. Din păcate, nu mai am Château Pétrus în pivniță din 1990.

Făcu o mică pauză și îi aruncă lui Catherine o privire aproape imperceptibilă cu coada ochiului, iar ea răspunse încuviințând din cap ușor și la fel de imperceptibil. Părea chiar încurajator, ținând cont de altercația lor de mai devreme.

— Am însă un foarte bun *vin de garage*^[7], continuă el. Dragi prieteni, ce-ați zice de o sticlă sau două de Le Pin?

— Ai Le Pin în pivniță? sări Patrice. De ce l-ai ținut ascuns atâția ani? Ce trădător!

Château Le Pin este cel mai vechi *vin de garage* bordelez. Se cultivă într-o podgorie minusculă, de doar două hectare. Cele câteva mii de sticle produse acolo în fiecare an nu sunt accesibile muritorilor de rând și nici nu intră în circuitul comercial.

— De ce aș irosi un asemenea vin pe niște filistini ca voi? fu replica lui isteată și acidă, dar se grăbi să adauge, cu un aer galant: cu domnișoara

Catherine e cu totul altceva. Pentru dumneavoastră, regina mea, tot ce e mai bun.

Făcu o plecăciune adâncă în fața lui Catherine, de parcă nu ar fi fost Jacques Persil, bucătarul sătul de viață, cu un trecut bogat și un viitor sărac, ci un cavalier nobil, plesnind de mândrie și de încredere, parcă decupat dintr-un film de capă și spadă. Nici lui Cyrano de Bergerac nu i-ar fi ieșit mai bine. Era mai mult decât ușurat că americanca nu venise doar ca să se răzbune pe el, pentru că o mâniase dintr-un motiv sau altul în după-amiaza aceea. De vină fuseseră probabil insistențele lui exasperante – un obicei prost, de care nu reușea să se dezbrace.

Catherine intră în joc cu mare măiestrie, aplaudând grațios cu vârful degetelor de la o mână în podul palmei de la cealaltă mână, așa cum obișnuiau să facă domnițele gingașe prin filme și piese de teatru. Purta o bluză albă, blugi și sandale de piele cu talpă de lemn. Era ciudat, dar cu această alură country, aproape nemachiată și lipsită de orice extravagănță, Catherine arăta feciorelnic. Jacques se strădui să nu se holbeze la ea.

— Stați puțin, chiar ne permitem vinul ăsta? întrebă Gustave cu îndoială.

O obiecție cu totul legitimă. Numai când se gândea la cât plătise Jacques pentru acest vin! Dar trecuseră de atunci mulți, mulți ani și, oricât de ancorat în trecut ar fi fost Jacques în general, când venea vorba de bani, nu se uita deloc în urmă.

— Vă permiteți! îi asigură el. Vinul e din partea casei.

Îl luase gura pe dinainte; nici nu rosti bine ultimul cuvânt, că imediat își dădu seama că această „casă“ nu mai este doar a lui.

— Adică doar dacă e de acord și Catherine, zise el repede și îi aruncă o privire timidă lui Catherine.

Ea încuviință și râse. Slavă Domnului!

— Desigur, dar cu o singură condiție: să bei și tu cu noi, Jacques, până sosesc primii clienți.

Era probabil prima frază mai lungă rostită în prezența lui Jacques în care nu făcuse nici măcar o singură greșală de franceză. Dar nu asta era lucrul cel mai agreabil pe care îl remarcase Jacques la această frază. De fapt, franceza lui Catherine, chiar așa stâlcită cum era, o făcea pe americană foarte plăcută. La urma urmei, tocmai stângăciile și micile scăpări sunt cele care ne fac să îi îndrăgim pe ceilalți. Nu, era vorba de felul în care rostise cuvintele și de privirea cu care le însoțise. Era oare totul în imaginația lui sau asta chiar suna a invitație timidă la o întâlnire?

— Haaai!

— *Très bien!*^[8]

— *Awesome!*^[9]

— *Oh-là-là...*

Ce poate fi mai frumos decât patru oameni atât de diferiți, pe care îi desparte un ocean, dar îi unește iubirea pentru vin? Jacques aduse vinul din beci, îl decantă și pregăti în bucătărie niște gustări, chiar dacă în meniu nu mai exista de mult așa ceva. Câteva minaturi nu puteau lipsi de la masă.

— *Voilà!* Caviar pe pâine albă prăjită, aseasonată cu frunze de orhidee înflorită! Asta ar cere o șampanie alături, dar să nu exagerăm, anunță el cu mândrie și puse pe masă platoul de argint.

— Am câștigat la loto? întrebă Catherine vădit entuziasmată.

— Păi, făcu Patrice, încercând să îi răspundă la întrebare, Jacques cu siguranță a câștigat.

— Oh, Patrice, dacă e vorba de mine... e... cum să zic... foarte drăguț din partea ta, răspunse Catherine la compliment, roșind ușor în timp ce îi aruncă lui Jacques o privire fugară, de o fracțiune de secundă.

— În cinstea ta și în cinstea lui Catherine, zise Gustave, ridicând paharul în aer și ridicându-și și trupul supraponderal, pe care ar fi trebuit să îl pună mai des în mișcare la aer liber, după cum îi

recomandase în repetate rânduri doctorul său, Patrice.

— Da, în cinstea voastră! Să strălucească multe stele noaptea pe cerul de deasupra Parisului, fredonă Patrice de parcă era noul Charles Aznavour, cu care, apropo, chiar semăna.

Cu toții aveau câte o sosie în lumea stelelor și a starurilor. Poate că în realitate erau ei, Jacques, Patrice și Gustave, dar în altă lume erau Jean Reno (tânăr), Charles Aznavour (tânăr) și Gérard Depardieu (gras). Se ridicară cu toții în picioare și ciocniră. Soarele strălucea semeț pe cer — era încă destul de devreme —, dar în fața lor părea să se lase încet un fel de vâl bleumarin, presărat cu stele aurii. Era un moment minunat, cum nu mai trăise Jacques de foarte mult timp. În timp ce ciocneau cu toții paharele în cinstea viitorului, în cinstea Parisului care avea să fie, din fericire, salvat, ridicându-se din ruine, Jacques simți o adiere proaspătă de speranță. Totodată, își dădea seama că această adiere nu reușea să îi risipească toate îndoielile. Briza doar le lovea ușor, legănându-le ca pe niște frunze de toamnă. Dar ca să le măture de tot era nevoie dacă nu de un uragan, măcar de o furtună extrem de năprasnică. Furtuna avea să vină în cele din urmă, așa cum vine mereu și nota de plată la restaurant. Și avea să vină, în cel mai rău caz, când Catherine își va da seama că Jacques nu mai știe să gătească așa ca pe vremuri.

— Nu vreți să și mâncați ceva? propuse Jacques în cele din urmă, ca să uite de gândurile negre care îi dădeau iarăși târcoale. Pierre ar putea să ne facă ceva ușor. Ce-ar fi să prindem puțină putere cu un *marmite dieppoise*? Ar fi timp, până încep să vină clienții. Marion a anunțat că e bolnavă, așa că sunt singur azi.

— Foarte bine, zise Patrice, care nu o putea suferi pe Marion. Spune-i că i-ar trebui un tratament în toată regula. O să confirm eu. Trei luni într-un sanatoriu și apoi cel puțin doisprezece

ani într-un *ashram* tibetan. Acolo poate să fumeze liniștită, să-și trateze migrenele și să recite mantra zi de zi. Îi dau eu trimitere, Jacques, nicio problemă. Și să-l ia și pe Pierre cu ea!

Catherine mustăcea complice. Se vedea că îi face plăcere să facă parte din acest club eclectic. Pentru ea, venită din America, totul era o noutate. Și era, probabil, deosebit de exotic.

Jacques parcă și vedea cum îi percepe Catherine pe el și pe prietenii săi. Imaginea i se conturase în minte până în cele mai mici amănunte: ea, cu un binoclu într-o mașină de teren decapotabilă undeva în Serengeti. În câmpul vizual apar pe rând un rinocer (Patrice), un hipopotam (Gustave) și un bivoli (Jacques). Un trio gata de a fi vânat. Nu ai cum să nu mustăcești la un asemenea gând.

Americanca sigur putea citi gândurile, pentru că își îndreptă deodată către el privirea scrutătoare.

— Ah, Jacques, la ce lucruri simpatice îți stă mintea acum?

— Mie? La nimic. Doar la... la... spălatul vaselor, minți el.

Desigur că nu scăpă nici de schimbul de priviri complice și pretins atotcunoscătoare dintre Gustave și Patrice.

— Ne e foame, foarte, foarte foame, începu Patrice să scandeze și reveni la tema lui eternă: el era doctor și nu era obișnuit să bea mult alcool; cel puțin așa suna versiunea oficială.

Jacques spera că Pierre auzise din bucătărie ce vorbiseră și că preluase deja comanda. De văzut, îi vedea pe ei, și ei pe el.

— Să vă iau eu comanda? propuse Catherine.

Suna inocent, dar ea vorbea cât se poate de serios. Până la urmă, era și ea la fel de responsabilă de restaurant ca și Jacques. Viteza cu care se producea tranziția îl uimea însă nespus pe Jacques. Semăna cu o revoluție.

Fără să mai aștepte un răspuns, luă un pix și un carnetel din geanta ei de piele bej.

— Minunat, atunci un *marmi diepo*... Cum se numea? făcu ea, ridicând neajutorată privirea.

— *Marmite dieppoise*, repetă Jacques.

— Bun, deci o singură oală pentru noi toți, notă ea.

Toți încuviințară mulțumiți, iar Gustave și Patrice nu își putură reține un zâmbet pe sub mustăți.

— Ăăă, Jacques, pot să-ți vorbesc între patru ochi? îi șopti ea la ureche în timp ce se ridica de la masă, gata să meargă la Pierre în bucătărie.

— Da...

Jacques ridică din umeri, gest pe care prietenii săi deja băuți îl imitară la unison. Se ridică și el și porni în urma lui Catherine, câțiva pași mai în spate.

— Ce... ce s-a-ntâmplat? întrebă el, când erau la o distanță suficient de mare cât să nu fie auziți.

— Nimic, doar că... Aș vrea să mănânc o *marmite dieppoise*, doar că...

— Că...?

— Nu știu ce-i aia.

Jacques izbucni în râs – un râs în hohote, care fu molipsitor.

— E versiunea normandă de *bouillabaisse*, explică el.

Catherine se bătu cu mâna pe frunte, de parcă ar fi fost cea mai prostuță americană care pusese vreodată piciorul în Trouville. Cum să vină aici fără să aibă nici cea mai vagă idee care sunt specialitățile locale?

— Supă de pește. Trebuia să-mi închipui.

— Mă rog, când e bine făcută, e mult mai bună decât o supă de pește obișnuită. E o combinație armonioasă între cele mai diverse senzații gustative. Condimentele însele sunt ca o orchestră. Ulei de măsline, șofran, usturoi, ceapă, fenicul, pătrunjel, piper negru și multe altele.

Vorbindu-i lui Catherine despre mâncare, Jacques căzu într-o stare de reverie. Nu i se mai

întâmplase asta în ultimul timp.

— Jacques, cred că de-asta ești un bucătar atât de bun. Pentru că simți totul în profunzime... pentru că simți bucătăria franțuzească, în loc să citești ingredientele din cartea de bucate și să le arunci pur și simplu în tigaie.

Pe de o parte, Jacques se bucura de compliment; pe de altă parte, știa că nu îl merită încă.

— Știu foarte puține despre bucătăria franțuzească, mărturisi Catherine. Dar de-asta sunt aici, ca să învăț.

— Nici eu nu știu nimic despre specialitățile americane, încercă Jacques să spună și el ceva amabil.

— Haide, Jacques! îl contrazise ea. Știi *totul* despre hamburgeri! Doar îl cunoști pe bucătarul-șef de la McDonald's.

Acum pufniră amândoi în râs. Gustave și Patrice începuseră să șușotească. Era timpul ca Jacques să se întoarcă la masă, iar Catherine, ducându-și planul la îndeplinire, să se ducă la Pierre, în bucătărie. De fapt, Jacques voia să le facă el cunoștință, dar era convins că americanca va reuși foarte bine și singură să îl impresioneze pe Pierre. Și avea toate motivele să creadă asta: prima lor zi ca asociați mergea ca pe roate. În timp ce Jacques tempera un pic spiritele în fabrica de bârfe de la singura masă ocupată din restaurant, Catherine vedea de bucătărie și se asigura că foamea generală va fi potolită în cel mai scurt timp.

— Vinul e extraordinar!

Erau deja cu farfuriile în față, iar în privința vinului erau cu toții de acord.

Jacques alesese un muscat curat, care era un bun însoțitor pentru *marmite dieppoise*. Adaugă la asta o pâine bine rumenită, cu usturoi, și obții o masă rustică pe cinste. Cel puțin teoretic.

Problema e că tocmai supa împiedica teoria să devină realitate. Nimeni nu zicea nimic. Nici nu era nevoie să zică cineva ceva. Jacques știa prea

bine. Avea gust de supă la plic. Nu era nicio magie la mijloc; nu magie, ci Maggi, așa s-ar fi zis. Ce rușine! Nu atmosfera solemnă a cinei îi făcea pe toți să tacă, ci supa insipidă.

După ce Gustave și Patrice, care se abținuseră să îi aducă vreun reproș prietenului lor, fostul mare bucătar, își luară rămas-bun, și pentru că oricum nu mai venise niciun client, Catherine se hotărî să spună lucrurilor pe nume.

— Jacques, cred că *ashram*-ul din India e o idee bună.

— Poftim?

Nu era convins că înțelese bine.

— Ideea lui Patrice, să-i trimitem pe... Marion asta și pe Pierre într-un *ashram* din India.

— Din Tibet, o corectă Jacques din reflex, de parcă amănuntul ar fi fost de o importanță crucială pentru discuția lor.

— Da, și mai bine, în Tibet. E mai departe, nu? întrebă Catherine și luă o înghițitură de apă.

Părea să fie perfect lucidă, deși nu se abținuse deloc de la vin.

— Cred, ba nu, știu sigur că avem nevoie de o nouă echipă. Cu tine ca bucătar-șef, Jacques. Nu se poate altfel.

Jacques oftă și era gata-gata să muște din paharul de vin când îl duse la gură.

— Și avem nevoie de o nouă reclamă. Pe firma asta luminoasă de o mie de ani nici nu se mai văd literele. Așa ar trebui să facem, nu?

În traducere liberă: Catherine voia să îi concedieze pe Pierre și pe Marion și să îl oblige pe Jacques să se reapuce de gătit. Nu în ultimul rând, voia să înlocuiască legendara reclamă luminoasă de culoare roz care făcuse cândva faima Paradisului. Pe lângă mâncărurile care erau, pe vremea aceea, mult mai bune.

— Ce părere ai? Să-l numim iarăși Paradis sau îți place mai mult Paris? Asta e decizia ta, Jacques. Dar, în orice caz, o reclamă nouă tot trebuie să

luăm. Și mobilă nouă. Trebuie să ieșim din tenebrosul Ev Mediu. Nu-i așa?

Catherine îl privi cu ochi întrebători. De parcă Jacques ar fi avut de ales.

El încuviință și oftă adânc.

— Hai că se putea și mai rău, încercă ea să îl consoleze, privindu-l ca pe un cățeluș drăgălaș, care nu vrea decât să se joace, după care își luă paharul și ciocni cu Jacques. În cinstea noastră?

Întrebarea din urmă nu îi dădea de ales; nu putea decât să intre și el în joc.

— În cinstea noastră! zise el și încercă să o privească în ochi încrezător.

— Ce zici, n-ar trebui să închidem restaurantul pentru câteva săptămâni? Până când vin mobilele și noua firmă?

Jacques era gata să cadă de pe scaun. Auzise bine?

— Haide, doar așa am putea să facem un super *reopening*. Știi tu, cu pompă și tot ce trebuie. Altfel nu observă nimeni.

Într-un fel, îl impresiona femeia asta. Avea energie, curaj, idei. Dar îl și înspăimânta. Ce se va alege de el dacă ritmul ei galopant nu îl va ajuta să își găsească pacea? Să nu ajungă și el în Tibet! Poate că ar fi fost bine să îl roage pe Pierre să îi trimită adresa și să înceapă deja să ia niște lecții de yoga în secret. Îi zâmbi lui Catherine, de parcă ar fi fost extrem de încântat de propunerea pe care ea tocmai o trâmbițase cu mare vervă în aerul călduț al serii. Propunere pe care nu întârzie să o pună în aplicare, descotorosindu-se de Pierre și de a lui iubită pasageră, Marion. Printr-un discurs foarte elocvent, invocând elogios remarcabila gastronomie franțuzească ce avea să fie reintrodusă în restaurant, Jacques și Catherine îi făcură vânt dragului de Pierre, care nu se arătă deloc impresionat de vorbele lor frumoase. Promise, în schimb, fără să stea să-și aleagă cuvintele prea mult, că o va saluta pe Marion din

partea lor și îi va povesti cele întâmplate. Așa începură marile schimbări.

Tic-tac, tic-tac. Jacques asculta sunetul liniștitor produs de anticul său deșteptător albastru și smălțuit. Stătea pe taburet în bucătăria care era iarăși numai a lui. Nu se făcuse nici măcar unsprezece. Lumina lunii pline pătrundea în încăpere în toată splendoarea ei rece; l-ar fi mâniat pe Dumnezeu dacă ar mai fi aprins și alte lumini. Jacques folosea deșteptătorul așa cum alții dau pe gât calmante sau valeriană. Pentru cei mai mulți, ceasul inventat de conaționalul lui Jacques, Antoine Redier, era menit mai ales să îi trezească din somn. Pe Jacques însă îl interesa mult mai mult ticăitul monoton al secundarului. Avea ceva deosebit de liniștitor.

Timpul era o chestiune delicată. Catherine era probabil cu nici zece ani mai tânără decât el, și totuși el se simțea de două ori mai bătrân. Erau mai puțin de cincizeci de ore de când Catherine devenise asociata lui în Paris, dar reușise deja să întoarcă totul cu fundul în sus, să organizeze restaurantul și să pună la cale toate strategiile care ar putea să le asigure un viitor strălucit. Ceea ce Jacques nu reușise în ani de zile, ea făcuse în doar câteva ore. Așa fusese și el odată. Mă rog, nici chiar atât de rapid. Dar suferința pierderii care îl bântuia încă zi de zi ca o umbră neagră îl transformase într-un bătrân care șchioapătă cu bastonul prin scurta viață ce îi rămăsese. Acest timp complet inutil la care fusese osândit după fluierul final al arbitrului, după moartea lui Elli, fusese o tragică eroare a Celui de Sus. Umbra care îl bântuia storsese toată lumina și energia din el, ca o lacomă gaură neagră, gata să înghită tot ce îi iese în cale.

Ce avea să se întâmple în următoarele zile și săptămâni? Văzând ce vârtoare de evenimente îl luase pe sus după lunga perioadă de stagnare,

Jacques nici nu îndrăznea să se gândească la ce îl aștepta în următoarele luni.

De-ar mai avea pe cineva alături, care să-i dea sfaturi bune, cu intuiție feminină, așa cum făcea Elli! Cineva care să îl strângă în brațe și să-l asigure că totul va fi bine. Dar în afară de măgar și de cal, nu avea pe nimeni, iar lui Gustave și lui Patrice nu prea li se potrivea o asemenea ipostază. În spatele fiecărui bărbat de succes se află o femeie care îi pregătește zi de zi, cu iubire, modestie și fidelitate, un mic dejun delicios și revigorant. Țsta era adevărul. Cel puțin din punctul lui de vedere.

„Revino-ți!“ își zise el. Nu avea voie să se arate așa. Jacques nici nu îndrăznea să se gândească la asta – așa cum e mai bine să nu spui cu voce tare ce doriți ți-ai pus atunci când vezi o stea căzătoare –, dar simțea că Elli i se va mai arăta o dată. Chiar în acea seară. Deci chiar în clipa aceea. În timp ce învârtea gândul ăsta în minte, lumina lunii i se păru deodată prea rece. Cum Parisul era închis temporar pentru renovări, și cum Jacques trebuia să își între iarăși în mână – căci ăsta era principalul obiectiv al lui Catherine –, nu i se păru că greșește dacă încearcă să completeze lumina cenușie a lunii, aprinzând câteva lumânări. Avea de gând ca apoi, când Elli i se va arăta pentru a doua oară, să o ia de la capăt cu rețeta de care încercase să se apuce cu o seară înainte.

— Așa deci, supa mea drăguță de mătrăgună, acum o să ajungi în sfârșit în oala mea! șopti el visător, ca pentru sine.

Întreaga bucătărie părea să fie în flăcări – dar fără să ia foc, de asta avu grijă Jacques. Nu avea intenția asta, cel puțin nu în acea noapte. Limbile de foc se oglindeau în geam, pe toate suprafețele metalice, pe oale, pe tigăi, pe lingurițe și pe cuțițe. Lumina caldă a lumânărilor îl făcea sentimental, dar probabil că îi și mărea șansele de a se întâlni cu un înger, pentru că îngerilor le place lumina

lumânărilor și atmosfera romantică. Sau cel puțin așa credea el. Ba nu, era convins de asta. Nu mai încăpea nicio îndoială că o va vedea pe Elli!

Se apucă de mătrăgună cu elan. „Mătrăgunele se usucă cu grijă, se pun în apă fiartă un minut sau jumătate de minut și apoi se sting cu apă rece. Se curăță, se taie în patru și se scot semințele“, citi el în lumina pâlpâitoare a lumânării rețeta scrisă de Elli în caligrafia ei minunată. Nu o mai văzuse de mult timp la față și, dacă i s-ar fi arătat chiar atunci, în clipa aceea de liniște, s-ar fi îndrăgostit de ea din nou.

Nici nu mai știa unde este și pierduse orice noțiune a timpului tot lucrând la supă, absorbit de spectacolul înscenat în fața ochilor săi de către mâinile acelea iscusite, care păreau manevrate de sforile ascunse ale unui păpușar. Era ca și cum s-ar fi privit din afară cum gătește sau, mai bine zis, cum face vrăji. Acest Jacques care desfășura ceremonialul supei nu avea nicio legătură cu Jacques de mai devreme, care rareori mai făcea câte ceva prin bucătărie.

— Mmm, dar ce tentant arată...

Știa el! Cât își dorise asta! Și-o dorise mai mult decât orice. Să audă glasul acela. Glasul ei.

— Elli!

Arzând de nerăbdare, Jacques privi imaginea ei oglindită în fereastra cea mare de lângă aragaz. Elli era chiar în spatele lui. Ezită o secundă să întoarcă capul, pentru că se temea că ar putea dispărea chiar în acel moment.

— Nu te teme, Jacques. Sunt aici, îl liniști ea.

Se întoarse ușurat spre ea. Era acolo. În carne și oase, la fel de adevărată cum fusese și Catherine pe terasă cu doar câteva ore în urmă. Nu putu să se abțină să o atingă pe obraji și să o sărute. Buzele ei erau calde și moi. Nu erau buzele unei fantome.

— Mi-e dor de tine. Mi-e atât de dor de tine! mărturisi Jacques.

Rămăsese cu obrazul aproape lipit de al ei.

— Și mie mi-e dor de tine, Jacques.

— Chiar așa?

— Chiar așa, încuviință ea. Nici îngerii nu sunt mai presus de ce e lumesc.

— Nu? întrebă el, străduindu-se să își oprească lacrimile.

În toți anii petrecuți împreună cu Elli, nu plânsese niciodată.

Și iată că dintr-odată se transformase într-un molău sentimental, care plânge din orice. Cel mai rău e că nu avea nicio importanță. Putea să plângă sau să râdă de bucurie, asta nu mai conta. La vederea lui Elli se liniștise dintr-odată, inundat de o lumină caldă și strălucitoare. Era de parcă tocmai i s-ar fi administrat o doză de morfină, la care și Patrice, doctor fiind, spera în momentele sale de reverie diurnă. Era o lumină care îl învăluise ca un vâl alb de mătase. Un vâl infinit. Un vâl care nu lăsa nimic neacoperit. Un vâl care nu lăsa neacoperită nicio particică din trupul său înghețat, așa încât se simțea protejat.

— Nu, nu.

— Unde ești?

— Jacques, asta nu pot să-ți spun. Dar tu?

— Eu, eu sunt tot aici, în Para...

Nu rosti cuvântul până la capăt. Pentru că, de fapt, nu se mai afla în Paradis.

— Aici în Paris, vreau să zic, se corectă el.

— Dar chiar dacă acum Paradisul a devenit Paris, mai e Jacques același Jacques pe care-l știu eu?

— Da, este.

Știa că o minte. Dar probabil că ea, ca înger, oricum cunoștea adevărul, chiar mai bine decât el. Cu toate acestea, Jacques nu reuși să îi mărturisească deschis că nu mai e același Jacques de odinioară, Jacques cu care îngerul se căsătorise în urmă cu douăzeci și doi de ani.

O sărută din nou. Cu fiecare atingere a buzelor ei, se simțea inundat de și mai multă lumină. Și în

corp, și în suflet. Parcă îi dezmiarda sufletul bolnav.

— Ai grijă să nu lași prea mult pe foc supa, îl atenționează ea, între două sărutări.

— Cui îi pasă de supă? răspunse el.

Voia să profite de fiecare secundă alături de ea.

— Vechiului Jacques i-ar fi păsat, îl muștră ea. Lui îi plăcea cu adevărat să gătească. Acum îți mai place?

— Cum să nu, Elli? Sigur că-mi place. Mai mult ca niciodată.

A doua minciună.

Și totuși, parcă în clipa aceea nu mai era chiar o minciună. Se simțea deodată cel de odinioară. Elli se uita la el cum lua supa de pe foc și amesteca în ea legumele tăiate mărunt și zeama de mătrăgună, cum făcea un piure cu oțet, ulei și usturoi, adăugând apoi un vârf de sare de mare și de chilibi. La final adăugă și un vârf de cuțit de zahăr vanilat.

— Pot să gust și eu?

— Sigur că poți.

Jacques nu putea să se vadă în clipa aceea, dar simțea cât de tare îi strălucesc ochii. Rivalizau cu stelele de pe cer.

— De fapt, ar trebui să mai lăsăm supa să se răcească, dar, cum azi e zi de sărbătoare, cred că ne permitem s-o gustăm acum în avanpremieră.

Luă timid lingura de argint din oala de aramă care împrăștiase deja în cameră un miros îmbietor și gustă din propria creație. Ba nu, era de fapt creația ei. Era rețeta lui Elli. În timp ce pregătea supa, un al doilea bucătar invizibil stătea lângă el și îl veghea; un ajutor divin îi șoptea în ureche cum să transforme o supă banală într-o experiență cu adevărat memorabilă. Despre asta era vorba! Nu ar fi vrut să o spună, dar era probabil cea mai bună supă pe care o gătisese în ultimii ani. Din fericire, putea și Elli să vadă asta. Și nici măcar nu era încă gata. Avea să o țină în frigider peste noapte, oferind-o abia a doua zi la masă. Primului venit.

— Deci? întrebă Elli.

Evident că Jacques nu putuse să îi ascundă ce simte.

— Tu să-mi spui, propuse el.

Elli duse cu atenție lingura la gură. Jacques se temu pentru o secundă că supa ar putea să curgă pur și simplu pe jos pe podeaua bucătăriei, pentru că acolo nu era o femeie în carne și oase, ci aer, chiar dacă el își imagina că tocmai îi sărutase buzele. Teama lui se dovedí totuși nejustificată. Elli observă că Jacques se uita deja de câteva secunde în gol. Când ridică privirea, văzu că Elli se uită la el dând ușor din cap cu indulgență și chiar cu un oarecare amuzament.

— Știi la ce mă gândeam? întrebă Jacques, prins asupra faptului.

Ea aprobă voioasă.

— În schimb, eu nu știu ce gândești tu. E bună supa sau nu?

— E divină! zise ea, trecându-și cu satisfacție limba peste buze. E divină, Jacques. Și *tu* ești cel care a făcut-o!

Chiar dacă Jacques știa că nu se preface, entuziasmul ei i se părea totuși cam strident. Acel Jacques care îi supraviețuise lui Elli nu mai era în stare să facă de unul singur o asemenea supă. Aici era și mâna altcuiva.

— Vrei să gătești mâine din nou pentru mine?

— Sigur, în fiecare noapte de acum încolo, ori de câte ori vrei. Măcar de n-ai mai pleca niciodată!

— Trebuie, șopti ea.

Citi regret în ochii ei. Asta însemna că iarăși se pregătește să dispară. Și să îl lase singur cu viața lui, care fără ea nu era viață.

— Așteaptă! strigă el, simțindu-se iarăși sufocat de panică. Nu din nou!

Încercă disperat să o țină lângă el și să o îmbrățișeze ca să nu o lase să plece. Dar Elli păru să se transforme deodată în lumină. Aceași lumină caldă și strălucitoare care îl inundase mai

devreme când îi atinsese buzele. Apoi, într-o clipită, lumina dispăru. Jacques rămăsese din nou singur. În bucătăria Parisului, înconjurat de lumânări și de supa de mătrăgună a lui Elli, care avea să fie gata peste câteva ore.

Își dorise atât de mult ca Elli să petreacă noaptea alături de el! Dacă zilele erau un chin pentru el, nopțile erau de-a dreptul insuportabile. De îndată ce apunea soarele, ieșea la iveală și toată întunecimea din el. Întunecimea și surorile ei triste – singurătatea și confuzia. Se întreba dacă îi place pur și simplu să bea vin seară de seară sau face asta mai degrabă ca să le gonească pe cele trei surori. Era oare bine să bea atât de mult? Nu! Nu și-ar fi pus oare ștreangul de gât dacă n-ar fi avut pivnița plină de vinuri? Ba da!

Jacques luă oala cu supă și o puse în frigider. Apoi stinse lumânările și se urcă în pat. Singur. Și totuși, avea sentimentul că nu fusese în toți acei ani chiar atât de singur pe cât credea. I se părea că Elli e mereu în preajmă. Că un înger veghează asupra lui. Un înger care îl împiedică să facă și alte grozăvii pe lângă nenumăratele tâmpenii pe care le făcuse deja.

Când se trezi a doua zi, soarele de la amiază pătrundea deja necruțător în dormitor, ceea ce nu îl împiedicase până atunci să doarmă neîntors. Își aminti deodată de toate lumânările pe care le aprinsese cu o noapte în urmă. Dacă a uitat vreuna aprinsă și Parisul arde din temelii? Dacă nu închisese aragazul? Trebuia să vadă urgent ce se întâmplă acolo jos, cu atât mai mult cu cât probabil că nu era nimeni prin zonă, pentru că restaurantul se închisese de cu o zi înainte pe o perioadă nedeterminată.

Cu părul ciufulit, nebărbierit și fără papuci în picioare, Jacques coborî scările în pijamaua lui bleumarin, așteptându-se la ce e mai rău. Când împinse ușa batantă de la bucătărie, rămase trăsnit.

Nu doar că nu luase nimic foc, dar chiar în locul în care cu o noapte înainte o văzuse, o îmbrățișase și o sărutase pe Elli se afla acum o doamnă aranjată, atrăgătoare și elegantă, care tocmai gusta supa din micuța oală de aramă de lângă ea.

Dădu să îi strige să se oprească, dar Catherine se opri din proprie inițiativă când îl zări. Puse jos lingura și izbucni în râs. Hohotele ei răsunau în toată încăperea. El își dădu deodată seama că stă în fața ei ca un copil în pijama. În fața partenerei lui de afaceri. Celălalt înger. Îngerul afacerilor.

— E totul în regulă, Jacques? îl întreabă ea printre hohote.

— Da, nici că se putea mai bine, bombăni el. Mă gândeam că am...

Catherine mai pufni o dată în râs, dar de data asta a reușit să se stăpânească mai bine, ținându-și mâna la gură și plecând ușor capul, de parcă ar fi căutat ceva cu privirea pe jos. După ce se potoli – Jacques stătea în continuare înlemnit în fața ei –, Catherine luă deodată o mină mult mai serioasă.

— Jacques, trebuie să te întreb ceva.

— Da?

Jacques își dădu seama că răspunsese foarte timid și observă cu această ocazie și faptul că bluza îl lăsa cu umerii dezgoliți. Dar era, oricum, prea târziu pentru o notă bună la purtare. Imaginea lui în pijama se va întipări cu siguranță pentru totdeauna în mintea lui Catherine. Imaginea unui bărbat la cincizeci de ani, în pijama bleumarin, care se temea că a făcut o greșală și că va fi tras la răspundere.

Catherine îndreptă ușor lingura spre oala micuță de aramă.

— Cine a gătit supa asta? întreabă ea cu voce severă.

— Eu. De ce?

Catherine clătină din cap de parcă era gata să rostească o sentință la judecătorie.

— Supa asta este... este o poezie, spuse ea contrar așteptărilor.

— O poezie? Păi nici n-am gustat-o încă așa cum trebuie, se scuza el, deși era evident că nu aștepta nimeni scuze din partea lui.

— Atunci vino aici și gustă! îl invită Catherine și îi întinse lingura. E magnifică. Trebuie să te apuci din nou de gătit! Ești genial!

Jacques se topea ca untul în tigaie auzind cuvintele de laudă rostite de Catherine.

— Ăăă... poate c-ar trebui să mă îmbrac cu ceva mai decent? propuse el, arătând spre pijamaua lui șifonată în urma somnului agitat.

— Ei, lasă asta. Vino încoace. Am mai văzut bărbați în pijama la viața mea, ce crezi?

Atunci de ce izbucnise în râs când dăduse cu ochii de el?

— Unde mai pui că nici nu m-am bărbierit, încercă el pentru ultima oară să se scuze.

Cum putuse să fie atât de zăpăcit, încât să sară din pat ca mușcat de șarpe și să dea direct buzna în bucătăria restaurantului?

„Tu ai făcut supa, așa că meriți să iei și tu o linguriță să vezi cum e“, își zise Jacques în sinea lui.

— Bine, dacă insiști, o să închid ochii, îi veni ea un pic în ajutor.

Și chiar închise ochii. Apoi începu să balanseze în aer lingura de supă. Jacques ezită o clipă, dar se decise până la urmă să nu fie laș. Ca să țină lingurița pe loc să nu se mai clatine, atinse ușor degetele delicate ale lui Catherine cu mâna lui mare ca o labă de urs și sorbi supa fără ezitare. Avusese dreptate – supa, răcită și pătrunsă bine de arome în cursul nopții, câștigase cele mai subtile nuanțe de gust.

— Deci? întrebă Catherine cu ochii încă închiși, zâmbind încordată din colțul buzelor.

— Un sfert de oră, nu-mi trebuie mai mult, răspunse el și o luă din loc înainte ca ea să apuce

să deschidă ochii.

— Dar supa?

— E bună, Catherine. Foarte bună, până și eu sunt surprins, strigă el în timp ce se îndrepta triumfal către ușă.

Împinse ușa cu avânt napoleonian — un Napoleon desculț, neras și într-o pijama bleumarin de flanelă cu imprimeu de stelute aurii, care se îndrepta către oamenii lui ca să dea un ordin de atac.

— De ce surprins? Doar tu ai gătit-o, nu-i așa? o auzi el spunând.

Napoleon dispăru în mare goană, urcă pe scară și ajunse în apartament ca să se radă, să facă duș și să se îmbrace în timp record.

Jacques prefera, de regulă, dușurile calde, deși în tinerețe avusese alte obiceiuri. Pe vremuri începea cu apă caldă, alternând apoi cu câteva jeturi de apă rece ca gheața. După ce își dăduse seama, ca atâția alți bucătari, că de fapt nu e bine, așa cum se credea, să arunci apă rece peste paste după ce s-au fiert, renunță și la dușurile reci. Cum era posibil ca un lucru care nu priește pastelor să fie bun pentru corpul uman? În timp ce își plimba lin lama de ras peste față, Jacques se privi îndelung în oglindă. Trebuie să fi dormit buștean noaptea trecută, ca după o beție. De fapt, chiar fusese o beție, fără îndoială că fusese. Cu ce alt cuvânt ar putea să descrie mai bine artificiile pe care le aprinsese Elli în el și care se terminaseră din păcate prea repede, când spectacolul era încă în toi?

— Jacques? o auzi pe Catherine strigându-l nerăbdătoare.

Noua parteneră îl năucea cu ritmul ei de viață trepidant.

— Deci acolo erai! îl întâmpină ea când Jacques reapăru în restaurant, de parcă l-ar fi căutat peste tot și era gata-gata să dea telefon la poliție să-l dea dispărut. La revedere, Pierre și Marion! Duceți-vă

învârtindu-vă, voi cei ce faceți duș cu apă caldă! Așa se zice, nu? huli ea pentru ultima oară pilonii solizi pe care se bizuise Parisul în ultimii ani.

Urmă o liniște mormântală. Era primul ei comentariu referitor la concedierea din ziua precedentă a fostului bucătar-șef.

— Da, se grăbi Jacques să încuviințeze. Deși trebuie să recunosc că și eu tot cu apă caldă am făcut duș...

— Ah, e doar un fel de-a spune, îl liniști ea, înseninându-se deodată.

Și iat-o iarăși clătinând amuzată din cap. Ai fi zis că mai are puțin și îl ciupește de obraji. Slavă Domnului că își pusese niște pantofi ca lumea, blugi și o cămașă bleu, altfel chiar că ar fi arătat ca un copilaș sau ca un ursuleț de pluș.

— Oricum, eu numai dușuri reci fac, continuă ea, devenind deodată gânditoare și contemplând visătoare depărtările. Știi ce, Jacques, e ca la homar, nu e bine să-l bagi viu în apă caldă, așa că n-are cum să fie bine nici pentru corpul uman.

Jacques căzu și el pe gânduri. Nu mai auzise părerea asta despre homar, dar era cu siguranță un sâmbure de adevăr în ea. Un degustător rafinat ar fi putut să spună cu toată convingerea că e bine să pui homarul în apă caldă – dar asta era doar o chestiune de gust, nu lămură cât de bine îi face apa caldă homarului însuși. Deci care era teoria adevărată? Teoria pastelor sau teoria homarului?

Jacques se hotărî să mai mediteze la asta cu altă ocazie. Deocamdată era mai important să se concentreze pe etapele următoare și să revitalizeze Parisul. Era prima dată în ani de zile când îi trecea prin cap un asemenea gând. Prima dată când privea spre viitor. Când îi trecea prin cap că are și el un viitor și gândul ăsta nu i se mai părea absurd. Chiar dacă viitorul era încă învăluit în ceață, iar Jacques habar nu avea ce drum îl va duce la el. Cine poate să vadă ce e după colț? Așa obișnuia Gustave să zică, și probabil că avea dreptate.

Abia acum observă cât de pătrunzător îl privea Catherine, încercând să ghicească taina ce se cuibărea sub fruntea lui.

— Ia zi, ai luat o hotărâre?

— În legătură cu ce? întrebă el și se uită la ea nedumerit.

— Cum o să se cheme restaurantul nostru? Paris sau Paradis? Eu nu știu ce să zic. Tu trebuie să iei hotărârea asta.

Jacques sperase că îi va da câteva zile sau săptămâni de gândire. Dar Catherine era ceea ce era: femeia val-vârtej.

— Păi... aș vrea să mă consult cu cineva, se scuza el.

— Adică Gustave și Patrice?

— Nu... cu alții. Cu un om pe care-l iubesc... pe care-l stimez, adică.

Catherine se uită la el de parcă ar fi bănuțit despre cine e vorba. Nu petrecuse prea mult timp alături de Jacques și, cu toate astea, își dădea seama că Gustave și Patrice nu îi sunt prieteni atât de apropiați. Sau erau oare?

— Măine dimineață, bine?

— OK, răspunse Catherine.

Părea un pic tristă. De parcă tocmai ar fi descoperit că bărbatul la care ține are o relație cu o altă femeie.

Și el? El cum se simțea? Prins asupra faptului. Nu voia asta. Era doar un om. Un om confuz. Țsta era singurul lucru pe care îl știa. Atât și nimic mai mult.

— Și? Mai departe cum rămâne?

Chipul lui Catherine devenise deodată radios la gândul transformărilor care vor avea loc în curând în restaurant.

— Mai vedem. Doar că... se codi Jacques.

Îi era teamă să nu o dezamăgească. La urma urmei, ea salvase restaurantul și patronul de la un dezastru sigur.

— Păi nu sunt convins c-o să mai pot fi un bucătar atât de bun, încât să obțin o stea Michelin.

— Ah, Jacques, despre asta e vorba, nu?

El clătină din cap.

— Nu? Atunci care-i problema? Of, important e ca totul să aibă gust bun! Cu sau fără stea Michelin, răbufni ea, cu sclipiri extatice în ochii albaștri. Și, pe lângă asta, mai trebuie să aibă și viața gust. Nu?

Era incredibil. Vorbea de parcă mai avea puțin și devenea terapeutul lui. Ca să îl facă iarăși fericit și să îl elibereze de trecutul său apăsător. Dar de ce ar fi făcut o femeie de peste ocean eforturi pentru un bărbat pe care nici măcar nu îl cunoștea? I se cuibări în minte gândul că, de fapt, ea spusese ceea ce spusese, că mai trebuie să aibă și viața gust, referindu-se nu numai la el, ci și la ea însăși. Era singura explicație care avea sens. Că amândoi se aflau pe un drum asemănător. Că nu se afla doar el pe canapeaua pacientului în cabinetul de psihanalist al lui Catherine, ci că amândoi stăteau pe aceeași canapea. Că amândoi, drumeți solitari, întâlnindu-se întâmplător sau prin forța destinului la o răscruce pustie, undeva între mare și uscat, în acest ținut îngust numit Normandia, se întovărășesc ca să parcurgă restul drumului împreună.

— Bine, în cinstea noastră! răspunse Jacques, toastând cu un pahar invizibil.

Ea îi ținu isonul.

— Cling!

— Cling!

Paharele imagine se înălțară și se atinseră, făcând un „cling“ discret, rostit la unison de amândoi.

— Apropo, am închiriat o căsuță, o casă minunată de piatră lângă restaurant. Are o grădină imensă de legume. Vino să-mi faci o vizită dacă vrei. Ce zici? Poate chiar în seara asta, la cină?

— În seara asta? făcu Jacques, gândindu-se o clipă. Ah, îmi pare rău. Azi nu pot, trebuie să... rezolv ceva... dar în oricare altă zi săptămâna asta, cu mare plăcere!

Spera ca ea să nu mai insiste. În seara aceea voia să folosească nestingherit bucătăria și să se apuce mai devreme să gătească din cartea de bucate a lui Elli. Ca să nu se mai trezească atât de târziu a doua zi. Spera din tot sufletul ca Elli să i se arate din nou. Deși era încă amiază, Jacques număra orele până la venirea serii.

— De acord, răspunse Catherine fără să mai insiste.

El răsuflă ușurat. Chiar dacă, pe măsură ce o cunoștea, gândul că ar putea sta iarăși la masă singur cu Catherine, la lumina lumânărilor, îi provoca din ce în ce mai puțină teamă.

— O să-ți placă tare mult casa, e un locșor foarte romantic, în mijlocul naturii. În spate se întinde o câmpie pur și simplu uriașă. Poți să-ți iei cu tine și calul și măgarul.

De unde știa ea că sunt ai lui? Poate pentru că era femeie. Femeile mereu știu mai mult decât își închipuie bărbații sau decât ar fi fost logic să știe.

— O să le transmit, îi mulțumi Jacques și se strădui chiar să îi răspundă cu un zâmbet.

Dar și mușchii obrazilor, dacă nu sunt folosiți o lungă perioadă de timp, se atrofiază. Chiar dacă intenția celui care zâmbește este onorabilă. Avea totuși impresia că îi reușise cât de cât – sau cel puțin se simțea ca ultima dată când se distrase copios. Dar trecuseră ani de zile de atunci.

— Dar nu prea le place să meargă cu mașina, zise el, făcându-i cu ochiul ca o aluzie la prima lor întâlnire. Prea multe accidente pe autostradă în ultima vreme.

Catherine zâmbi și ea. Era, într-adevăr, un zâmbet tare frumos. Nu putea să își explice deloc de ce, dar se pare că începuse să o îndrăgească pe Catherine.

— Da, am auzit și eu, admise ea, ridicând severă degetul arătător, de parcă el ar fi fost responsabil de toate aceste accidente.

— Și atunci putem să discutăm și cum o să arate meniul, propuse ea.

— Atâta timp cât Parisul nu se transformă într-un restaurant vegetarian, sunt deschis la orice.

— Ah, ce păcat! zise ea, bătând din palme și oftând. Dar trebuie să fie ceva nou, să nu semene cu restaurantele din zonă. Mă gândeam, ce-ar fi să deschidem prima bucătărie franco-americană sută la sută vegetariană din Normandia?

Jacques simți că îl ia cu amețeală. Trebuia să îi zică ce avea de zis în cel mai elegant mod cu putință. Dar, în același timp, răspicat, ca să se evite orice neînțelegeri.

— Bine. Dar numai dacă pot să adaug două lucruri.

— Și anume?

Îl privea nerăbdătoare, ca o fetiță în fața lui Moș Crăciun.

— Puțin pește și puțină carne.

Catherine râse.

— Ah, Jacques! Ești un francez ca la carte.

— Și ce spun cărțile despre noi, francezii?

— Păi în America se zice că francezii sunt destul de căpoși. E adevărat?

— Când vine vorba de calitate, da, așa e. Și dacă tot veni vorba, ce spun cărțile despre americance?

— Că se grăbesc să zică „da“ imediat și la orice.

Dăduse replica la fix.

De bună seamă, Catherine era o femeie de spirit. Emană numai inteligență și căldură sufletească, iar lui Jacques îi făcea mare plăcere să se vadă cu ea. Nu avea frumusețea aceea clasică, de femeie gata să defileze pe podium, dar avea ceva al ei, o strălucire aparte, care iradia din interior. Da, strălucea ca o stea. Sau ca o cometă. Jacques era

convins că toți clienții o vor adora. Și felul ei fermecător de a vorbi franceza va contribui la asta.

— Deci batem palma?

— Da! zise ea voioasă, parcă vrând să confirme ce se zice despre americance. Celelalte detalii le mai discutăm în timpul cinei la mine acasă. Acum trebuie să plec. Mă duc până la bancă să mai pun niște „șoricei“ în contul restaurantului. Deși șoriceii nu sunt tocmai bine-veniți în restaurant, nu-i așa?

Fără să aștepte un răspuns, Catherine își înhăță în mare viteză geanta, îl sărută pe Jacques pe amândoi obraji și se grăbi spre ieșire. Afară o învălui căldura acelei zile de vară, ce era, cel puțin după orarul lui Jacques, încă la început, deși soarele arzător al amiezii era sus pe cer. Ziua aceea de vară îi umplea inima de fericire. Cerul senin și albastru și soarele dogoritor, strălucind pe cer ca un buchet de gălbenele, strigau *Carpe diem*, „Bucură-te de ziua de azi!“.

Până și Jacques se hotărî să se bucure de magia zilei, dedicându-se unei noi creații culinare pentru viitorul meniu. Dacă Parisul primea șansa unui nou început, atunci acest început trebuia să fie fără cusur. Mai dură ceva până să se apuce în sfârșit de treaba la care se gândise cu patimă cam toată ziua. Mâinile îi tremurau de emoție în timp ce deschidea cărticica roșie, în care citi cea de-a doua rețetă a iubirii, pe care Elli i-o dedicase cu mult timp în urmă. Era vorba de un aperitiv. Jacques simți iarăși că îi vine o poftă fără margini de gătit; ardea de nerăbdare să se apuce de acea minunăție culinară. Ai fi zis că Patrice tocmai îi injectase o supradoză de entuziasm.

„Cea mai mare fericire din lume?
La o cină a iubirii două perle:
Una în castronul umed cu fructe de mare
Una vizavi, chiar pe masă
În lumina caldă a apusului.“
Auguste Diderot, filosof

„Scoicile lui Venus pe pat de spanac

Se iau:

1 kg scoici, 200 g spanac proaspăt, 150 g alge *Passe-pierre*, două cepe mici tăiate cubulețe, sare de mare, piper, un cățel de usturoi, puțin ulei de măsline, 200 ml vin alb, 3-5 fire de șofran, o linguriță smântână.“

În timp ce curăța și spăla scoicile, se uita pe fereastră spre câmpul din fața Parisului. Bucătăria era separată de restul restaurantului printr-un geam transparent, așa încât clienții să poată vedea ce se întâmplă acolo. Acest geam era ultima realizare a lui Elli, înainte să își ia rămas-bun de la el și de la clienții restaurantului. În partea cealaltă a bucătăriei mai era o fereastră panoramică, pe care uneori o țineau deschisă. Din acest motiv, bucătăria nu era un loc închis și izolat, cu lumini artificiale, o închisoare în care sclavii și stăpânii trebuiesc îmbrăcați în alb. Era o încăpere albă, cu ferestre mari, situată între restaurantul propriu-zis, de unde clienții aveau o vedere magnifică asupra Atlanticului, și întinderea verde de pământ, care era, de asemenea, pentru el și Elli, o foarte agreabilă priveliște.

În serile de vară ca aceea, Elli obișnuia să treacă desculță, în rochițele ei diafane, prin fața ferestrei, uitându-se la Jacques, același Jacques care acum se uita pe geam dus pe gânduri și pregătea meniul de seară. Lui Jacques i se păru că o zărește trecând în fugă prin fața ferestrei. Se șterse pe mâini, își scutură capul și apoi mai aruncă o privire pe fereastră. Probabil că se înșelase. Expiră și inspiră

adânc, simțind deodată cum o mână îl atinge tandru pe umăr.

— Bravo! îl laudă un glas care suna mai familiar decât oricare altul. Faci progrese, e foarte bine.

— Elli!

Elli stătea chiar lângă el. În aceeași rochie de vară de un alb imaculat în care i se păruse lui Jacques că e îmbrăcată și când o zărise mai devreme pe fereastră. Pe cap avea o coroniță din flori sălbatice și colorate. Deși amândoi erau mari fani ai lui Serge Gainsbourg, la vederea lui Elli, Jacques se gândea în primul rând la cântecul celebru al lui Scott McKenzie. *If you're going to San Francisco, be sure to wear some flowers in your hair...* Asta se întâmpla în 1967 – vara iubirii în America, care nu rămăsese fără urmări nici în Franța. Jacques, care era tânăr pe vremea aia, asculta neîntrerupt cântecul la radio, iar versurile i se întipăriseră în memorie ca un tatuaj invizibil.

— Dar acum trăim în prezent, Jacques. De acord?

Prin zâmbetul ei discret și prin vocea aceea aluzivă și joasă care îi era lui Jacques atât de familiară, Elli dovedi că poate, într-adevăr, să îi citească gândurile fără efort, ceea ce îl cam îngrijora. Se hotărî să nu îi ia vorbele în seamă.

— Sunt de acord cu orice, atâta timp cât rămâi cu mine! izbucni el și o luă impetuos în brațe, ridicând-o de la pământ.

Exact ca pe vremuri. Când ea îi zisese că a făcut progrese, Jacques a presupus că se referă la mâncarea pe care tocmai o pregătea.

— Promite-mi că rămâi la cină. Am pregătit o masă în restaurant, special pentru noi doi. Doar noi doi, la lumina lumânărilor.

— De acord. Dar numai pentru un aperitiv. N-am energie să stau mai mult.

— Ce energie? o întreabă Jacques.

Ce bine era să o vadă! Să știe că îi merge bine! Mă rog, cel puțin deocamdată. Nu prea știa cum îi merge de fapt.

— Consum enorm de multă energie ca să fiu aici.

El încuviință din cap, deși nu înțelegea deloc la ce se referă.

— Și crezi că mai rezisti până termin de gătit?

— Da, rezist. Cred că rezist. Dacă nu, o să trebuiască s-o lăsăm pe mâine. Îți promit că mă întorc.

El o măsură din priviri.

— Doamne, ce frumoasă ești!

Ea își plimbă ușor mâna prin păr și îi atinse apoi pieptul. El își descheiase câțiva nasturi de la cămașă, pentru că zăpușeala verii încinsese bucătăria ca pe un cuptor pregătit pentru o friptură. Cum era singur, nu mai aprinsese aerul condiționat. Îi plăcea să simtă căldura. Vara nu era o problemă pentru el, cu iarna avea el ce avea. Iubea albastrul și detesta cenușiul.

— Jacques, tu știi de ce sunt eu aici de fapt?

— Pentru că... am început să gătesc din cartea ta? zise el, arătând cu degetul spre cărțulia roșie cu rețete. De-asta ai venit, nu? Magie, nu-i așa?

Elli nu putu să nu mustăcească.

— Da, are de-a face și cu asta, răspunse ea. Dar nu de-asta sunt eu aici. Cărțulia roșie e ca un fel de sonerie pe care apeși la hotel ca să-l chemi pe omul de la recepție. Tu m-ai chemat, Jacques.

— Da, așa este, recunosc Jacques. Și sunt nespus de fericit c-ai auzit strigătul meu.

— Nici n-aveai cum să *nu* îl auzi. Și nici cum să nu îl vezi.

— Ce vrei să spui?

— Jacques, dintr-un visător și un optimist te-ai transformat într-un cinic pesimist.

Jacques înghiți în sec. Asta fusese o lovitură grea. Nu se aștepta ca Elli să îi facă reproșuri.

— Nu-ți fac reproșuri, Jacques... Eu te iubesc. De-asta și sunt aici. Ca să te ajut.

— M-ai ajuta dacă ai rămâne aici cu mine sau dacă m-ai lua cu tine acolo unde ești tu, răspunse el ușor dezamăgit.

— Nici pomeneală. Sper că înțelegi cum stau lucrurile. Dar poate că reușesc să te ajut să redevii cel care erai odată. Să redevii Jacques pe care îl cunoșteam eu. Pe care îl cunoșteau toți cei de aici. Jacques din Paradis.

— Elli, sincer acum, Jacques de care vorbești tu nu mai există. A murit de mult.

— Nu, e doar în comă. Dar dacă ne dăm silința, putem să-l trezim.

— Crede-mă, n-o să fie ușor.

— Știu. Întunericul e mai dificil decât lumina, de-aia se întâmplă mai des ca un optimist să devină pesimist decât invers. E un pic ca în pictură. Dacă pui o culoare deschisă peste o culoare închisă, cea închisă tot se mai vede puțin. Trebuie să pui straturi peste straturi de culoare ca să eviți asta. O treabă al naibii de grea, Jacques. Dar dacă pui o culoare închisă peste una deschisă, gata! A și dispărut!

— Ce vrei să zici cu asta?

— O placi?

— Pe cine? întrebă Jacques, prefăcându-se că nu înțelege deloc despre ce vorbește Elli.

— Pe Catherine.

— Ah, Catherine. Da, e drăguță. E...

Începuse să se bâlbâie, nu știa nici el de ce.

Elli mustăcea de parcă ar fi știut deja mult mai mult decât era Jacques dispus să dezvăluie.

— Catherine este culoarea deschisă, continuă ea. Am venit aici tocmai pentru că știu că n-o să mai întâlnești niciodată o culoare mai deschisă decât asta.

Jacques se uita nedumerit la ea.

— Și eu? Eu sunt culoarea închisă? răspunse el cu vădită dezamăgire.

— Nu chiar, dar spre asta te îndrepti.

Să fie o minune? Jacques se întreabă ce bărbat ar fi putut să iasă la lumină după o asemenea pierdere. Și să înceapă o relație cu prima femeie care îi iese în cale doar ca să supraviețuiască.

— Elli, chiar te miră asta? Te-am iubit. Și te iubesc în continuare. Dar hoțul ăla de acolo de sus, sau cine o fi el, mi te-a răpit!

Ea îl mângâie tandru pe obraz, așa cum obișnuia să facă atunci când Jacques se mânia sau își pierdea cumpătul.

Iarăși se sperie la gândul că mâna ei poate dispărea în orice moment. I se părea atât de... subțire. O strânse deodată ferm într-a lui, ca să nu o lase pe Elli să plece.

— Nu te teme, e doar un moment de slăbiciune, o să treacă. Bateria se cam descarcă, Jacques.

— Nu, te rog, nu. Promit să fac tot ce spui. Vino, așază-te lângă mine și veghează-mă când gătesc, bine?

Jacques trase unul dintre scaunele înalte care stăteau în mijlocul camerei de partea cealaltă a tejghelei. Nu se prea cade să ai locuri de stat jos în bucătăria unui restaurant, dar de-a lungul anilor se schimbaseră câteva lucruri.

Elli pluti ușor și luă loc pe scaunul tapițat cu piele neagră.

— E mai bine așa? întreabă el.

Ea încuviință.

— Bine, atunci să începem.

— Nu, tu să nu faci nimic, îi interzise el câteva momente mai târziu, când Elli vru să ducă în restaurant cele două farfurii cu aperitivul.

În seara aceea el avea de gând să se ocupe de tot. Nici nu o scăpă din ochi până când nu luară loc la masa pe care Jacques aprinsese câteva lumânări. La scoici se potrivea de minune un Chardonnay, un Pinot gris sau un șpriț de Riesling. L-a ales pe

cel din urmă, pentru că nu uitase că era vinul favorit al lui Elli.

Deși era deja târziu, afară era încă lumină, dar o ceață roșiatică se împletea cu albastrul încă intens al cerului. Ar fi putut să stea și afară la masă, dar Jacques se simțea mai în siguranță la adăpostul celor patru pereți. Prin fereastra deschisă adia vântul de seară, răcorind încăperea după zăpușeala de peste zi.

— Noroc! spuse el și ciocniră.

Jacques încerca să nu se uite prea adânc în ochii lui Elli. Dacă se pierdea în privirea ei, avea să îi fie prea greu pe urmă să o lase iarăși să plece.

— Noroc, Jacques! răspunse ea afectuos. Nu-ți face griji, o scoatem noi la capăt.

Lui Jacques nu prea îi venea să creadă, dar nu zise nimic. Oricum ea îi putea citi gândurile. După ce luă o înghițitură, puse paharul la loc pe fața de masă de un alb imaculat. Nu se atinseseră încă de scoici, dar miroseau fabulos, așa ascunse cum erau în ceea ce semăna mai degrabă cu un șezlong de spanac decât cu un pat de spanac.

— Elli?

— Da?

— Știi că am un gol în inimă?

— Un gol?

— De când ai plecat tu de lângă mine.

Îi luă mâna ușor și i-o puse pe pieptul său, acolo unde era inima, privind-o în același timp cu o căldură în ochi mai mare chiar decât fierbințeala unui cuptor.

— Înseamnă că a venit vremea să umpli golul ăsta, nu-i așa?

El încuviință. Exact asta își dorise în toți acești ani.

— Mda, măcar de-ar fi așa de simplu, zise el cu regret, căinându-și destinul ce îi fusese hărăzit.

— Poate că e mult mai ușor decât crezi tu, încercă Elli să îi dea speranțe. Poate că trebuie doar să deschizi ochii. Să te deschizi în fața altor

oameni. Să-i lași și pe alții să îți vadă inima, ca s-o poată repara.

Suna logic, dar se știe că teoria și practica nu prea fac casă bună.

— Încearcă, Jacques! îl încurajă Elli, care tocmai ducea furculița la gură. Apropo, mâncarea asta e o adevărată poezie!

— Mulțumesc! răspunse Jacques.

Cu gândul la ceea ce Elli tocmai spusese, gustă și el din scoicile de pe patul de spanac. Se odihneau acolo pe pat apetisante, iar Jacques îndrăzni chiar să își imagineze că el și Elli vor cădea din clipă în clipă într-un somn vrăjit de câteva sute sau mii de ani, un somn fără sfârșit, din care nici prințul, nici prințesa să nu se mai trezească niciodată.

Atunci, în timpul aceluși scurt moment de tăcere pioasă, întreruptă doar de clinchetul cuțitelor și al furculițelor, lui Jacques îi veni o idee.

— Nu te mișca de aici, te rog! o imploră el. Mai am o surpriză pentru tine.

Se grăbi apoi spre instalația stereo de la intrarea în salon. Nu s-ar fi gândit că această tehnologie, care în tinerețea lui fusese atât de populară și pentru care renunțase la mult iubitele sale discuri învelite în coperte mari și ingenios ilustrate, avea să se demodeze atât de repede. Sau că muzica va deveni ceva eteric, pe care o vei putea asculta direct de pe mobil.

— *Voilà*, Serge! zise el pe un ton triumfător și festiv când se auziră primele cadențe ale melodiei *Je t'aime*.

De-abia aștepta să vadă reacția lui Elli. Dar când întoarse imediat privirea spre Elli, avu parte de o dezamăgire cruntă. Fu cuprins de o teribilă dezolare. O pierduse din ochi pentru doar câteva clipe și uite că iarăși dispăruse; cât ai bate din palme, se prefăcuse în eter. Nu era o femeie în carne și oase, ci fata morgana. Jacques se decise să lase muzica să cânte mai departe și se întoarse la

masă cu pași mărunți. Lumânările pâlpâiau în adierea lină care bătea dinspre mare pe fereastra deschisă. Farfuria ei era curată de parcă n-ar fi fost nimic acolo. Mâncase totul. Paharul ei era gol. Îi plăcuse mult vinul. S-ar fi zis că nici nu a fost acolo. Dar el știa bine că a fost. Când se așeză pe scaunul pe care stătuse Elli, observă că încă mai păstra căldura ei. Înseamnă că stătuse într-adevăr și mâncase cu el la aceeași masă. Că rostise într-adevăr cuvintele care îi răsunau lui Jacques în minte. Că nu își imaginase pur și simplu toate acestea, din cauza golului din suflet. Fusesse cu el, chiar în încăperea aceea scăldată în lumina caldă a lumânărilor și a soarelui care apunea în mare, chiar în salonul în care odinioară se afla Paradisul.

„Pentru ca Jacques să nu doarmă iarăși până spre prânz“, își zisese Patrice îngrijorat.

Se grăbise să îl sune cu noaptea în cap ca să îl surprindă pe prietenul lui cu o invitație. Uitându-se somnoros la ceasul de la mână, Jacques constată îngrozit că nu e nici ora nouă.

— Vii azi la yoga? întrebă Patrice fără nicio nuanță de ironie în glas, cu aceeași naturalețe cu care l-ar fi întrebat dacă vine la următorul meci al echipei de fotbal locale.

— Scuză-mă, dragul meu, răspunse Jacques suspicios. Nu m-am trezit încă de tot și cred că n-am auzit bine ce-ai spus.

— Ba nu, ai auzit foarte bine. Dacă vii cu mine la yoga – asta te-am întrebat.

Jacques își plimbă mâna prin părul ciufulit. Se pare că nu se înșelase. Patrice, deși medic de meserie, și foarte preocupat dintotdeauna să ducă un mod de viață sănătos, tocmai suferise un atac cerebral. Sau ceva asemănător și la fel de groaznic. Altfel nu se explicau vorbele lui. Nu aveau absolut niciun sens. Și el, și Patrice erau bărbați în toată firea și numai ce glumiseră cu câteva seri în urmă pe seama *ashram*-urilor tibetane.

— Nu te teme, Jacques. Este un curs de yoga fără prezențe feminine – un concept complet nou.

Era din ce în ce mai rău.

— Patrice, tocmai tu, seducătorul notoriu, ar trebui să știi că singurul motiv pentru care un bărbat s-ar duce la yoga sunt tocmai prezențele feminine.

Jacques puse receptorul în furcă. Era prea obosit ca să schimbe asemenea baliverne cu Patrice. Poate că prietenul lui voia doar să facă o glumă proastă.

Nici nu puse bine capul pe pernă, că telefonul sună din nou. Nu avea de gând să răspundă, dar când sună și a șaptesprezecea oară, se hotărî să ridice receptorul.

— Da?

— Vine și Catherine. Ea e de fapt instructora.

— Chiar așa?

— Da, în seara asta, la ora șapte, la primărie.

— La primărie?

Jacques parcă și vedea. O priveliște dezolantă cu yoghini de vârstă a doua, eco-activiști și profesoare cu păr zburlit și colorat stând laolaltă în sala de sport cea prăfuită pe care Jacques o frecventa în anii de școală. Catherine nu se potrivea deloc în acest peisaj. Habar nu avea că practică tehnici de relaxare din Orientul îndepărtat. Cu atât mai puțin își imaginase că, abia sosită în Franța, își ia și un job de profesoară de sport, pe lângă cel de proprietar de restaurant. Femeia asta avea o energie care ar fi încins spiritele și pe timp de iarnă, atât în Trouville, cât și în comunitățile învecinate.

— Nu, mulțumesc, spuse el după câteva clipe de gândire. Dar e frumos din partea ta că te-ai gândit la mine.

— Cu plăcere, oricând. Poate că te răzgândești. E foarte sănătos să faci yoga, iar Catherine ține cursul pentru prima dată. Ca să reușească, are nevoie de sprijinul nostru.

— Mulțumesc, Patrice. Închid acum, bine?

Zis și făcut.

Nu se mai punea problema să doarmă. Se târî greoi până la duș, ca să prindă energie și să își limpezească gândurile. Nu îi stătea mintea decât la ce îi spusese Elli cu o seară înainte. Căzuse oare în găleata cu vopsea neagră? Să fie el un pesimist cu straie de doliu? Un pesimist pe care nu îl mai entuziasmează chiar nimic? Nu, categoric nu. Nu era așa. Cursul ăsta de yoga... Ce îi spusese Patrice? La ce oră începea? La șapte. Mai era timp până la șapte. Nu trebuia neapărat să se întindă pe salteluță alături de ceilalți, era de ajuns să bage capul pe ușă ca să își arate bunăvoința. Asta însemna deja ceva! Și începu să se gândească serios la ce va face.

Abia dacă reușea să își țină în frâu irezistibilul gând de a o lua la fugă. Dintr-una dintre încăperi răzbăteau niște cadențe unduitoare interpretate stângaci la flaut. Era deja trecut de ora șapte. Totul era exact așa cum își imaginase. Probabil chiar mai rău. Dar încercă să își ia inima în dinți și să meargă mai departe. Două uși mai încolo văzu un bilețel alb pe care scria: „Hatha yoga cu Catherine Wolfe (New York). Și femeile, și bărbații sunt bineveniți.“ Desigur că îi mai văzuse numele de familie atunci când semnaseră contractul. Dar abia acum își dădu seama ce înseamnă de fapt. Partenera lui de afaceri venea dintr-o familie de lupi! Să fie o întâmplare sau un semn rău, merit să îl pună în gardă? Simți iarăși nevoia irezistibilă de a o lua la goană.

Cât putu de silențios, ca să nu atragă atenția asupra lui, Jacques deschise ușa și se strecură în încăpere. Iat-o acolo, într-un maiou alb fără mâneci și niște pantalonași de mătase sclipitoare roz-deschis, stând în poziție lotus pe salteaua de yoga, cu spatele drept, umerii trași către spate și pieptul împins în față. Ora deja începuse.

— Și acum Foalele fierarului, porunci ea. Așa ca un burduf... cum se spune... ca foalele unui fierar. Ca un fierar care pompează aerul cu foalele, așa să respirăm și noi.

Jacques încerca să se uite prin încăpere, dar nu o vedea decât pe ea, pentru că toți ceilalți erau după colț. Camera era în formă de L – ce prostie! astfel încât nu își putea face o impresie despre ce fel de oameni participau la curs. Dacă Patrice nici nu mai venise până la urmă și se va trezi singur-singurel printre adepții unei lumi mai bune, care se adunaseră acolo din întreaga Normandie?

— Oh, Jacques, bună dimineța! Ce bine c-ai venit!

Lupul cel rău îl zărise. Acum nu mai era cale de întoarcere.

În afară de tenișii pe care îi avea în picioare, nu adusese cu el niciun echipament sportiv, și nici nu avea în dotare vreo saltea de yoga. Închise ușa cu încetinitorul în spatele său și păși în încăpere, nutrind însă în sinea lui speranța că va reuși să fugă în ultimul moment.

— Tocmai făceam un exercițiu introductiv de respirație, explică ea. Asta ne ajută să eliberăm chakrele inimii.

— Aha! zise el, prefăcându-se impresionat.

Habar n-avea ce sunt chakrele inimii, dar suna dubios, suna a căutare de sine, combinată cu eliberarea de trecut și exorcizarea demonilor din suflet.

— Frumos, n-aș vrea să vă mai deranjez. Oricum, am venit doar ca să privesc. Ca observator pasiv, adică. O să iau loc pe scaun și promit că nu vă mai deranjez.

Câțiva pași mai încolo, camera se deschise privirii lui ca o carte. Era o sală încăpătoare, undeva între o sală de cursuri și o sală de sport. În fața lui Jacques nu era decât... o singură persoană. În imensitatea încăperii, Patrice părea mic și neajutorat. Stătea în poziția croitorului – poziția

lotus pentru joghinii începători, parcă așa auzise Jacques de la cineva. Era în picioarele goale, cu un trening bleu în dungi portocalii, parcă desprins din anii '70.

— Bună seara, Jacques! zise doctorul și îl salută dintr-o mișcare ușoară a capului și cu mâna pe piept, de parcă ar fi fost Buddha în persoană; se afla, cu siguranță, într-o stare de iluminare.

— Da, bună seara și ție, răspunse Jacques și se uită după un scaun pe care să stea.

Văzu în fundul sălii niște scaune de lemn puse unul peste celălalt.

— Din păcate, mi-am uitat echipamentul de sport, completă el, adresându-i-se lui Catherine. Dar data viitoare promit că mi-l iau.

Catherine se uită la el, clătinând din cap.

— Acum nu fi tu ăla care strică toată distracția. Salteaua lui Patrice e suficient de mare pentru amândoi.

Așa era. Salteaua lui Patrice era atipică, părea pur și simplu o bucată de polistiren care îi rămăsese lui Patrice de anul trecut, de când făcuse reabilitarea termică a acoperișului. Patrice bătu ușor cu palma pe saltea, invitându-l pe Jacques să ia loc lângă el.

— Stimabile, locul din dreapta mea este liber.

Jacques se întoarse cu spatele, dar ce mai era de făcut? Trebuia să ia loc. Nu se va ridica să iasă din sală decât în cazul în care Catherine va insista ca el să își dea jos pantalonii și să rămână în chiloți. Dar se pare că nu avea de gând să îi zică asta.

— Jacques, fii tu însuși, bine? îi explică ea. Una cu trupul tău.

Da, mai auzise asta. Catherine îi zâmbi blând și prietenos, stând în continuare elegant în poziție de lotus, în fața celor doi bărbați care se așezaseră în poziția croitorului. Imediat apoi își îndreptă privirea spre tavan, în timp ce își ridica și mâinile cu palmele în sus, de parcă se aștepta să primească o răsplată din cer chiar în clipa aceea.

— Și acum, dragi participanți, să ne pregătim pentru următorul exercițiu: Salutul soarelui!

Catherine o spusese de parcă se afla în fața a douăzeci sau treizeci de yoghini care îi sorbeau smeriți cuvintele de pe buze. Puterea minții. Femeia asta avea, fără îndoială, puterea de a controla minți.

O oră mai târziu, toți trei se simțeau voioși, mulțumiți și pe deplin relaxați. O stare pe care Catherine o numea *sattva* – ceea ce îi amintea lui Jacques de faptul că nu era nicidecum sătul^[10]; dimpotrivă, îi chiorăiau mațele de foame. Avea chiar chef să o invite la masă. Acasă, la el în apartament, unde să facă puțină magie în bucătărie. Ar fi vrut să deschidă și o sticlă de vin. Dar nu era posibil. Urma să gătească pentru Elli.

— Ia zi, ți-a plăcut? Mai vii și săptămâna viitoare? îl întreabă Catherine ceva mai târziu pe hol.

Se schimbase și acum purta o rochiță vaporosă de bumbac. Nu arăta deloc ca o lupoaică. Cel mult ca un lup deghizat în oiță. Sunetul de flaut se stinsese.

— Da, a fost... interesant, spuse el șovăielnic.

— Mincinosule, nu ți-a plăcut! făcu ea și îl lovi ușor cu pumnul ei micuț în umăr.

— Ba da, doar că... Atâta timp cât rămânem la exerciții de respirație și la Salutul soarelui, fără să degenereze totul într-un fel terapie de eliberare de trecut prin confesiune, cred c-o să mai vin.

Ea îl privi foarte serioasă.

— Uneori, confesiunea asta, sau eliberarea de trecut, cum îi zici tu, e foarte importantă, Jacques! explică ea. Ca fantomele trecutului să poată să doarmă în pace!

Ce știe ea despre fantomele trecutului? Jacques numai asta nu voia, să le lase să doarmă în pace. De ani de zile nu mai fusese atât de fericit ca în aceste ultime zile în care i se arătase Elli. Pe o scară a fericirii de la unu la zece (zece fiind

fericirea deplină), Jacques se aflase undeva între unu și doi. Acum însă putea chiar să spună *nouă*. Singurul lucru care îi umbrea fericirea, împiedicând-o să ajungă la nivelul zece, era faptul că știa că vizitele lui Elli vor fi scurte și că nici măcar nu se poate baza pe ele seară de seară. Nu, nu voia ca fantomele trecutului să doarmă în pace. Sub nicio formă.

— Știi că e important, răspunse el. Dar asta o spun adesea oamenii care n-au de fapt prea multe lucruri de care să se elibereze. Nu-i așa?

Catherine îl privi de parcă tocmai spusese ceva extrem de ciudat.

— Hmmm, poate că ai dreptate... Ba nu, de fapt, nu ai, răspunse ea și păru ușor stânjenită. Ne mai vedem, spuse apoi, dându-i un sărut extrem de rece. Ah, apropo, ai vorbit cu prietena sau prietenul tău despre numele restaurantului?

Avea un fel de nerăbdare în glas și părea un pic dezorientată, stând așa cu salteaua într-o mână și cu hainele de sport în cealaltă.

— Mă întâlnesc cu ea în seara asta, răspunse el ușor fâstâcit.

Sau cel puțin așa spera el. Elli îi era datoare cu un fel principal și un desert.

— Bine, trebuie să grăbim puțin lucrurile dacă vrem ca firma să fie gata până la deschidere, da?

El încuviință.

Tocmai ieșise pe poartă, când îl auzi pe Patrice în urma lui, strigându-l.

— Jacques!

Jacques se întoarse și își așteptă prietenul, care băgase capul și în alte săli ca să verifice dacă nu cumva se aflau prin preajmă câteva doamne disponibile. Asta după ce, bineînțeles, a constatat că nu are succes la Catherine.

— Am auzit întâmplător câteva frânturi din conversația pe care ai avut-o cu Catherine pe hol.

— Ai tras cu urechea?

— Desigur, de-asta există prieteni pe lume, răspunse Patrice pe ton foarte calm și îl bătu pe Jacques pe umăr, în timp ce îi făcea cu mâna lui Catherine, care tocmai ieșea cu bolidul ei britanic din parcare.

Jacques clătină din cap, dezamăgit de nonșalanța de care dădea dovadă Patrice când spunea că i se pare normal să tragă cu urechea.

— Oricum ar fi, îți sunt dator, ca prieten, să-ți spun să nu mai fii atât de dur cu Catherine.

— Ce vrei să spui?

— Mă refer la toată filosofia aia cu eliberarea de trecut.

— Așa, și?

— Jacques, dă-mi voie să-ți spun o mică poveste, începu el, de parcă era o bunicuță care le spune basme nepoților.

Jacques se întreba despre ce ar putea fi vorba.

— A fost odată ca niciodată un restaurant franțuzesc de mare succes în New York, continuă Patrice, neclintit în hotărârea de a-și depăna povestea. Cei doi proprietari ai restaurantului, care, apropo, aveau un mariaj foarte fericit, nutreau același un vis: să deschidă un restaurant în Franța. Să trăiască în Franța și să îmbătrânească acolo. Împreună. Așa că au vândut restaurantul din New York și au început să pună la cale călătoria. Într-o dimineață, chiar înainte de plecare, bărbatul e călcat de o mașină la doar câțiva metri de casă. L-a călcat un camion care a trecut pe roșu. Chiar în inima Manhattanului. Moare pe loc. Și ce face doamna care-l așteaptă cu geamantanele în apartament? Îl înmormântează pe bucătarul faimosului restaurant și pe marea iubire a vieții ei și pornește singură la drum către Franța. Ca să pună în aplicare de una singură planul pe care îl avuseseră în doi. Și iat-o aici, încercând să-și transforme visul în realitate. Ca să o spunem pe șleau: și Catherine are un trecut.

Doamne Dumnezeule! Lui Jacques îi venea să intre în pământ de rușine.

— Și ai știut povestea asta de la bun început?

— I-a povestit lui Gustave. Dar ne-a rugat insistent să nu-ți spunem ție.

Jacques simți că inima îi bate atât de tare, încât mai are puțin și îi sare din piept. Cum putuse să fie atât de egocentric, încât să se gândească numai la el și la problemele lui, de parcă el ar fi fost singurul om din lume care a suferit vreodată?

— Pot să te-ntreb ceva, Patrice? spuse el aproape în șoaptă.

— Dă-i înainte!

— Ce fel de om trebuie să fi ajuns eu, încât Catherine să țină atât de mult să nu aflu ce i s-a întâmplat?

Patrice oftă și ridică din sprâncene.

— La asta poți să-ți răspunzi și singur.

Felul principal

„Pentru că suntem făcuți din carne și din
instincte carnale, dorința și iubirea noastră
încep și ele tot cu carnea.“
Bernard de Clairvaux, stareț și Doctor al
Bisericii

„Coq au vin

Se iau:

un pui, o sticlă de Bordeaux, 150 g *pancetta*^[1], două cepe de mărime medie tăiate bucățele, un morcov tăiat cubulețe, două fire de țelină tăiate bucățele, doi căței de usturoi zdrobiți, 30 g unt, o lingură pastă de tomate, două linguri făină, două linguri coniac, 4-5 tulpini de cimbru, 300 ml supă de pui, trei frunze de dafin, 200 g ciuperci mici, două linguri pătrunjel tocat, sare de mare, piper proaspăt măcinat.“

Cu rețeta asta îi venise de hac! Nu că nu ar fi găsit în cămara restaurantului ingredientele de care avea nevoie. Cămara era foarte bine aprovizionată, ingredientele nu erau atât de exotice, încât să nu se găsească în cămara unui restaurant. Nu, pentru rețeta asta – una dintre cele mai iubite mâncăruri din Franța – tot ce trebuia să faci era să tai puiul în șase, șapte sau opt bucăți, pe care să le pui apoi într-un castron și să torni peste ele vin roșu. Apoi nu trebuia decât să pui o folie peste castron și să bagi puiul în frigider, unde îl lăsa să se pătrundă timp de douăsprezece ore. Pentru că în felul ăsta puiul nu numai că ia gust de vin, dar devine, ca prin magie, deosebit de fraged. Jacques fu tentat să sară peste rețeta asta și să se apuce de rețeta de pe următoarea pagină, dar ceva îl făcu să ezite. O voce lăuntrică părea să îi spună că nu are dreptul să schimbe scenariul întâlnirilor nocturne. Se întrebă dacă Elli va mai apărea și în seara aceea. Până la urmă, pentru pregătirea puiului nu avea nevoie de mai mult de zece minute. Nu prea credea că va veni. Și asta era cu atât mai dezamăgitor, cu

cât nu se simțea tocmai bine după ceea ce aflate de la Patrice. Poate că ar fi trebuit totuși să o invite la masă pe Catherine. Dar nu avea de unde să știe dacă Elli îi dă liber sau nu în seara aceea.

După ce puse puiul sus, în frigiderul de lângă dormitorul lui, îl cuprinse curiozitatea. Îndrăzni să arunce o privire peste expedițiile culinare care îl așteptau în paginile următoare. Dar nu ar fi trebuit să o facă, pentru că și-a stricat astfel și bruma de bună dispoziție care îi mai rămăsese. Clar, cărțulia asta era cea mai micuță carte de bucate pe care o văzuse în viața lui. Nici nu prea arăta a carte de bucate. Arăta mai mult ca meniul sumar al unui mic restaurant. Așa cum fusese cândva Paradisul. Două aperitive, două feluri principale, un desert. Prea puțin pentru apetitul pe care i-l trezise Elli de când se întorsese în viața lui. Îi trezise pofta așa cum trezea el pofta de mâncare a clienților când le aducea aperitivul la masă. Ce n-ar da el să mănânce un desert! Și asta în ciuda faptului că nu era un mare amator de dulciuri.

Și așa, îi rămaseră doar două rețete. Asta după puiul de care avea să se ocupe în după-amiaza următoare – de data asta nu la lumina lumânărilor, pentru că, dacă l-ar fi lăsat douăzeci și patru de ore, puiul s-ar fi îmbătat prea tare ca să mai fie bun de mâncat. Și pe urmă ce să facă? Să se apuce iar să gătească aceleași lucruri, cu speranța că Elli se va arăta din nou, reluând ciclul întâlnirilor? Avea să o mai vadă oare vreodată după ce termina toate rețetele din cărțulia fermecată?

Un lucru era clar: nu putea să o lase să moară și a doua oară. Trebuia să reușească până la urmă să o țină lângă el. Ar fi făcut și pact cu diavolul pentru asta. Orice, numai să nu-și mai ducă zilele ca și până atunci, să nu mai vegeteze ca în anii din urmă. De când o revăzuse pe Elli, se aprinsese în inima lui un licăr de speranță care îi lumina zilele și nopțile. Pentru prima dată după mult timp, se ducea seara la culcare cu un sentiment de încredere

în viitor și se trezea dimineața plin de așteptări. Chiar dacă păsăreaua de pe pervazul geamului îi șoptea că o asemenea fericire nu poate să dureze. Desigur că se străduia să se țină la distanță de păsăreaua asta și să stea cât mai mult cu obloanele trase. Dar, din spatele obloanelor închise, auzea ciripitul neliniștit de afară, din ce în ce mai tare. Era doar o chestiune de timp până când totul avea să se sfârșească, iar visul acela în care Jacques se vedea trăind cu un înger avea să se risipească pentru totdeauna.

— Ia te uită, ai o păsărea!

Deodată păsăreaua tăcu, redusă la tăcere de o altă voce, pe care Jacques o asculta cu atâta plăcere.

— Elli! Unde...?

Jacques întoarse capul și pe urmă se răsuci cu totul, ca un patinator care face o piruetă. Nu avea nicio îndoială că îi auzise vocea. Dar nu o vedea nicăieri. Nici urmă de Elli, cel puțin nu acolo, în bucătărie. Sau cel puțin nu deocamdată; probabil că o va vedea totuși în următoarele secunde. Dacă se gândea bine, era foarte posibil. Îngerii puteau să facă orice doreau. Era de ajuns doar să se gândească la ceva, că se și întâmpla, așa cum făceau Alice din Țara Minunilor, Dumnezeu și sfinții din trupa Lui de șoc.

— Nu-i adevărat, Jacques. Din păcate.

Din nou se auzise vocea. Jacques se apropie de ușa de lemn a debaralei, îngustă și vopsită în culoarea vanilie, și o deschise cu un gest smucit și nerăbdător. Alarmă falsă. Ce-ar fi vrut, să găsească acolo un înger, înghesuit printre mături, măturici, mopuri și fărâșe? Și totuși, Jacques se încapățâna să ia totul ca pe un joc de-a v-ați ascunselea. Când se întoarse, i se păru că observă o umbră sub masă. Se puse în patru labe lângă masă, numai ca să constate imediat că nu e nimic altceva acolo decât întunericul încăperii. Se auzi deodată clinchetul clopoțelilor de sticlă agățați pe timpul verii în

dreptul ferestrei deschise din hol, în dreptul scărilor ce duceau la mansardă. Să fi fost vântul? Ce ciudat! Afară nu se mișca nicio frunză. Jacques ieși pe hol și se luă după sunet. Clopoțelii de sticlă se loveau ușor unii de alții, deși nu se simțea nicio adiere. Voia oare Elli să îi dea de înțeles că ar trebui să urce scările către mansardă? Jacques nu mai ezită nicio secundă și urcă scara, sărind peste trepte. Într-o clipită, fu numaidecât sus.

— Elli? șopti el, pășind în semiîntunericul mansardei.

Nu se auzi nicio mișcare. Se întrebă dacă ar trebui să se ducă iarăși la cufărul cu amintiri, în care găsisese cărțulia roșie de bucate, dar deodată băgă de seamă că ușa care dădea spre turnul de observație era larg deschisă. Era convins că după ultima lui vizită în mansardă închisese bine ușa, nu avea nicio îndoială în privința asta. În sfârșit înțelese. Elli era acolo sus! Îl aștepta în turnul de observație! Deci asta pune la cale șmechera! Acolo, pe acoperișul Parisului, petrecuseră cele mai frumoase ore din viața lor. Era firesc să vrea să îl întâlnească acolo. Urcă grăbit treptele de lemn ale scării și se trezi sub cerul liber. Deasupra lui se întindea cerul de seară al Normandiei. Dar ușa deschisă se dovedi tot o pistă falsă. Dezamăgit, se uită în toate părțile. Mai întâi înspre mare, în apele căreia, deși se făcuse târziu, se mai îmbăiau încă iubitorii de soare. După ce se asigură că nu e nici acolo, își plimbă privirea peste întinderea câmpiei verzi, pe care calul și asinul tocmai își urau noapte bună. Iat-o! Inima începu să îi bată cu putere. Era chiar acolo, cu ei, și le dădea de mâncare. Stătea cu spatele la el, dar nu putea fi decât ea. Purta o rochie albă de vară, la fel ca data trecută.

— Elli! strigă el.

Dar nu părea să-l audă. Jacques își luă călcâiele la spinare, de parcă participa la campionatul francez de alergat pe scări. Mai că era să cadă și să își rupă ceva încercând să sară treptele până jos.

Dădu buzna ca un nebun în apartament, trecu apoi pe lângă restaurantul pustiu, deschise larg ușa care dădea spre grădină și porni în goană spre Elli, împiedicându-se de tot ce-i ieșea în drum, de parcă ar fi fost într-o cursă cu obstacole.

Slavă Domnului că nu dispăruse! Stătea acolo, liniștită, cu spatele la el, dându-le animalelor de mâncare dintr-un coșuleț plin cu flori de gura-leului, pe care le culesese de la marginea drumului. Jacques era foarte mirat să vadă câtă energie se ascundea în trupul ei plăpând. Mai avu încă suflu cât să alerge până la ea. La doar câțiva metri de ea, observă deodată că... își vopsise părul? Era roșu-aramiu și prins într-o coadă împletită. Ea observă că cineva se apropie în pas grăbit. Se întoarse speriată, scăpând din mână buchetul de floricele sălbatice.

— Jacques!

— Eli... Catherine?

Ea răsuflă ușurată și își duse mâna la piept.

— Doamne, ce m-ai speriat, Jacques! Pentru numele lui Dumnezeu, de ce... alergii așa?

— Am... am crezut că...

— Că sunt o criminală? întrebă Catherine, clătinând din cap. Sau că n-am văzut plăcuța de la intrare pe care scrie „Accesul interzis“?

Jacques își puse mâinile în șold. Abia atunci băgă de seamă că nu mai avea suflu.

— Nu... nu mai știu ce-am crezut. Dar de ce...?

— Am venit să le urez noapte bună. Ne-am împrietenit. Vezi tu, Jacques, Parisul e chiar în drumul meu spre casa în care tocmai m-am mutat.

Asinul o tot împungea cu botul; se întoarse spre el și îl mângâie ușor.

— Știai că măgărușul are o problemă de vorbire? zise Catherine, privindu-l pe asin cu afecțiune și mângâindu-l întruna.

Jacques zise că da.

— Zice numai „i-i-i-i“. Dar nu-i nimic, măgăruș adorabil ce ești! O să te învăț eu să zici și „a“. Cu

puțină răbdare, reușim noi.

Și îi dădu un pupic de încurajare pe botic.

Calul stătea alături plin de demnitate și se uita cu îngrijorare la ce se petrecea; era ca partenerul unui pacient, care așteaptă cu teamă ca doctorul să pună diagnosticul.

— Mă tem că n-aveți nicio șansă, zise Jacques tranșant.

— Ba da, sunt șanse, îl contrazise Catherine.

Asinul fu de părere că trebuie să contribuie și el la conversație, și confirmă cele spuse cu răgetul lui caracteristic. Jacques încercă să își dea seama pe cine aprobase. Era greu de zis.

— Aaa, completă Catherine răgetul neterminat al măgarului, ca o profesoară de dicție. Așa, încă o dată, măgărușule. Numai prin exercițiu ajungi campion.

De parcă ar fi înțeles-o, măgărușul repetă exercițiul după Catherine.

— I-i-i-i...

Se încurcă și se uită nedumerit la ea.

— Aaa!

Nu se dădea ea bătută cu una, cu două, spre deosebire de elevul care, vădit suprasolicitat de pretențiile ei foarte mari, începu să pufăie și să lovească în aer cu copita din față. În același ritm cu Jacques, care și el pufăia, încercând să își vină în fire.

— Bravo, deja e mai bine, măgărușule! îl laudă Catherine. Mai repetăm și mâine, bine? zise ea, după care se întoarse spre căluț. Iar tu să nu-ți faci griji. În curând o să vorbească normal și prietenul tău, ca oricare alt măgar, da? Îți promit eu. Și atunci o să puteți să vorbiți despre ce vreți voi.

Jacques era bulversat, i se părea că inima lui se odihnește în palmele unor mâini calde și tandre. Era de-a dreptul... emoționant felul în care se purta Catherine cu animalele. Și el vorbea cu ele în fiecare zi, dar niciodată nu le spunea lucruri atât de ample și de complexe, de parcă ar fi fost în stare să

îi înțelegea fiecare cuvânt. Asta numai Elli reușea să facă. Era incredibil cât de bine semăna Catherine cu Elli în această privință, chiar dacă aveau un temperament foarte diferit. Era în continuare un mare mister pentru el cum de le confundase.

— Ce e? întrebă Catherine ușor suspicioasă.

În timp ce Jacques își urma cursul gândurilor, ea își întoarse ochii spre el și îl privi iritată. Chipul lui era transfigurat. De ce zâmbea așa, din senin? Se amuza de conversația ei cu măgarul? Sau era altceva? Avea oare legătură cu ea?

— Nu, nimic, încercă el să se scuze. Mă gândeam la ceva important.

— La ce anume, dacă pot să întreb? îl iscodi ea.

— La... la... Zinedine Zidane, fotbalistul din Marsilia. A fost campion mondial în 1998, în 2000 și în 2003. Cariera lui s-a sfârșit foarte abrupt. Ce ciudat!

Nici nu termină bine ce avea de zis, că și văzu cum se întinde mirarea pe chipul lui Catherine. Când o femeie te pune în încurcătură, nu există decât o singură cale de ieșire. Să îi vorbești despre fotbal. Nu contează ce anume, important e să zici ceva repede. E singurul lucru de pe pământ care o lasă fără replică.

— Păi și ce e de râs în asta?

— Râdeam eu? Cum așa? Nu... cum să zic... da... probabil. Am o problemă cu nervii, am fost sub tratament mult timp.

— La Patrice?

Se uita la el sceptică și dojenitoare, cu mâinile în șold și lovind ușor iarba cu piciorul drept.

— Haide, Jacques. Era doar o glumă, spuse ea după o scurtă pauză tensionată.

Un zâmbet amical îi luminează chipul, în timp ce îl bătea jucăuș pe spate. Și nu era prima dată. În scurt timp, avea să devină o obișnuință, se gândi Jacques, ușurat că era încă pusă pe șotii, în urma schimbului neplăcut de replici pe care îl avuseseră

după cursul de yoga. Că nu pune pe cântar fiecare cuvânt al lui Jacques ca să vadă cât aur conține. Se știe, Jacques nu era deloc un aurar talentat.

— Chiar... crezi că măgarul poate să învețe să zică „a“?

O tutuia pentru prima dată, sau cel puțin așa îi dădu ei impresia. De parcă un zid tocmai se dărâmasese între ei. Dacă e să fim sinceri, mai avea puțin și credea că măgarul o să învețe să zică „a“. Dacă era să îi reușească treaba asta cuiva, atunci cu siguranță îi va reuși lui Catherine. Era o femeie extraordinară, cum numai în povești întâlnești. Lucrurile de care era ea interesată, temele care o preocupau și cărora li se dedica trup și suflet, cu iubire și devotament, erau mult mai pasionante decât ultimul model de iPhone sau hârțogăria de pe biroul de la al douăzecilea etaj al unui zgârie-nori de sticlă. Undeva în New York, în Paris sau Berlin, într-un bloc turn, mii de furnicuțe pe tocure, în costume cenușii, încheiate până sub bărbie, iroseau ore prețioase din viața lor. Toate acele furnicuțe erau pierdute. Pentru că niciuneia dintre ele nu îi dădea prin minte că un măgar, un cal sau un om cu sufletul curat merită mult mai mult pe lume decât lupta lor acerbă pentru carieră. Dar niciun bărbat francez modern din zilele noastre nu ar gândi așa. Slavă Domnului că Jacques nu fusese niciodată modern.

— Să gătesc ceva pentru noi? o întreabă el.

— Nu, mulțumesc. Am luat deja o gustare în oraș. Și sunt cam obosită.

El încuviință înțelegător, deși refuzul ei îl întrista. Pe de o parte, era ușurat că nu va trebui să își ceară scuze tocmai în seara aia pentru comportamentul nepolitic din ultimele zile. Pe de altă parte, nu putea să nu recunoască faptul că îi place să fie în preajma ei. Și că i-ar fi plăcut ca ea să mai rămână puțin.

— La revedere, măgărușule! La revedere, căluțule! Măine o s-o scoatem la capăt! Și dacă nu

măine, atunci în ziua de după măine. Cum ziceți voi în franceză, Jacques?

— Poimăine.

— Poimăine, da. Graba strică treaba, nu? Sau așa ceva? Pentru toate ne trebuie răbdare. La fel și cu fluxul și refluxul, care...

— Mareea?

— Exact. Mareea. Există mări bune și mări rele. Maree, vreau să zic. Flux și reflux. Uneori îți vine să crezi că marea n-o să se mai întoarcă niciodată, nu? C-o să rămână pentru totdeauna acolo, la Canalul Mânecii. Dar apoi face ea ce face și vine înapoi. Vuietul valurilor care se izbesc de stânci. Așa e și viața. La un moment dat, tot ce a plecat vine înapoi.

O spusese foarte frumos. Îi venea să o ia în brațe chiar atunci, oprind-o să se întoarcă la mașina ei de teren. Dar i-a luat-o ea înainte. Cu un pupic pe obrazul stâng și unul pe obrazul drept. Ca de obicei. Se spunea că în America toate sunt în număr mai mare. Și atunci de ce își dau oamenii acolo doar două sărutări, când în Franța se obișnuia să dai trei, sau chiar patru, și asta indiferent dacă ți-e simpatică sau nu persoana în cauză. La asta se refereau jurnaliștii de la Le Monde când în comentariile lor istețe vorbeau despre așa-zisa „ciocnire a civilizațiilor“ și când voiau să îi trimită pe americani undeva departe, în deșert.

— Vrei să vii măine la prânz? Fac o mâncare tradițională franțuzească: *coq au vin*.

Jacques tot spera să o convingă, ispitind-o cu bucate alese, să nu mai fie vegetariană. Dar pe când se așeza grațios la volanul bolidului, pe scaunul de piele, Catherine îi făcu lui Jacques o altă propunere.

— Ce-ar fi dacă ai veni tu la mine? Așa o să-mi vezi și casa. Îți trimit adresa pe mail. Aduci la mine tot ce trebuie și gătim împreună, bine?

Nu mai putea da înapoi. Avea de gând să gătească singur la *el* acasă, ca să nu piardă ocazia de a o revedea pe Elli, în caz că îl va vizita din nou. Să zicem că i-ar dezvălui lui Catherine adevărul. Dar asta ar fi dus la noi complicații. În calitate de partener de afaceri, Catherine ar fi avut dreptul să îi ceară să își facă un examen psihiatric ca să se asigure că e în toate mințile.

— Cu... cu mare plăcere! răspunse el în cele din urmă, sperând că pauza dintre cele două cuvinte nu fusese nepoliticos de lungă.

Catherine însă părea mulțumită.

— La revedere, Jacques! zise ea cu un zâmbet blând pe chip în timp ce pornea motorul.

— La revedere!

— Noapte bună.

— Da, și ție.

— Și vise plăcute.

— ... Catherine?

— Da?

Aproape închisese portiera.

— Ăăă, ai grijă cum conduci, da? Nu știi niciodată, cu toate câmpurile astea de porumb, mai ales noaptea.

Catherine îi făcu repede cu ochiul, de parcă tocmai îi spusese ceva ce ea știa de mult. Apoi ieși ușor cu Roverul din parcare.

Jacques se uită după ea până când lumina proiectată de farurile mașinii dispăru la orizont. De ani de zile se ducea la culcare cu un sentiment apăsător de singurătate. Iată că de data asta nu doar o femeie, ci *două* femei îi furau somnul.

Nici nu adormise bine, că se și trezi foarte agitat. Ce-a fost aia? Simțise ceva. Nu ceva care să îl înspăimânte. Nu, dimpotrivă. Ceva extrem de plăcut. Se pare că acolo sus în ceruri există și un departament care se ocupă de împlinirea dorințelor pământenilor. Iată că visul lui era gata să i se îndeplinească, și asta nu în vis. Simțea foarte clar

cum cineva îl mângâie pe spate. Că cineva îl îmbrățișează cu tandrețe. Că o mână îl atinge pe piept ca să îi apere inima. Ca să îi vindece cu blândețe golul din suflet. Nu trebuia să deschidă ochii ca să își dea seama că sunt mâinile lui Elli. Respirația ei caldă și regulată îi mângâia ușor urechea în timp ce el stătea nemișcat. Nici măcar nu clipea. Se lăsa învăluit de o stare de beatitudine. Deci a venit totuși! Ca să nu îl lase singur în noaptea aceea. Se lăsa dezmierdat în brațele ei, trupul ei lipit de al lui, până devenea unul și același trup.

— Noapte bună, Elli! șopti el și îl fură deodată somnul.

Era un somn blând și plăcut, care îi alunga toate grijile. Așa simțea Jacques, pe măsură ce aluneca în adâncimea acelui univers oniric în care pătrundem cu toții noapte de noapte și ale cărui mistere nu le vom cunoaște niciodată.

A doua zi de dimineață – spre prânz, de fapt –, cotind pe drumul îngust și mărginit de gârdulețe albe care ducea la casa lui Catherine, Jacques rămase mut de admirație văzând frumusețea magică a fermei. Catherine nu exagerase cu entuziasmul ei. Căsuța era mică, dar deosebit de fermecătoare, înconjurată de ziduri de piatră năpădite de trandafiri și iederă. Tot peisajul avea ceva de basm. Era la nici zece minute de Paris. Nu spre mare, ci spre continent, înconjurată de o perdea multicoloră de flori. Marea era la câțiva kilometri distanță, dar Jacques o simțea mult mai aproape. Poate că se și vedea de sus, din mansardă.

Catherine îl salută cu o stropitoare în mână. Tocmai se pregătea să ude florile din ghivecele de lângă ușa din lemn masiv de la intrare. Pe drum, Jacques își reamintise ce se întâmplase cu o seară înainte. Două gânduri nu îi dădeau pace, în timp ce scotea din mașină cutia de aluminiu în care se aflau puiul, care se frăgezise bine peste noapte, și

condimentele, ingredientele și vinul potrivit. Să fi fost Elli cea care pusese totul la cale? Ea îl ademenise în acel joc de-a v-ați ascunselea, ca să o confunde apoi pe Catherine cu ea, sau își imaginase Jacques că i-a auzit vocea și că a văzut-o hrănind animalele? Și va apărea oare și acolo, după ce va porni cuptorul lui Catherine? Gândul acesta îi trezea deopotrivă speranța și îngrijorarea. Dacă l-ar fi vizitat Elli, s-ar fi găsit într-o situație foarte stânjenitoare. Pe de o parte, de-abia aștepta să o revadă pe Elli, pe altă parte, se simțea ca un bărbat care are pe ascuns două iubite în același timp și duce o viață dublă. O bizară viață dublă, pe care cineva neimplicat nu ar putea să și-o explice.

— Vin cu mâncarea! îi strigă el lui Catherine, ducând cutia în brațe și străduindu-se să își țină echilibrul.

— Minunat! Du-o numaidecând la bucătărie, bine?

Voia să zică „numaidecât“, dar, ieșit din gura ei, și „numaidecând“ suna perfect corect și chiar de două ori mai fermecător. Trebuia să aibă grijă să nu se îndrăgostească de franceza ei stâlcită. Nu îi prea îndrăgea pe oamenii care îi vorbeau neglijent limba maternă, dar Catherine nu era ca toți ceilalți. Era femeia lui „du-te-vino“ – asta nemaipunând la socoteală toate celelalte calități de care dăduse dovadă. Femeia lui „du-te-vino“, care se hotărâse să îl transforme și pe Jacques în bărbatul lui „du-te-vino“, fie că voia, fie că nu. La început fusese foarte reticent față de atitudinea asta, dar Catherine tot a reușit să îi atingă o coardă sensibilă, o coardă care amortise în sufletul lui Jacques și care acum cânta neîncetat unul și același refren, menit să îl facă pe Jacques să se schimbe.

Ușa de la intrare dădea într-un hol cu pereții vopsiți într-un albastru turcesc și pictați cu nori mici și albi. Efectul nu era însă de kitsch; dimpotrivă, pictura era făcută cu deosebită iscusință.

— Trebuie să-ți spun că asta e de fapt casa de vacanță a unor cunoștințe din New York.

Cunoștințe care aveau o groază de bani. Se vedea. Camerele arătau ca decupate dintr-o revistă de design interior. Bucătăria era cea mai cea. Pe jos erau plăci de gresie albe și negre, aranjate ca pe o tablă de șah. Într-o parte se deschidea o ușă care dădea spre curte. Prin glasvand se vedea întinderea nesfârșită a câmpului. Cel puțin asta era impresia pe care o aveai când pășeai în bucătărie.

— Tot ce e aici trebuie să crească și să... *Merde...* Cum se zice... personalitate? Da, trebuie să primească personalitate, zise ea. N-am luat cu mine decât trei sau patru geamantane, celelalte lucruri le-am lăsat în Manhattan.

Chiar și așa, era deja o căsuță foarte confortabilă. Jacques nu putea să nu recunoască, deși nu se pricepea prea bine la lucrurile astea. În schimb, bucătăria lui era impecabilă. Dar apartamentul? În comparație cu noua casă a lui Catherine, apartamentul lui era o dărăpănătură.

— Ei, acum te las singur ca să te apuci de făcut vrăji! Dacă ai nevoie de ajutor, suna din asta!

Și îi arătă un clopoțel argintiu, care stătea în așteptare pe tocătorul gri de lemn de pe masa din bucătărie. Se retrase apoi ca să vadă mai departe de trandafiri și de celelalte plante din casă, care păreau mai însetate ca oricând, anticipând parcă zăpușeala de la ora prânzului, când soarele torid de vară avea să le pârljească fără milă frunzele umede.

Jacques începuse să despacheteze cutiile cu mâncare când privirea îi căzu pe ceva extrem de personal. O fotografie lipită de frigiderul bleu. În fotografie era Catherine, la brațul unui bărbat. Un bărbat bine. Cu cinci sau șase ani mai tânăr decât Jacques, bronzat și cu un zâmbet fermecător, care îi amintea de Henri Leconte în tinerețe, tenismenul, copilul teribil al Franței. Deci el era bărbatul pe care îl pierduse Catherine, așa cum el o

pierduse pe Elli. Să fi fost oare francez? Sau un american care avea o pasiune pentru Franța și pentru bucătăria franceză? Fotografia, care fusese, după toate aparențele, făcută în sala de mese a unui restaurant modern, amenajat cu mult bun gust – să fi fost oare celebrul restaurant newyorkez despre care îi povestise Gustave? –, îl făcea să simtă iarăși un gol în stomac, pentru că îi amintea de discuția din ajun și de faptul că va trebui să abordeze și tema asta mai devreme sau mai târziu. Cel mai probabil în timpul prânzului, când el își va cere scuze pentru comportamentul lui grosolan. Ea va plânge, cu siguranță, și ce-o să se facă el atunci?

— Ia uite-l, n-are nicio jenă!

Jacques se întoarse îngrozit.

— Te simți ca acasă, nu-i așa?

— Elli! Unde... Unde ai fost noaptea trecută?

— Nu m-ai simțit?

— Ba da, dar până atunci?

— Până atunci? Păi te-am ajutat să te rătăcești.

— Adică m-ai dus de nas? zise el fără ocolișuri, aducând vorba de jocul de v-ați ascunselea.

— Nu, Jacques! răspunse ea impasibilă. Te-am ajutat să te rătăcești și să ajungi în viitor... Asta dacă n-o dai iarăși în bară.

S-o dea în bară? Ce mai însemna și asta? Când a mai dat-o el în bară? Mă rog... Prefera să nici nu se gândească la asta. Ce rost avea să se piardă în introspecții? Jacques se așeză pe unul dintre scaunele de lemn de la masă.

— Chiar tu ai fost în noaptea aia? întrebă el.

Elli încuviință. Jacques avea impresia că e înconjurată de un halou diafan și auriu. Dar poate că se înșela.

— A fost... tare frumos. Vreau să zic că a fost cea mai frumoasă noapte din viața mea – mă rog, în afară de vremurile când erai în viață și eram împreună. În fine, știi prea bine la ce mă refer.

— Și pentru mine a fost frumos, Jacques. Eu...

— Elli? zise el, deși nu îi plăcea să o întrerupă. Mă tem că nu e tocmai cel mai potrivit loc ca să...

Dar inevitabilul avusese deja loc. Jacques auzi pași, un țopăit vioi pe parchetul din hol.

— Ai zis ceva, Jacques?

— Eu? Nu, nu, strigă el.

Prea târziu. Catherine se afla deja în prag.

— Eh, deci vorbești singur.

El se uită timid la Elli, care stătea încă lângă el și nu dădea semne că are de gând să dispară. Jacques stătea la masă, ținându-și contemplativ capul în mâini, ca să lase impresia că ar fi căzut pe gânduri. Nu îi venise nicio idee mai bună. Nu știa dacă și Catherine o poate vedea pe Elli, dar spera din tot sufletul că nu.

— Jacques, sunt aici. Iu-hu!

Catherine gesticula sălbatic cu ambele mâini, ca să îi atragă atenția. E clar că lui Catherine i se păruse că Jacques se uită în gol. Prin urmare, nu o vedea pe Elli. Jacques răsuflă ușurat.

— Nu-ți face griji, nu poate să mă vadă!

— Da, slavă Domnului! răspunse el automat, și vru să-și muște buza.

— Cum adică slavă Domnului? îl întreabă Catherine, uitându-se la el mirată.

— Păi... pentru o clipă m-am gândit că poate ai pățit ceva rău acolo în grădină!

Expresia ei arăta că nu se lasă dusă de nas de scuzele lui neverosimile.

— Ba nu, vorbesc serios. Cineva a fost răpit aici în zonă anul trecut. O femeie tânără. În timp ce uda florile.

Încerca să fie cât mai convingător. Elli dădu ochii peste cap. Era cel mai prost mincinos, și știa și el asta.

— Spre deosebire de femeia aia, eu știu să-mi port singură de grijă, spuse Catherine pe un ton foarte ferm. Dacă vrea cineva să mă răpească, îl împung direct cu asta! zise ea, arătându-i foarfeca de grădinărit pe care o ținea în mână.

— Bun, atunci stau liniștit, răspunse el, bucuros că nu mai trebuie să dea și alte explicații. Atunci o să mă apuc chiar acum de gătit, am despachetat deja tot.

— Da, vin imediat să te ajut, bine?

— Nu-i nevoie! se grăbi el să răspundă, ca să nu periclitize în mod inutil liniștea și pacea pe care tocmai le obținuse.

Privirea ei mirată îl avertiza însă că imediat o să îl întrebe de ce. Jacques i-o luă înainte:

— Dar dacă ții neapărat, desigur, ești bine-venită!

Pentru două sau trei secunde, Catherine se holbă la el ca la un extraterestru. Apoi se răsuci pe călcâie și ieși din cameră. Abia când nu îi mai auzi pașii se întoarce și Jacques către Elli.

— Trebuie să avem grijă, altfel o să creadă că-s nebun.

— Ah, Jacques, nu-ți face griji. Femeilor le plac bărbații puțin nebuni.

Da, mai auzise asta la viața lui. Dar unde era oare granița dintre „puțin nebun“ și „foarte nebun“?

Înainte să se apuce de gătit, se ridică tăcut de pe scaun și se duse să o mai îmbrățișeze o dată pe Elli. Dintr-un pas, era deja lângă ea și o cuprinse cu brațele. Ea îl luă pe după gât. Și stătura așa câteva momente, îmbrățișându-se cu tandrețe, până când Jacques băgă de seamă că americanca îl privește din grădină cu stropitoarea într-o mână și cu foarfeca de grădinărit în cealaltă. Un fior de frică îi străbătu corpul, ca într-un scurtcircuit.

Catherine se holba la el nemișcată, în aceeași stare de șoc.

Se gândi cum trebuie să fi arătat îmbrățișarea aceea pentru cineva care nu o putea vedea pe Elli. În cel mai bun caz, putea să pară o scenă de balet din *Lacul lebedelor*. Spera el. Nici nu voia să se gândească la alternative. Oricum ar fi, trebuia neapărat să schimbe poziția. Elli îi zâmbi și îi dădu

un pupic pe nas, în timp ce el se smulse din îmbrățișare.

— Exerciții de încălzire! strigă el tare pe geam, ca să îl audă Catherine. O nouă modă în rândul bucătarilor francezi. Un fel de yoga. Ce mai nerozie și asta!

Catherine clătină din cap, apoi își reluu activitatea, stropind plantele din stânga și din dreapta ferestrei. Dar îl ținea încă sub observație. El începu tăcut să toarne vinul roșu din oala în care se afla puiul, pentru că avea să aibă nevoie de el mai târziu. Apoi luă niște hârtie și șterse carnea bine pătrunsă de vin. Începu să încâlzească cuptorul – era un cuptor ultramodern, care trebuie să fi costat la fel de mult ca aparatul de măsurare a densității osoase pe care îl cumpărase Patrice. Începu, cu o mină de o seriozitate ostentativă, să prăjească șunca în tigaie și reluu rețeta de unde o lăsase; gătitul avea să mai dureze cu siguranță încă o oră și jumătate.

Elli era încă acolo, tăcută, dar privind amuzată spectacolul înscenat de Jacques. Îi pune la îndemână tot ce îi trebuia – usturoi, ceapă, ciuperci, morcovi, țelină – și îl mângâia din când în când cu tandrețe pe gât. Gest la care Jacques nu putea reacționa decât cu un mormăit aproape insesizabil de motan bătrân, ca nu cumva să îi atragă iarăși atenția lui Catherine. Totul se întâmpla într-o liniște senină, posibilă doar între doi oameni care se cunosc unul pe celălalt ca pe sine însuși și știu că tăcerea poate fi un lucru minunat – și că nu trebuie întreruptă de cuvinte decât când acestea sunt indispensabile.

Bizarul incident din bucătărie o impresionase pe Catherine mai mult decât voia să recunoască. Nu și-a mai întors privirea spre fereastră decât când mirosul puiului crocant și fumegând se răspândi în toată grădina, într-o simfonie de miresme de vin și de condimente. Jacques deja aranjase masa și pornise radioul de pe frigider, sperând să

nimerească un acompaniament muzical adecvat pentru festinul pe care aveau să îl savureze. Se auzi deodată vocea tandră a lui Lionel Richie.

— Poftă bună! șopti Elli din spate și, înainte ca Jacques să aibă timp să protesteze, se și făcu nevăzută.

Jacques rămase uitându-se gânditor către celălalt capăt al mesei, unde stătuse Elli cu câteva secunde în urmă, privindu-l cum flambează în tigaie puiul cu legumele soté și cum presară sare și piper. Parcă începuse iarăși să gătească cu plăcere. Deși nu era deloc sigur cine gătea de fapt și dacă savoarea minunată a mâncării i se datora cu adevărat lui.

— *Voilà*, e gata! se grăbi el să zică când observă că nu mai e singur în încăpere.

Catherine stătea deja de ceva timp în pragul ușii, urmărindu-l în tăcere cum face ultimele pregătiri. Grăbit și înfrigurat, din motive pe care nu le înțelegea nici el, o pofti pe Catherine să ia loc pe scaun.

Așa cum se cade într-un restaurant sofisticat, Jacques aduse la masă farfuriile încă aburind. Chiar dacă era bucătar, și nu chelner, știa prea bine cum se procedează. Pe urmă, aduse vinul și apa. Apoi așeză pe masă tava rustică de lemn, care părea foarte lungă și îngustă pe masa la care puteau sta comod chiar și zece persoane. Spera că lui Catherine o să îi placă. Mirosul subtil al condimentelor care se ridica ușor ca aburul era mai mult decât promițător.

— Poftă bună! zise el.

Catherine se uita la el cu insistență, de parcă Jacques ar fi fost un extraterestru care aterizase pe neașteptate în bucătăria ei. De parcă s-ar fi întrebat dacă nu cumva e cazul să anunțe FBI-ul sau armata franceză că în casa ei se petrec tot felul de incidente bizare.

— Jacques, nu te înțeleg deloc, întrerupse ea deodată tăcerea.

Părea teribil de serioasă, dar Jacques era bucuros că în sfârșit zisese ceva. Orice era preferabil tăcerii de mai devreme, pe care nu o putea interpreta altfel decât ca pe un reproș.

— Nu e de mirare. Nici eu nu mă înțeleg deloc! răspunse el ușurat, apoi ridică paharul ca să dea noroc. În cinstea misterelor vieții și a marilor întrebări care ne tulbură somnul, continuă el pe un ton hotărât, exagerând puțin cu entuziasmul și debordând de o energie nemaivăzută, pe care i-o transmisese Elli.

— Eu aş ciocni mai degrabă în cinstea bucuriilor pe care ni le oferă viața, îl contrazise Catherine pe un ton bombastic, dacă nu chiar ușor sfidător.

Abia acum, încet-încet, pentru că de la o vreme mintea lui procesa realitatea cu lentoare de melc, își dădu seama Jacques care era strategia ei de gestionare a suferinței. A unei suferințe la fel de mari ca a lui, chiar dacă din afară nu ți-ai fi putut da seama. Tot ceea ce făcea și spunea, în calitate de femeie de afaceri, de profesoară de yoga sau de femeie pur și simplu, părea să stea sub semnul optimismului, al veseliei și al gândirii pozitive. Dar, la o privire mai atentă, toate acestea începeau să îți dea de gândit, pe măsură ce înțelegeai că din ele își construise de fapt un fel scut, de mecanism de autoapărare. Un scut de optimism, în spatele căruia se ascundea zi de zi și de care toate amintirile și gândurile dureroase se loveau ca ploaia de suprafața impermeabilă a unei pelerine.

Tot ce se întâmpla în viața omului era de vis, era minunat, era sublim. Orice impas putea fi depășit. Chiar și o catastrofă. Trebuia doar să ai atitudinea potrivită, să scurtcircuitezi gândurile și marile întrebări care te chinuie și să le privești cu umor. Până când se potolesc. Până când durerea și îndoielile amuțesc de tot.

Catherine ridica întotdeauna capul, ca o girafa, deasupra norilor negri, ca să se convingă că viața e

toată un cer albastru și senin. Jacques nu voia deloc să spună prin asta că strategia lui de a băga capul în nisip ca struțul în deșert până se termina furtuna ar fi de preferat. Dar cu cât petrecea mai mult timp alături de Catherine, cu atât vedea mai adânc în sufletul ei. Și, dacă nu se înșela, sufletul ei nu era deloc mai puțin rănit decât al lui.

Paharele de vin stătură o clipă suspendate în aer până ce se atinseră cu un clinchet ușor.

— E OK muzica? întrebă el repede, ca să schimbe subiectul.

Catherine zise că da, dar părea tristă în timp ce își plimba mâna ca un evantai prin aer, ca să gonească aburul care ieșea din pui.

— Mmm, zise ea admirativ, fără să se înțeleagă dacă era vorba de talentul culinar al lui Jacques sau de gusturile lui bune în materie de muzică. Îl ador pe Lionel Richie. Mai ales cântecul ăsta. *Hello*. Îl știi?

Bineînțeles că îl știa. O fi trăind el cu capul în nisip, dar nu era căzut din lună. Deși numele Mars nu îi era străin. Cel puțin nu Bruno Mars.

— *Hello, is it me you're looking for?* fredonă ea ușor.

Îi plăcea vocea ei. Când fredona, arăta ca o fetiță mică și visătoare, care își tapetase dormitorul cu postere cu staruri pop.

Apoi împunse ușor cu furculița carnea fragedă de pui, ca să guste o bucățică.

— De fapt, nu mănânc decât o dată sau de două ori pe săptămână carne, iar acum e deja a doua oară în doar câteva zile, zise ea, iar vocea începu să îi tremure. Jacques, bucătăria franceză este mult prea seducătoare.

Jacques spera din toată inima că se referă la pui și nu la cina de la McDonald's. Dar nici nu duse la bun sfârșit gândul, că o și auzi suspinând. Ochii lui Catherine se umeziră deodată, iar lacrimile începură să îi șiroiască pe obraji.

— Dar ăsta nu e un motiv de plâns! zise el.

Pentru că nu avea șervețele, îi întinse șervetul alb și apretat care stătea neatins lângă farfurie. Ce era să facă? Doar era bărbat! Se ruga să apară Elli și să îi vină în ajutor.

— Scuză-mă, Jacques, dar ăsta era cântecul nostru, suspină ea.

Deci muzica era de vină!

Sări de pe scaun.

— Nicio problemă. O închid imediat.

— Nu, te rog, nu închide!

Îl prinse de mânecă.

— Îmi place mult de tot. Prea mult... Credeam că sunt în stare s-o ascult fără să plâng. Îmi pare rău.

— Nu trebuie să-ți ceri scuze. Să nu îți pară rău! Încercă el să o liniștească.

Și așa s-au pus cărțile pe masă, pe post de aperitiv sau desert, odată cu mult așteptatul *coq au vin*. Christian era numele bărbatului a cărui fotografie stătea lipită pe frigider și care semăna cu cel mai bun tenismen francez în tinerețe. Și despre acest Christian, căruia viața i se curmase mult prea devreme, se putea spune, ca și despre Henri Laconte, că a fost un exemplar impecabil de export pentru Franța. Doar că terenul lui de joc era bucătăria, el nu juca cu racheta, ci cu tigaia. Născut și crescut în Clichy-sous-Bois, o suburbie ghetou a Parisului, Christian, proaspăt devenit bucătar, emigrase de tânăr în State ca să cucerească lumea și ajunsese *sous-chef* la celebra braserie newyorkeză Les Halles. Acolo, într-o seară friguroasă de decembrie, Catherine își sărbătorise ziua de naștere împreună cu niște colegi de la cancelarie, unde lucra ca avocat. Lui Christian îi plăcea tot ce e verde, adică îi plăcea să gătească mereu cu ingrediente verzi de la A la Z. Adică de la ardei până la dovlecei *zucchini*. O culoare de la care i se trage celebritatea. A vrut să facă bucătărie franțuzească în America, dar neapărat una vegetariană.

Și dacă o asemenea idee ar fi putut să aibă succes undeva, atunci acel loc nu putea fi decât Manhattan. Așa s-au gândit Catherine și Christian, care deveniseră peste noapte, cât ai zice „la mulți ani“, un cuplu fericit. Catherine a renunțat la jobul de la cancelarie. Adio dureri de cap, adio stres, adio magazine scumpe de pe Fifth Avenue. Christian a renunțat la poziția de *sous-chef* ca să devină bucătar-șef în propriul restaurant. În Ouverture, primul copil pe care l-au zămislit împreună Catherine și Christian. Câțiva ani mai târziu, au zămislit încă o odraslă: un al doilea restaurant, tot în New York. Ouverture devenise un adevărat succes, dar nu era decât începutul. Era ca un fel de preludiu pentru visul lor comun de a deschide un restaurant franțuzesc în Franța. Nu în Paris, ci la țară, într-o zonă idilică. Cu toate astea, voiau să se ridice la nivelul oricărui restaurant parizian de renume.

— Deci de-asta vorbești tu așa de bine franțuzește, încercă Jacques să o înveselească.

Catherine vorbea fără întrerupere și, când mai lua câte o înghițitură de mâncare, vorbeau ochii în locul ei. Apoi puneă iarăși furculița pe marginea farfuriei, de parcă nu mai avea putere să o țină în mână.

— Ei, nu vorbesc bine, răspunse ea ezitantă. În New York nu prea vorbeam decât englezește. Dar știu un pic să vorbesc, da.

Își sprijini apoi capul în mâini. Obrajii i se făcuseră roșii ca zmeura proaspătă de pădure, și izbucni iarăși în lacrimi.

— Și apoi nenorocitul ăla l-a călcat cu camionul chiar în fața casei! Într-o clipă, gata, s-a dus totul, *rien ne va plus!*

— Catherine.

— *Non!*

Poate că era momentul să strângă farfuriile și să pornească apoi spre casă. Întâmplarea asta depășea cu mult capacitățile lui de a gestiona situațiile

difficile. IQ-ul lui nu era așa de mare, cum constatase deja cu oroare când își făcuse un test rapid de inteligență găsit într-un ziar; cât despre EQ – care ajunsese foarte la modă în ultimii ani –, era încă și mai prăpădit. Jacques nu era atât de naiv încât să își închipuie că nu te simți rău decât dacă ai mâncat într-un restaurant prost. Chiar dacă și asta se întâmpla – clienții i-o reproșau deja de câțiva ani. Oricum, nu era deloc genul empatic, care să știe imediat cum să consoleze pe cineva care trece printr-o catastrofă emoțională. Nici vorbă de așa ceva!

Când în Normandia cade un copac, se taie vreascurile și se pun direct pe foc. Nu se întreabă nimeni de ce a căzut copacul sau ce incident cumplit i-au făcut viguroasele rădăcini să cedeze. Tot ce se întâmplă e luat ca atare. Factorul timp intră în joc ca paliativ. Și îi vine în sprijin antidepresivul național, care se găsește în casa oricărui francez care se respectă; nu oriunde, ci în pivniță. Jacques inventase pentru sine o formulă care concentra foarte bine modul său de a gestiona suferința:

Pe scurt: cu cât lași mai mult timp să treacă și dai pe gât mai mult vin, cu atât mai repede te lasă durerea. Sau cel puțin așa credea el. Pentru Patrice, calculele astea păreau simple nerozii, cum era de așteptat. De altfel, nici Jacques nu putea garanta că practica asta chiar dă rezultate. Totuși, era singura lui strategie de a face față durerii.

— Eu ar cam trebui să plec, propuse el și se ridică de pe scaun, ca să înceapă să strângă.

— Jacques! zise ea deodată și îl prinse de mână.

— Da?

— Dacă n-ai nimic împotrivă, hai să lăsăm numele Paris. Christian era din Paris și îmi amintește de el, dacă tot o să transform în realitate un vis al nostru.

Dacă ar fi propus numele Clichy-sous-Bois, ar fi rugat-o să îl lase să se mai gândească, dar pentru că propunea numele Paris, chiar nu putea să o refuze. Știa ce ar zice Elli despre asta. Nu mai trebuie să trăiască în trecut. O fi Paradisul pierdut pentru totdeauna, dar un Paris renăscut din cenușă, înfloritor, zămislit din curaj și iubire, putea fi la fel de paradiziac. Desigur, pentru asta va trebui să se apuce serios de muncă. Dar în clipa aceea, stând la masă alături de Catherine, care îl apucase cu atâta putere de braț și îl privea cu chipul înecat în lacrimi – un chip ce părea să facă deja parte din viața lui –, simțea că va reuși. De parcă un vânt proaspăt îl umpluse și pe el de energie, vindecându-l de apatie. Un vânt ce se putea transforma în furtună, în uragan chiar, dar în care, dacă își dădea silința, s-ar fi putut încrede, lăsându-se pe mâna lui Catherine. Partenera sa, Catherine, fusese ea însăși ca un vârtej, gata să declanșeze o furtună.

— De acord, zise Jacques și ea îi dădu drumul din strânsoare.

Dădu să ia de pe masă farfuria ei pe jumătate plină, dar Catherine îl opri.

— Ai înnebunit? Cum să irosești așa o mâncare nemaipomenită?

— Vrei să spui că... îți place?

— Nu, nu îmi place, Jacques, o ador! E o adevărată revelație mâncarea asta! Parisul o să facă furori, dacă rămânem la nivelul ăsta. Îmi promiți că așa va fi?

De data asta fu el cel care o prinse de mână, cu delicatețe, dar și cu fermitate.

— Da, spuse Jacques și o privi solemn la lumina lumânărilor care ardeau în mijlocul mesei. Așa va fi!

Un zâmbet discret se zări în colțul buzelor lui Catherine, care tremurau încă ușor. Era o femeie curajoasă. Nu se dădea ea bătută cu una, cu două.

În același moment, Jacques simți un gol în stomac, înțelegând deodată ce sarcini mărețe îi asumă. Nu îi va fi ușor să se țină de cuvânt seară de seară, în fața unui public atât de numeros. Va fi greu să transforme noul tonus pe care i-l insuflă Catherine într-un nou mod de a fi. Să mențină vraja. Vraja artei culinare autentice.

Deocamdată se pare că îi reușise. Ochii lui Catherine străluceau plini de încredere. Ce puțin îi seamănă totuși lui Elli, se gândi el. Așa cum diferă cireșele flambate de căpșunile caramelizate. Și totuși, fiecare cu farmecul ei. A doua zi dimineață voia să pună la punct meniul, adăugând câteva feluri inedite. Toată lumea se va mira de ce mai știe Jacques să facă. Poate că, pe lângă felurile de mâncare consacrate, e bine să te apuci și de alte mâncăruri promițătoare, care nu seamănă cu nimic din ce ai încercat mai înainte.

„Când prinzi o bucată bună, fie o prăjești în
tigaie, fie te căsătorești cu ea. Numai fetele rele
le
fac pe amândouă.“
Elli Persil, patroană a restaurantului Paradis,
Trouville-sur-Mer

„Știucă în baie de șampanie

Se iau:

300 g file de știucă, 3-4 lingurițe șampanie, sare de mare, piper proaspăt rășnit, un fenicul, 25 g capere, puțin unt, o lingură ulei de măsline.“

— De cât timp avem nevoie, Elli?

Jacques simțea încă pe buze gustul prânzului cu Catherine și, cu toate astea, se năpusti iarăși asupra cărțuliei roșii ca să se apuce imediat de gătit. Simțea că trebuie să lucreze cât mai mult ca să compenseze agonia neconsolată din ultimii ani.

— Nu-ți face griji. Mai ai timp destul, răspunse ea. Dar apucă-te de treabă!

Amândoi știau ce voia să zică. Dacă dorea o a doua șansă, trebuia să transforme entuziasmul în fapte concrete și să facă viitorul posibil. Dar ca să poată întâmpina viitorul, trebuia să renunțe la trecut. Trebuia să se elibereze de el. În ceea ce o privește pe Elli, asta însemna că, pe cât era de divin să o revadă și să gătească alături de ea, pe atât de trist era faptul că mai aveau de fapt așa de puțin timp de petrecut împreună. Ce mai conta dacă era un înger sau o fantasmă a imaginației lui? Nimeni nu poate trăi prea mult timp cu un înger. Și cu atât mai puțin cu o fantasmă.

— Și când o să fac desertul din cărticică? O să vii și atunci?

Nu putea. Nu putea să o lase să plece. Inima lui nu voia să înțeleagă ceea ce mintea lui știa foarte bine. În el se dădea o mare luptă. Și nu avea voie să se dea bătut.

Elli îl privi cu tristețe. Asta însemna că nu.

— Și dacă o iau de la început? zise el pe un ton implorator.

— Oricine poate s-o ia de la început, Jacques. Știi foarte bine. Ai nevoie de un dram de curaj și puțină putere, dar merită din plin să încerci.

Pentru o clipă, Jacques simți că nu mai poate să respire. Mai avea oare vreo șansă?

— Sună grozav! izbucni el cu înfrigurarea anticipării.

— Dar nu cu ea, completă Elli și arată spre cărticica roșie, care stătea deschisă lângă aragaz. Cu orice altceva în afară de ea.

Pentru Jacques era clar. Era o mare minune. Faptul că Elli se întorsese pentru scurt timp la el, că se afla acolo în încăpere și vorbea cu el, de parcă ar fi fost amândoi în viață, și de parcă nu ar fi trecut peste ei nicio suferință, era o minune divină. Dar viața nu e un basm în care să poți să-ți pui trei dorințe. Viața nu e așa. Sau cel puțin nu mereu.

— Dacă ai putea să-ți pui o dorință și să se îndeplinească, ce ți-ai dori? îl întreabă Elli în timp ce așeza peștele în tigaie. O dorință pe care să ți-o poată îndeplini un înger, dar o dorință din care să nu facă totuși parte și îngerul.

— Vrei să zici că tu...?

— Da, asta vreau să zic.

Era o glumă sau chiar vorbea serios? Jacques încercă să își pună ordine în gânduri. Ce își dorea oare?

Elli îl privea de parcă ar fi știut deja răspunsul.

— Nu-ți vine nicio idee?

— Cum? Ce vrei să zici? făcu Jacques și se uită în jur, de parcă s-ar fi așteptat să găsească răspunsul scris pe un bilețel lipit de frigider.

— Jacques! Inima ta știe deja, dar mintea refuză să vadă.

— Ce să vadă? răspunse el, așteptând lămuriri.

— Să o vadă, vreau să spun! continuă Elli pe un ton misterios.

Confuzia din creierul lui Jacques era din ce în ce mai mare. Gândurile i se învâртеau haotic în toate direcțiile, ca praful stelar de după explozia unei supernove.

— Catherine! strigă Elli cu indignare, de parcă tocmai i-ar fi spus lui Jacques ce literă din alfabet urmează după A.

— Catherine?

Când rosti numele ei, simți deodată fluturi în stomac. Nu era o senzație neplăcută. Dimpotrivă. Habar n-avea ce înseamnă asta. Ce naiba, nu mai era un adolescent!

Elli izbucni în râs. Râsul acela minunat, de care se bucurase Jacques atâtea ani și care putea să transforme într-o secundă întregul pământ într-un loc mai bun.

— Dă-i voie să se apropie de tine, Jacques.

Tigaia începu să fumege, iar aburii părăseau silențioși bucătăria și se răspândeau prin împrejurimile Parisului, în timp ce în cameră se instala treptat o liniște mormântală. Catherine. Da, îi plăcea Catherine. În felul ei, îi devenise simpatică. Dar cine s-a obișnuit o viață întreagă să mănânce căpșuni caramelizate la desert nu poate să le înlocuiască așa, din senin, cu cireșele flambate. Nu mergea așa. Sau mergea?

— Poate că mă apuc mai târziu de desert, sparse el tăcerea înainte ca Elli să aibă ocazia să insiste.

Elli îl privi nemulțumită.

— Jacques, chiar nu ți-ai învățat lecția?

Privirea ei putea să pară severă, dar felul jucăuș în care își mijeia ochii când se încrunta și îi scotea limba lui Jacques în semn de muștrare demonstra că îl iubește în continuare la fel de mult ca pe vremuri, chiar dacă între timp trecuse în rândul îngerilor. De fapt, un înger fusese toată viața.

— Ba da, o contrazise el. Am învățat! Dar nu vreau să te las să pleci așa de repede! Pentru totdeauna! Nu pot să fac așa ceva!

— Ai făcut-o deja. Cu mulți ani în urmă. E un dar ceresc faptul că putem să ne revedem acum. Să nu uităm asta, bine?

— Nu, tocmai asta nu vreau să fac!

Se apropie de ea, îi luă furculița din mână și o strânse în brațe cu putere. Cerul i-o redase pe Elli. Și acum i-o răpea din nou. E adevărat că timpul le vindecă pe toate. Dar ce simțea el în clipa aceea nu avea să dispară niciodată. Avea să îl însoțească până la moarte.

— Crezi că mă ridic la așteptările lui Catherine? o întreabă el după ce îi dădu drumul din îmbrățișare. Christian ăsta pare să fi fost un om pe cinste.

Jacques nu era convins că poate concura cu bărbatul din fotografia pe care o zărise pe frigiderul lui Catherine.

Elli îi puse cu tandrețe mâna pe piept.

— Catherine nu are pretenții, Jacques. Are doar speranțe.

— Și ce pot să fac eu?

— Să i le hrănești? Doar ești bucătar. Dă-i ceva bun de mâncare. Și speranțele trebuie hrănite.

— Și cu ce să le hrănesc? întreabă el și speră să nu îi pară ridicol de ingenuu.

— Mai ales cu dragoste, răspunse Elli, dându-i un bobârnac ușor peste nas.

— Că tot veni vorba de mâncare, cred că e gata peștele. Rămân la cină, dacă n-ai nimic împotriva. Miroase delicios!

În seara aceea, Jacques inventă o nouă formulă:

$$\begin{aligned} &(\text{Iubire} + \text{credință} + \text{speranță}) > (\text{frică} + \text{tristețe}) \\ &= \text{fericire} \end{aligned}$$

Elli l-a făcut să ajungă la această formulă, chiar dacă el mai folosea și alte ingrediente. Ca bucătar priceput, își permitea să arunce în aceeași oală iubire, credință și speranță. Rezultatul era o rețetă foarte simplă: simplă, dar cu gustul viitorului. O rețetă pe care avea de gând să o folosească mereu

de atunci încolo. Pentru că, dacă are într-adevăr sens să visezi la o viață fericită, atunci asta nu se poate decât dacă gustul acestor trei ingrediente este mai puternic decât gustul tristeții și al fricii. Al tristeții legate de ceea ce a fost și al fricii față de ceea ce va veni. Nu se putea aștepta să găsească din nou fericirea alături de Catherine; poate că, într-o bună zi, în viitor, relația lor va fi alta. Nu, trebuia în primul rând să învețe să fie fericit cu sine, pentru ca speranțele ei să se hrănească din fericirea lui. Acestea erau ingredientele rețetei și chiar dacă nu se găseau pur și simplu la piața din Trouville, Jacques se decise să le caute și să le folosească, oricât de greu i-ar fi.

Când o auzi pe Catherine oprindu-și mașina în parcare Parisului, Jacques se hotărî că e vremea să îi spună adevărul. Să îi facă loc în viața personală a lui Jacques Persil și să îi dezvăluie misterioasele incidente din ultimele zile. Voia să fie cât se poate de sincer cu ea, chiar cu riscul de a-și face singur rău și de a o convinge că s-a smintit de-a binelea. Urmărind-o din turnul de observație, o văzu cum scoate din portbagaj o carte mare. Mai mare decât orice carte pe care o văzuse vreodată – atât de mare și de grea, încât avea și un mâner, de parcă nu ar fi fost carte, ci un geamantan.

— *Bonjour*, Jacques! strigă ea când îl zări în turn.

Era încă foarte devreme, dar Jacques reușise, în mod inexplicabil, să se trezească foarte devreme. Probabil pentru că Elli îi fusese alături. Se simțea înviorat și voios.

— Vrei să vii până sus la mine? strigă el.

— Cu plăcere, dacă îmi spui cum.

— E foarte simplu, strigă el prin aerul proaspăt al dimineții de vară. Urcă toate scările care îți ies în cale.

— Pe scară? Și cum o să car asta după mine?

— Bine, atunci hai să ne vedem jos.

Cartea gigantică era un fel de catalog de mostre cu tapițerii pentru scaune, pe care îl alesese Catherine. Își făcea treaba cu multă conștiinciozitate și nu îi scăpa nici cel mai mic detaliu. Jacques s-ar fi dus pur și simplu la Pierre Maron, magazinul de mobilă din Le Havre la care mergea de o viață, și ar fi cumpărat ce aveau ei mai bun de oferit.

— Cred că de acolo de sus ai o priveliște grozavă spre mare și spre Normandia, nu? întrebă ea vădit impresionată.

— O iau eu înainte, ca să mă prinzi dacă o să cad, propuse ea, luând-o deja la goană pe scara ce ducea la mansardă.

Nici vorbă de rău de înălțime sau de vreo senzație de amețală.

— Incredibil! strigă ea după ce străbătu mansarda și ieși prin lucarna din acoperiș. Parisul asta are o priveliște ca din Turnul Eiffel!

Pentru un minut nu mai scoase niciun cuvânt, ceea ce, pentru Catherine, reprezenta o veșnicie. Chiar și așa tăcută cum era, era plăcut să o privești în timp ce admira peisajul. Asta era una dintre marile plăceri ale lui Jacques: să privească natura cu sentimentul că e a lui. De acolo de sus, putea să o privească după pofta inimii, fără ca cineva să i-o poată răpi. Cât vedeai cu ochii, toată lumea era lui.

Erau la doar câțiva centimetri unul de celălalt, gata-gata să se atingă. Până la urmă, turnul de observație nu era mai mare decât un balcon mic de metal, cum folosesc alpiniștii care spală geamurile zgârie-norilor din New York. Un loc parcă făcut special pentru doi oameni – doi oameni care se iubesc.

— Jacques, în legătură cu ziua de ieri... începu deodată Catherine, și încântarea de pe chipul ei fu deodată umbrită de melancolie. Îmi pare rău, nu voiam să fac o scenă, cu tot plânsul ăla, dar...

— Vai, n-ai de ce să-ți ceri scuze, Catherine! Dacă cineva trebuie să-și ceară scuze, atunci eu

sunt ăla, zise Jacques.

— Să-ți ceri tu scuze? De ce?

— Pentru toate răutățile pe care ți le-am spus de când ne cunoaștem.

Era gata să îi spună ce avea pe suflet. Voia din toată inima să îi spună. Dar ceva îl împiedica – un fel de mândrie primitivă, care i se cuibărise în minte și de care nu putea să scape.

— Pentru că sunt un impostor, zise el în schimb.

— Impostor? Ce vrei să spui?

— Uite, răspunse el și îi arătă cărțulia roșie.

— Ce-i ăsta? Carnetulul tău de socoteli?

Catherine întotdeauna reușea să îi smulgă un zâmbet. Îl scruta cu o privire foarte serioasă, de parcă chiar așa era, de parcă chiar își ținea singur socotelile în cărțulia roșie.

— Catherine, spune-mi sincer. Chiar ți-a plăcut mâncarea pe care am făcut-o până acum?

— A fost minunată, îl laudă ea. Mai mult decât minunată. Nu înțeleg de ce nu mai ai steaua Michelin.

— Pentru că nu am făcut-o singur.

Catherine îl privi cu suspiciune.

— Chiar n-am gătit-o singur, întări el. Am fost ajutat.

— Dar am fost și eu de față când ai gătit. Am văzut cu ochii mei, în bucătăria mea.

— Și ce-ai mai văzut în bucătărie?

— Ce vrei să spui?

— N-ai mai văzut nimic straniu?

De-abia acum începea să înțeleagă. Jacques văzu cum i se luminează chipul.

— Ah, te referi la mișcările de yoga și la vorbitul de unul singur? La asta te referi?

El încuviință cu un aer vinovat.

— La început mi-am făcut griji, dar după aia mi-am spus că or fi un fel de truc artistic, încercă ea să îl liniștească, glumind.

— Tic artistic, vrei să zici.

— Exact, tic artistic.

Se sprijini de balustrada metalică, ca să nu cadă pradă tentației de a o lua de mână și de a începe să îi povestească tot ce se petrecuse cu el în ultimele zile.

— De când gătesc din cartea asta, am început să o văd din nou.

— Pe cine?

— Pe ea, pe Elli, soția mea.

Catherine rămase mută de uimire. Începu apoi să se bâlbâie, neștiind ce să răspundă.

— Deci... asta s-a întâmplat acolo, în bucătărie? reuși ea în cele din urmă să articuleze câteva vorbe și să umple tăcerea stânjenitoare.

Îl fixa cu privirea, de parcă spera să citească adevărul în ochii lui și să pătrundă în cele mai profunde cotloane ale minții sale. Și să afle dacă într-adevăr își pierduse mințile.

— Da, am văzut-o pe ea.

— Și ea îți spune ce să gătești? Îți ghidează mișcările?

— Nu chiar, dar eu gătesc rețetele *ei*. Din cărțulia asta pe care am găsit-o în pod.

— Pot să mă uit la ea? îl rugă Catherine.

Ezită o clipă, pentru că nu era sigur dacă e bine să o lase din mână. Nu era o simplă carte de bucate, era mult mai mult decât atât. Din clipa în care găsise cărticica, viața lui stătuse sub semnul magiei. Magia din această carte îl făcuse să iasă din nou la lumină după ce rătăcise ani de zile în întuneric. În cele din urmă, se hotărî să i-o dea totuși. Catherine o deschise și nu își putu reține un zâmbet la vederea fotografiei de nuntă.

— Trebuie să recunosc că erai un tânăr foarte atrăgător, zise ea în timp ce privea fotografia de nuntă și în timp ce, probabil, se gândea la nunta ei.

„*Eram?* Ce vrea să spună? Că nu mai sunt?” De parcă i-ar fi citit gândurile, Catherine îl mângâie consolator pe umeri și îi făcu glumeț cu ochiul.

— Stai liniștit, încă mai ești atrăgător.

Jacques simți nevoia să o atingă și el, să ia mâna ei într-a lui.

— Și tu ești...

— ... O femeie foarte inteligentă, îi veni ea în ajutor. Știu, nu degeaba am studiat dreptul la Harvard.

Așa deci. Studiase la Harvard. Asta însemna că nu e doar puțin mai deșteaptă, ci mult mai deșteaptă decât el.

— Dar la ce mi-a folosit? continuă ea. Nu pot nici să vorbesc în franceză, nici să gătesc un pui delicios ca al tău. Sau mă rog, ca al vostru.

Era un taifun plin de farmec femeia asta.

— Crezi că sunt nebun? o întrebă el iară ocolișuri.

Catherine clătină din cap.

— Doar puțin, zise ea în timp ce se uita cu interes peste rețete. Și poți să și vorbești cu soția ta sau doar o vezi?

— Ba nu, vorbim despre toate alea.

— Hmmm, făcu ea, închizând cartea și privindu-l gânditoare. Și poți s-o și atingi?

El încuviință.

— Nu pot să cred... spuse ea, deși dădea de fapt impresia că lucrurile pe care le aude nu îi sunt deloc străine. Eu, cum să zic, în noaptea în care a murit Christian, m-am trezit și l-am văzut lângă patul meu. Dar nu-mi era frică deloc, dimpotrivă. Era minunat.

— Ai și vorbit cu el?

— Nu, pentru că eram convinsă că visez, spuse ea și părea atât de pierdută, încât ai fi zis că în clipa aceea, în acea dimineață de vară, retrăia întocmai visul de atunci. Dar puteam să-l simt. Iar el își plimba mâinile prin părul meu și mă mângâia pe frunte.

— Și apoi?

Lui Jacques îi bătea inima să-i sară din piept. Dacă același lucru i se întâmplase și lui Catherine, înseamnă că nu era nicidecum nebun și că

întâlnirile cu Elli nu aveau loc doar în imaginația lui. După ce o bună perioadă de timp ai tot văzut elefanți roz, e minunat să afli că de fapt nu ești singurul.

— A dispărut după ce am închis ochii și nu l-am mai văzut niciodată. Am crezut că a fost doar un vis, zise ea adâncită în gânduri.

Apoi se așternu tăcerea, curmată doar de cântecul unui cuc care se așezase pe acoperiș chiar lângă ei.

— Nu am mai povestit nimănui. Numai ție, impostorule, așa-zisule impostor, îi zâmbi ea complice.

— Ei, poate că „impostor“ nu e cuvântul potrivit. Dar îmi lipsește, cum să zic...

— Credința? Credința în tine însuți?

Se pare că nu doar Elli îi putea citi gândurile, ci și Catherine.

— Dacă tu nu crezi în tine, n-o să creadă nici ceilalți. Acolo unde e credință, e și speranță, nu?

Simți iarăși cât de asemănători sunt. Da, doar iubirea mai lipsea.

— Crezi în tine, Jacques? Crezi că poți să fii din nou bucătarul de altădată? Sau chiar mai bun decât atunci? Crezi că ești în stare să reușești chiar și fără cârticica asta, chiar și fără... *ea*?

Jacques înghiți în sec. Catherine aborda problemele fără înconjur. Îi amintea de instructorii motivaționali americani. Era un guru această Catherine.

— Cred că... da... da, zise el, bâlbâindu-se.

Voia să sune convingător, dar deocamdată de-abia reușea să se convingă pe sine. Catherine îl cerceta cu privirea, ca o profesoară severă în timpul unui examen.

— Cum vine asta, Jacques? Crezi că crezi în tine?

— Nu sună cam *incredibil*?

Catherine pufni în râs. Jacques râdea și el. Ce îi rămânea de făcut? Râsul e terapeutic.

Mai rămaseră așa o vreme acolo sus, privind în depărtare, uitându-se la măgar și la cal cum își spun bună dimineța. Spre deosebire de ei, Jacques și Catherine încă nu se atingeau. Chiar dacă el simțea că ar trebui, iar Catherine dădea semne că nu ar fi deranjat-o. Jacques nu avea curajul. Inima sa începuse să bată din nou, dar era încă un mecanism ruginit. Avea nevoie de puțin ulei ca mușchiul inimii să pună în mișcare mușchii brațului și să îl ajute pe Jacques să își așeze mâna gentil pe umărul lui Catherine. Dar nu era încă momentul potrivit. Mai priviră o vreme tăcuți în depărtare, după care porniră jos, gata să înceapă ziua. Aveau o mulțime de lucruri de făcut.

Numărătoarea inversă începuse. Ca să apuce să atragă câțiva clienți din zonă pe perioada iernii, ar fi trebuit să le atragă atenția încă din vară, cât mai era încă, până nu se goleau străzile de tot. Așa că nu puteau amâna prea mult *reopening*-ul, ca să folosim termenul modern pentru redeschiderea unui vechi restaurant rafinat, între timp căzut în paragină. Nu mai aveau nici trei săptămâni până la deschidere, nu mai era nicio secundă de pierdut. Jacques habar nu avea cât îi trebuise ca să construiască adevăratul Paris, dar cu siguranță avusese și mulți timpi morți, pe care el și Catherine nu și-i puteau permite. Ceea ce îi presa cel mai tare în acel moment era nu faptul că Jacques trebuia să devină în cel mai scurt timp bucătarul care era odată, ci problema reamenajării interioare. Catherine era mai îngrijorată în privința asta, iar Jacques, chiar dacă nu era neapărat deranjat de felul în care arăta restaurantul în acel moment, știa că ea are dreptate să acorde mare atenție redecorării.

— Trebuie să aruncăm toate boarfele astea la gunoi, porunci Catherine, care era de părere că atât interiorul, cât și terasa ar trebui mobilate de la zero.

Venise momentul în care Jacques trebuia să își ia rămas-bun de la mobila din anii '80, care marcase atât de pregnant stilul restaurantului său. La început îl jigni foarte tare să o audă pe Catherine numindu-i lucrurile „boarfe“, dar cu timpul, pe măsură ce noul Paris prindea contur, își dădu seama că nu puteai să folosești alt termen pentru ceea ce era mai înainte acolo. Toată ziua erau pe drumuri, în căutare de inspirație, în căutare de piese de mobilier realizate cu gust, pe care să le poată combina apoi precum un puzzle. Bătură toată Normandia, nu doar Trouville și Deauville, ci și Le Havre, Caen, Rouen și alte orașele în care puteai găsi măcar un magazin de mobilier și amenajări interioare.

În cele din urmă, ajunseră și la Paris și umblară prin restaurante, baruri și bistrouri, precum și prin magazine de mobilier extrem de scumpe, de la Antik la Ultramodern și Zen. Trecură pe la designeri de lumini, prin anticariate și târguri de vechituri. Prin florării, târguri de produse artisanale, expoziții de chiuvete și altele. Merseră și la un bijutier de pe bulevardul Saint-Germain, unde Jacques descoperi o lucrare superbă, pe care o cumpără pe loc ca să i-o dea în dar lui Catherine – o stea elegantă din aur alb, pe care de atunci o văzu mereu la gâtul lui Catherine, agățată de un șnur subțire de piele maronie.

— Măcar tu să ai o stea, îi zise el în timp ce îi lega la gât medalionul.

Îi stătea minunat, de parcă ar fi făcut parte din ființa ei. Lui Catherine îi plăcea enorm, iar Jacques era fericit că are mână bună la cadouri. De obicei intra în panică atunci când trebuia să cumpere un cadou pentru o femeie – de fapt, nici nu cumpărase vreodată cadouri pentru altcineva în afară de Elli, singura femeie din viața lui. De data asta fusese extrem de simplu.

— După ce îmi intru în mână, o să am și eu steaua mea.

— Pentru mine steaua asta Michelin nu e așa de importantă. Important e să ne simțim bine în restaurantul nostru, nu? Și după aia steaua o să vină de la sine, nu?

Ridică indiferentă din umeri, cu un gest foarte francezesc. Jacques era impresionat. În ceea ce privește talentul la amenajări interioare, Catherine se dovedi un designer extrem de creativ, de modern și de vizionar. Era vizionară pentru că își putea imagina întocmai de la bun început cum va arăta noul Paris – o combinație între un bistrou parizian și un local newyorkez ultramodern. O regândire modernistă a bine-cunoscutelor scaune și mese clasice de bistrou francezesc, tapitate cu piele fină, neagră, fețe de masă de un alb imaculat și lămpi în formă de buchet de flori albe și roșii, agățate deasupra fiecărei mese. Din fiecare floare ieșea câte o rază blândă de lumină care se răsfrângea discret pe chipurile clienților care își savurau mâncarea. Mobilierul era din lemn alb. Podeaua de gresie gri o înlocuiea cu un parchet de lemn masiv maroniu-închis. O singură culoare apărea mereu: roșul intens al lămpilor, care se regăsea din loc în loc în decorațiuni și în umbrelele de pe terasă. Din loc în loc se zăreau buchetele de flori, formate și ele din lalele albe și roșii.

Paris, orașul iubirii. Noul restaurant avea să fie o reinterpretare a acestei idei. Florile albe și roșii încolăcite unele în jurul celorlalte erau o trimitere clară la această temă. Fotografiile care acopereau pereții restaurantului, fără să mai lase niciun colțișor liber, ca într-o tratorie italienească, explorau toate aceeași temă: tema iubirii. Arătau cupluri de îndrăgostiți care se sărutau sau se îmbrățișau, se priveau sau dansau – pe Pont Neuf, pe malul Senei, pe câmp. Într-o fotografie de la grădina zoologică erau chiar doi hipopotami care stăteau bot în bot.

Nu lipsea o notă personală. Trei fotografii erau ale lor. Una era cu Jacques și cu Elli la plajă, alta

era cu Catherine și Christian în Central Park, în Manhattan, iar în cea din urmă erau calul și măgarul. Fotografia fusese făcută chiar de Catherine, care nu era doar un talentat avocat și designer de interior, ci și un foarte priceput fotograf; urmase chiar un curs practic cu faimoasa Annie Leibovitz. Animalele stăteau pe câmp, scăldate în ploaie și în lumina apusului. Cu o zi înainte de deschidere, restaurantul era de nerecunoscut. Patrice și Gustave aveau să rămână cu gura căscată. Se oferiseră să ajute la zugrăvit, dar ce folos să pui la treabă doi bărbați cu două mâini stângi? Îi fusese destul de greu lui Jacques să îi țină la distanță în cele două săptămâni de reamenajări. Nimeni în afară de el și de Catherine nu avea voie să vadă restaurantul înainte de ziua deschiderii, când localul avea să fie arătat lumii întregi în toată frumusețea și opulența lui. Totul se petrecea în secret.

Deși stilul fusese schimbat cu totul, Jacques reușea totuși să regăsească în noul Paris ceva din Paradisul de odinioară. Își amintea vechiul restaurant cu fiecare celulă, cu fiecare por al pielii sale. Se simțea exact ca pe vremuri, când el și Elli deschiseseră Paradisul pentru a doua oară, după ce furtuna dărmase de tot minusculul lor bistrou, lăsând în urmă un loc imens, pe care să poată fi construit un restaurant adevărat. Restaurantul în care își puseseră toată speranța, restaurantul care nu avea să îi dezamăgească niciodată. Exact același sentiment plutea în aer în aceste ultime zile și nopți de septembrie. Noul Paris își va deschide porțile când vara le va închide pe ale sale, iar Jacques își va lansa rețetele toamna, pentru a le aduce la desăvârșire iarna. De fapt, pentru el era primăvară.

Spera din toată inima că stilul său de a găti se va potrivi cu restaurantul. Meniurile cu coperte de piele roase de vreme vor fi înlocuite cu tăblițe pe care vor scrie meniul fiecărei zile. În fiecare zi

altul, care mai de care mai delicios. La început, primi noul concept cu reticență, părea ciudat pentru un restaurant care avusese odinioară o stea Michelin, dar până la urmă ideea îl cuceri. Lejeritatea și atmosfera relaxantă aveau să își pună amprenta asupra noului Paris, și această notă distinctivă trebuia să se regăsească și în ceea ce gătea. Meniul nu avea să fie numai vegetarian, pentru că așa bucătăria franțuzească nu ar fi avut cum să dea măsura calității sale, dar Jacques decise să facă anumite compromisuri și căzu astfel de acord cu Catherine asupra următorului aranjament: Parisul era un restaurant vegetarian în care puteai totuși să mănânci carne și pește, la cerere. Clientul era cel care hotăra dacă dorește sau nu să mănânce vegetarian. Oferta de vinuri era nu doar vastă, ci și foarte exotică. Cu vinuri franțuzești, dar și italienești, spaniole și californiene. Față de cele din urmă, Jacques avea anumite rezerve, dar Catherine era de părere că tocmai asta va atrage un public internațional și tânăr, reușind să facă restaurantul mai interesant.

Singurul lucru, care îi producea lui Jacques o emoție insuportabilă era deschiderea care avea să aibă loc în seara următoare. Vestea bună era că Parisul fusese rezervat până la ultima masă. Nu mai era niciun loc liber. O adevărată minune, care nu ar fi avut loc dacă nu ar fi fost faima de altădată. Slavă cerului că găsiseră caietul de oaspeți de pe vremuri! Căutaseră săptămâni în șir pe sub stratul gros de praf din mansardă, săpând prin maldărul de vechituri până reușiseră să dea de el. Apoi făcuseră invitații pe o hârtie fină, cea mai scumpă de pe piață, și le trimiseseră atât prin Franța, cât și în afara granițelor. O parte dintre oaspeți muriseră probabil între timp, dar Jacques și Catherine primiseră multe răspunsuri de confirmare. Oamenii își aduceau cu toții aminte de perioada bună a Paradisului și păreau să fi dat cu totul uitării vremurile de cumpănă.

Veni, în sfârșit, și momentul deschiderii!

Desigur că Gustave și Patrice fuseseră printre primii care făcuseră rezervare, alături de alți apropiați ai lui Jacques. Atmosfera se anunța plăcută, și toți cei care cunoșteau istoria agitată a locului păreau să aibă cele mai ridicate așteptări și să speri că minunea într-adevăr a avut loc, că această revenire e un motiv de sărbătoare pentru toată lumea, o renaștere îmbucurătoare, începutul unei noi ere pentru Paris. Destinul se arătase milostiv, iar ceasul restaurantului fusese întors din nou. Tic-tac, tic-tac.

Meritul renovării restaurantului îi aparținea în totalitate lui Catherine. Era campioană la amenajări interioare. Jacques auzea din bucătărie „ah“-urile și „oh“-urile oaspeților, iar prin glasvandul care îl separa de vizitatorii Parisului vedea reacțiile clienților și strălucirea din ochii lor. Nimeni nu se așteptase ca restaurantul să renască din cenușă cu atâta strălucire.

Special pentru noaptea de deschidere, Jacques pregătise un meniu cu șapte feluri de mâncare – complet noi pentru toată lumea. La început încercase să readucă la viață câteva feluri clasice de pe vremuri, dar abandonase în scurt timp ideea. Nu, meniul din seara aceea trebuia să fie radical nou. La fel ca ambianța în care era servit.

Alte restaurante cu pretenții ofereau bucătărie internațională – asta însemnând în ziua de astăzi gastronomie moleculară, cum se face în legendarul restaurant El Bulli al lui Ferran Adria sau în al lui Heston Blumenthal, în al cărui meniu puteai găsi somon cu sos de lichior. Spre deosebire de aceștia, Jacques dorea să servească exclusiv mâncăruri locale. Delicii din Normandia pregătite ca la mama acasă, celebrate cu lejeritate și eleganță, așa cum nici mamele, de fapt, nu ar reuși să le facă.

Meniul seriei, la fel ca meniul pe care îl vor avea pe viitor, era inspirat de gastronomia locală, care era o sursă inepuizabilă de idei. Mâncarea avea să

urmărească succesiunea anotimpurilor: primăvara, vara, toamna și iarna, toate își vor etala pe rând bunătățile în noul Paris. Jacques și Catherine erau de părere că acest concept – bucătărie locală de mare clasă, vinuri locale de cea mai bună calitate – era cel mai sigur mod de a recâștiga faima Parisului de altădată. Sperau din toată inima ca și clienții să le împărtășească părerea.

Jacques nu știa însă dacă va reuși să se coordoneze bine cu Catherine, și gândul ăsta îl neliniștea, pentru că abia de atunci încolo începea munca lor de echipă, în condiții de mare stres. Elli și cu el făceau o echipă pe cînste. De fapt, chiar și cu Marion și cu Pierre funcționase destul de bine, făcând abstracție de faptul că oaspeții se plîngeau adesea de calitatea serviciilor. Dar la fel de importantă ca amabilitatea față de clienți era buna coordonare între bucătărie și servire – o chestiune foarte delicată, pentru care fiecare secundă conta. Și pentru asta Jacques inventase o formulă:

$$B + S = 1 = A \text{ și } O$$

Cu alte cuvinte, pentru bunul mers al restaurantului, cel mai important lucru, alfa și omega, erau ca bucătăria și servirea să lucreze în simbioză. Numai așa puteau oferi servicii impecabile, pe care clienții să le observe imediat.

Grijile lui se dovediră însă nejustificate, pentru ca totul merse ca pe roate. Catherine fu o amfitrioană desăvârșită, reușind, cu o rară eleganță, de parcă totul ar fi fost floare la ureche, să facă față unui restaurant plin de oaspeți până la refuz. Și asta în așa fel încât fiecare dintre aceștia să se simtă în centrul atenției. Probabil că ăsta era marele avantaj al faptului că venea din țara tuturor posibilităților, unde serviciile erau oferite cu maximă afabilitate.

Din spatele glasvandului, epuizat și transpirat lângă aragaz, Jacques se mai uita din când în când

la Catherine plimbându-se plină de grație și farmec printre clienți, vorbindu-le în frangleza ei plină de șarm și aducându-le farfuriile cu mâncare cu o precizie desăvârșită.

Asta fu tot. Sau cel puțin așa credea Jacques când, câteva ore mai târziu, stătea liniștit afară pe terasă, sub cerul liber, în spatele bucătăriei, cu scrumiera lui Elli într-o mână și cu o țigară aprinsă în cealaltă. Dar asta ce mai era? Din restaurant se auzeau niște zgomote ciudate, un vacarm neliniștitor care mai avea puțin și lua pe sus întreaga clădire. Ultimul desert se terminase deja de mai bine de un sfert de oră. Ce să fie oare?

— Ah, aici erai, Jacques! zise Catherine, scoțând capul pe ușă. Te-am căutat peste tot... Poți să vii, te rog, cu mine?

Părea foarte serioasă.

— Sunt probleme? întrebă Jacques neliniștit, stingându-și țigara și urmând-o grăbit prin bucătărie spre restaurant.

Era un vacarm imens. Când Jacques intră ca o vijelie pe ușa batantă, nu îi veni să-și creadă ochilor. Toată lumea se ridicase în picioare. Pe chipul tuturor celor din sală și de afară, din grădină, se citea... bucuria. Bucurie să fie? Toată lumea aplauda. Oaspeții lui aplaudau. Jacques se întoarse să vadă dacă mai e ceva în spatele lui. Dacă nu cumva tocmai apăruse Catherine Deneuve pe ușa din spate. Dar nu, se pare că aplauzele chiar pentru el erau.

— Ne-a fost dor de tine, Jacques! strigă cel dintâi Patrice și vocea îi răsună în încăpere.

Își ridică paharul în cinstea lui.

— În cinstea celui mai bun bucătar al Franței, care a fost de acord să revină printre noi!

— Bravo! strigă toată lumea în cor. Bravo!!

— Asta e pentru tine, Jacques, zise Catherine pe un ton sărbătoresc, aplaudând la rândul ei plină de entuziasm.

— Pentru mine?

Inima i se zbătea puternic în piept. Așa ceva nu i se mai întâmplase niciodată. Era de-a dreptul emoționant. Se simțea profund mișcat.

— Nu, pe ea s-o aplaudați, vă rog, pe Catherine! îi contrazise el deodată, aproape gătit de emoție. Să ne trăiască! Asta e pentru tine Catherine!

Ea începu să râdă, în timp ce lumea continua să aplaude.

— Este numai și numai meritul ei.

Nu mai auzise niciodată în viața lui ca o sală întreagă să aplaude un bucătar. Dar iată că se întâmpla. Ce simțea Jacques nu încăpea în cuvinte. Era coplesit, asta era cea mai bună descriere.

— Catherine?

Voia de fapt să șoptească, dar din cauza tărâboiului din jur, trebui aproape să strige.

— Da?

— Îți mulțumesc, îi zise el și o luă de braț.

Ea îi zâmbi aproape cu lacrimi în ochi.

— Pentru nimic, partenere!

Jacques simți nevoia irezistibilă de a o lua în brațe. Chiar dacă asta avea să stârnească aplauze și mai înfocate, aducând vacarmul din restaurantul lui – sau al ei – până la intensitatea unui concert de rock.

Fusese o seară care îi tăiase respirația. O seară care avea să rămână în istorie. La sfârșit, Patrice și alți câțiva oaspeți compuseră și un cântecel pentru Jacques. „Tot Parisul visează la stele“, cântară ei – deși era mai mult un grohăit decât un cântec –, făcând aluzie la cântecul Caterinei Valente din anii '50. Seara putea să continue la nesfârșit.

— Vai, Jacques, nici nu-mi mai simt picioarele de atâta umblat, îi zise Catherine.

Cei din urmă oaspeți, Patrice și Gustave – cum se putea altfel – părăsiră localul abțiguiți bine și plini de voioșie, lăsându-i pe Jacques și Catherine singuri pe terasă. Catherine părea obosită, dar extrem de fericită. Nici nu era de mirare. În seara

aceea nu doar obținuseră punctaj maxim, ci și puncte suplimentare, iar vestea cu siguranță avea să se răspândească în toată Normandia.

— Ți-e foame? o întreabă el.

Era learcă de transpirație și ar fi avut nevoie urgentă de un duș, dar parcă i se făcuse deodată poftă de mâncare. Cum se obișnuiește la bucătari, Jacques mâncase înainte să înceapă să gătească pentru clienți, și de atunci trecuse ceva vreme.

— Ah, mulțumesc, nu! răspunse Catherine, care își scosese pantofii și stătea cocoțată pe scaun, cu picioarele goale. Deși... parcă aş mânca ceva. Ce zici de un desert? Am văzut unul foarte ispititor când am răsfoit cartea roșie.

Cartea roșie? Jacques spera ca partenera lui să nu observe cum se albește în jurul nasului de emoție. Da, desertul îl păstrase pentru mai târziu, cu speranța că o va revedea pe Elli. Cu toate că știa că nu e corect. Că trebuie să se rupă de trecut, în sfârșit! În ultimele săptămâni, cât se pregătise pentru seara aceea, pusese deoparte cârticica. O ținea totuși la îndemână, sperând că nu venise încă ziua despărțirii definitive de Elli.

— Pot să pregătesc și altceva, propuse el rapid.

— Ah, nu, Jacques, te rog mult! îl imploră ea. Rețeta cu spuma de ciocolată... Suna de-a dreptul irezistibil. Ar fi o încununare perfectă pentru noaptea asta de vară. Nu-i așa?

El încă ezita.

— Sau nu vrei din cauza... știi tu... din cauza ei?

— Nu, o liniști el, nicidecum.

— Nu-i nicio problemă, chiar nu-i nicio problemă.

— Mai rămân aici puțin, dacă nu te superi, îi zise Catherine și se întinse ușor pe spate, uitându-se la cerul plin de stele.

„Cred că e extenuată“, își spuse Jacques.

Se duse la bucătărie. Le mulțumi ajutoarelor pentru tot și le trimise acasă. Și apoi se puse din

nou pe treabă. Nu avea nevoie de mai mult de zece minute.

Era cam devreme pentru el, dar nu îi putea refuza lui Catherine această plăcere. Poate că ea nici nu își imagina ce înseamnă clipa asta pentru el. Poate că își închipuia că Jacques reușise să îngroape trecutul pentru că nu mai adusesese vorba despre Elli în ultimele săptămâni. Dar era clar că momentul nu mai putea fi amânat. Lucrul de care se temea și în legătură cu care Elli îl avertizase urma să se petreacă, în sfârșit. Clipa despărțirii sosise.

Desert

„Lacome cad în dulcea ispită
buzele mele scăldate de dor.“
Marie-Josée Rostand, filosoafă și dansatoare

„Sărut de ciocolată

Se iau:

100 g ciocolată neagră, o lingură cafea, două linguri lichior benedictin, 100 g zahăr brun, 4 gălbenușuri de ou, o priză de piper Sichuan, 300 ml frișcă, 150 ml apă.“

— Iartă-mă, Elli, iartă-mă că fac ceea ce fac, îi zise Jacques în timp ce alegea ingredientele. Voiam să amân cât mai mult clipa asta, până aș fi simțit că e momentul potrivit.

Dar momentul potrivit nu ar fi venit niciodată, iar Jacques știa asta foarte bine. După cinci decenii petrecute pe lumea asta, știa și el că momentul potrivit nu vine niciodată. Dacă totul în viață ar veni la așa-zisul moment potrivit, nu ar mai exista copii și nu s-ar mai perpetua specia umană. Oamenii ar face copii abia atunci când ar avea conturi de milioane de euro în bancă, adică niciodată. Dimpotrivă, viața adevărată, autentică, pe care o trăiau nu numai oamenii din Normandia, ci și francezii în general, oamenii în general, cât e universul de mare, funcționa după alte reguli decât regula momentului potrivit. Se baza pe regula luării iraționale de decizii subite în cele mai inoportune momente, decizii care însă se dovedeau a fi cele mai inspirate hotărâri pe care le-ar fi putut lua cineva. De altfel, omul nu încetează să spere până în ultima clipă că va câștiga premiul cel mare la loterie sau că un desert aducător de fericire va face posibilă o ultimă întâlnire înainte de despărțirea de ființa iubită.

„Ciocolata se fărâmițează și se lasă în apă caldă până se topește, apoi se bate gălbenușul, se adaugă zahărul și piperul Sichuan. Se completează compoziția cu lichior benedictin și cafea, după gust. Se împarte în două boluri și se pune la răcit în frigider.“

În timp ce pregătea desertul, Jacques revedea cu ochii minții tot ce se întâmplase în acea seară. Totul i se părea neverosimil. Cu niciun an în urmă fusese un om terminat. Un om aflat pe marginea prăpastiei, gata să sară în hăul din fața sa și să își ia adio de la viață. Iar acum ajunsese să fie aplaudat de clienți. Ovaționat ca un star de muzică rock. Faptul că se afla în bucătăria Parisului și pregătea un desert, fericit peste măsură și plin de speranță, i se datora în totalitate unui singur om: lui Catherine.

Își aminti prima lor întâlnire. Cum ajunsese în câmp din cauza ei, cum îi bătuse ea în geam îngrijorată, iar el blocase rapid ușa, ca să se apere de acea făptură extraterestră: „Sunteți bine, domnule? Sunteți teafăr?“ Nu va uita niciodată cuvintele acestea. La atâtea săptămâni după incident, erau dulci precum ciocolata care se topea în castronul cu apă. Deodată simți că îl bate cineva pe umăr: Elli. În sfârșit! Deborda de bucurie, dar, în același timp, simți pentru prima oară că îi va fi cu puțință să trăiască fără ea. Și acest lucru tot lui Catherine i se datora. Și totuși, știa că îl va durea foarte tare și simți deja un mare gol în stomac când Elli îi atinse cu tandrețe umărul. Închise ochii. Spera ca Elli să nu își închipuie că e dezolat sau trist. Era *doar* emoționat. Emoționat din cauza lui Elli, a lui Catherine – de fapt, din cauza tuturor. Se întoarse așa, cu ochii închiși, către ea, orb și seducător ca Jean Reno.

— Aici ești! izbucni el și o luă în brațe.

O strânse cu putere în brațe și începu să o mângâie pe păr. Mirosea irezistibil, mai ceva decât

ingredientele sofisticate din care pregătea desertul. Jacques era în transă.

Ea își puse brațele pe după gâtul lui.

— Iată-mă.

Era o minune, o revelație sărutul ei ca de catifea.

— Te rog, nu pleca, te rog mult.

Știa că a venit momentul.

— Adio, Elli, spuse el, adio.

Deodată, ea se smulse din îmbrățișare.

Dar cu ce Dumnezeu greșise? Spusese ceva nepotrivit?

În fața lui era Elli, privindu-l indignată.

Nu. Nu putea fi adevărat. Nu putea fi adevărat.

În fața lui era Catherine. Cu ochii scăldați în lacrimi. Lacrimile dezamăgirii, așa părea. Dar în spatele dezamăgirii se mai ascundea ceva. Era furia.

— Catherine... ascultă-mă.

— Christian? îl întrerupse ea, fără să îi dea șansa să se scuze sau să se justifice.

Jacques era confuz. Ce se întâmplase cu ea? Doar știa că e Jacques, și nu soțul ei mort, Christian.

— Sunt eu, Jacques.

— Deci nu ești Christian?

El clătină din cap.

— Iar eu, eu *nu* sunt Elli! spuse ea cu asprime, deși se simțea emoția din glasul ei. Să mănânci singur desertul!

Ieși din cameră ca o vijelie și, în lipsă de altceva, lovi furioasă în gol, tăind aerul cu mâna. Cu aceeași mână cu care îl atinsese ceva mai devreme tandru pe umăr.

Oh, Doamne, ce făcuse?

Era convins că fusese Elli. Să fi fost oare planul ei? Era oare planul lui Elli de a-l apropia pe Jacques de Catherine? De a le da astfel binecuvântarea ei? Dacă așa stăteau lucrurile, atunci demersul eșuase în totalitate. Tocmai când

se simțea și el, în sfârșit, fericit în urma schimbărilor din viața lui. Într-o clipă, reușise să strice tot.

— Ce idiot! strigă Catherine, profund jignită, dar cu un accent franțuzesc impecabil și părăsi în goană clădirea.

Câteva secunde mai târziu, se auzi motorul Range Roverului, iar mașina se îndepărtă în viteză, lăsând parcare a Parisului pustie.

„Bravo, Jacques“, își spuse în sine a lui. Uite așa reușise să pună capăt fericirii, aprinzând un chibrit și dând foc întregului Paradis. Tocmai Paradisului care renăscuse din cenușă. Era în flăcări pentru a doua oară. De data asta, probabil că avea să ardă din temelii.

— O să mă spânzur, îi zise sumbru lui Patrice la telefon.

Era miezul nopții. Patrice, care plecase din restaurant pe șapte cărări și era încă într-o dispoziție de zile mari, nu luă în serios amenințările sinucigașe ale lui Jacques. Doar fusese o seară reușită, chiar senzațională!

— Și asta chiar acum, în seara asta! adăugă Jacques și apoi tăcu, pentru a-i da de înțeles lui Patrice că vorbește foarte serios.

Era ca și cum ar fi zărit plasa de pescuit în care fusese prins și în care până atunci înotase vioi și fericit, crezând că înoată liber în ocean. Nu fusese decât o iluzie.

Nu trecu niciun sfert de oră, și doctorul și consilierul său juridic sunară la ușă. Patrice înțelese că e o urgență și că trebuie neîntârziat să se ducă la Jacques. Spre deosebire de Patrice, care apărură la ușa lui Jacques în ținută de seară, Gustave veni direct în pijamaua lui demodată și pantofi de piele. Când îl sunase Patrice, nu mai voise să piardă nicio secundă și plecase așa cum era, fără să mai piardă timp cu îmbrăcatul, ca să își salveze prietenul de la suicid. Pe Jacques îl emoționă teribil gestul lui.

După o discuție de aproximativ o oră pe terasa Parisului, pe care bătea un vânt plăcut de vară târzie, Patrice și Gustave căzură de acord că deocamdată nu trebuie să ia nicio decizie pripită. Îl sfătuiră pe Jacques să se odihnească mai întâi. El ca bucătar ar fi trebuit să știe că mâncarea nu se servește direct de pe foc. După ce se terminară și ultimele picături de Bordeaux și se rostiră și ultimele vorbe de înțelepciune, Gustave și Patrice plecară la ei acasă, nu însă înainte ca Jacques să le promită că nu va face nicio prostie.

Jacques mai rămase o vreme afară pe terasă, ascultând țârâitul nocturn al greierilor. Nu se simțea cu nimic mai bine decât înainte. Trecea în revistă toate posibilitățile care îi mai rămăseseră. Decise până la urmă că nici nu va merge acasă la Catherine să cadă în genunchi în fața ei sau să doarmă ca un câine la ușă până va reuși să o îmbuneze, nici nu o va suna ca să îi cânte un vers de Lionel Richie. Richie s-ar fi răsucit în mormânt dacă l-ar fi auzit cum falsează, și probabil nici Catherine nu ar fi avut o părere mai bună despre abilitățile lui muzicale.

În cele din urmă, tot gândindu-se și răzgândindu-se, adormi.

Când se trezi, soarele era deja sus pe cer. Dar nu soarele îl trezi, ci Catherine. Sau mai bine zis umbra lui Catherine, care se postase în fața lui și îl făcu pe Jacques să tremure de frig.

— Jacques, auzi el ca prin vis.

— Hm, mormăi el, mijindu-și ochii.

Catherine era superbă. Purta adidași și o rochie Lacoste închisă la culoare.

— O să-mi iau liber o vreme, Jacques! continuă ea pe un ton sobru. Trebuie să găsești pe cineva care să mă înlocuiască, bine?

Ce tot spunea acolo? Jacques se trezi de-a binelea. Era cât pe ce să cadă de pe scaun când încercă să se ridice. Îl dureau oasele, de parcă toată noaptea l-ar fi bătut cineva.

— Nu se poate, o contrazise el cu glas răgușit.

Probabil că arăta oribil în acel moment. Nici nu voia să se gândească. Ea, în schimb, era ca scoasă din cutie, doar ochii îi avea încă roșii de plâns.

— Catherine... am nevoie de tine! Adică... restaurantul are nevoie de tine, se corectă el rapid, ca să nu devină prea vulnerabil. Încercă să îi pună mâna pe umăr, dar și-o retrase imediat.

— Îmi pare rău, îi răspunse ea. Trebuie să mă gândesc puțin, bine?

— Nu poți să-mi faci una ca asta.

— Ba da, Jacques, uite că pot.

Cu o expresie de dezamăgire pe chip, Catherine se răsuci pe călcâie și porni spre bolidul ei negru cu viteze automate.

„Nu poate să-mi facă una ca asta“, își spuse Jacques. Aproape că îl luase cu ametele la gândul că va rămâne singur. Sau avea ametele de la tensiunea crescută? Inima îi bătea foarte puternic și respira cu mare dificultate. Văzu negru în fața ochilor. Fu nevoit să se așeze pe scaun. Simțea cum i se înmoaie picioarele. Se așeză la loc pe scaunul pe care dormise, privind-o neputincios pe Catherine cum se îndepărtează.

O va mai vedea oare vreodată? Probabil că mai bine ar face un atac de cord. Nu ar mai putea îndura încă o pierdere. Fusesse un mare ticălos, un neghiob. Merita să atragă furia divină.

— Hai, Doamne, dă-mi lovitura de grație! imploră Jacques divinitatea, privind când spre cer, când spre bolidul de metal care i-o răpea pe Catherine.

Își duse mâna la inimă, după care începu să inspire și să expire adânc de zeci de ori, până când simți că îi este ceva mai bine. Ritmul bătăilor inimii se mai domoli. Hotărât lucru, nu îi sunase încă ceasul. Vru să ia din buzunar un șervețel ca să își șteargă sudoarea de pe frunte, dar dădu de cheile de la mașină. În acel moment, ca printr-o revelație, înțelese ce are de făcut.

Tură motorul la maximum și porni în viteză pe urmele ei. Nici nu își mai amintea când o mai condusesese astfel pe Zeiță, dar ce mai conta, era o situație de urgență și nu se putea altfel. Nici nu îi trecu prin minte că ar putea să dea peste Alfons, care își mîna bicicleta prin mijlocul străzii. Era o situație de urgență, pe care până și polițiștii ar trebui să o înțeleagă. Slavă cerului, mare e mila lui Dumnezeu! În nici două minute, o ajunsese din urmă pe Catherine. Recunoscuse masivul ei Rover de la mare distanță. Cîteva secunde mai târziu era chiar în spatele ei. Singura șansă de a o opri era să facă o depășire bruscă și apoi să frîneze. Văzuse asta prin filmele de acțiune și se gândi că nu ar fi rău să recurgă la aceeași tactică, care până de curând i se părea posibilă doar în filme. De data asta, teoria și practica aveau să se întâlnească în chip miraculos.

Jacques se angajă într-o depășire cum rareori avea loc în Normandia cea verde, idilică și pașnică. Singurul lucru care conta era să nu îi riște viața lui Catherine. De a lui nu îi mai păsa prea tare. De altfel, nu i se părea că merge cu o viteză prea mare. Părea chiar să fie sub limita vitezei legale. În plus, nu voia să treacă glonț pe lângă Catherine, așa că o depăși la început încet, doar atât cât să o poată striga:

— Catherine, Catherine!

Ea îl văzuse deja în oglinda retrovizoare, știa cu cine are de-a face și se hotărâse să îl ignore cu desăvârșire. Se făcea că nu vede cum gesticulează sălbatic de pe banda cealaltă și că nu îl aude cum o strigă, deși geamul era pe jumătate lăsat în jos.

— Catherine, strigă el încă o dată. Oprește, te rog, îmi pare rău!

În sfârșit, Catherine reacționează, dar nu așa cum s-ar fi așteptat sau și-ar fi dorit Jacques. Închise geamul și porni radioul cât mai tare, ca să nu îl mai audă. Cîteva secunde mai târziu, auzi și Jacques basul apocaliptic bubuind din tancul lui Catherine.

Ajunseseră aproximativ în același loc în care se întâlniseră pentru prima dată, după nefericitul accident. Jacques zări în oglindă privirea lui Catherine, ochii mari cuprinși de panică. Apoi o văzu cum ridică mâna de pe volan, cuprinsă de spaimă. Țsta nu era semn bun. Un model de Citroën gri, antic și de demult, cunoscut ca „rățușca cea urâtă“, de-abia se târa pe șosea la zece metri în fața lui Jacques. La volan era un bunicuț cu bască, care își ținea privirea ațintită drept în față și era chiar mai bătrân decât mașina pe care o conducea. Spre deosebire de Jacques, el însă conducea liniștit, cu o viteză regulamentară, și nici nu se gândea că dimineața aceea ar putea să fie ultima din viața lui. Când îl zări dintr-odată în fața lui, Jacques frână cu putere și roti volanul spre dreapta, spre câmpul de porumb, unde mai nimerise și cu câteva săptămâni în urmă. De data asta însă, cu urmări mult mai tragice. Mașina se rostogoli, o dată, de două ori, până ce se opri în mijlocul câmpului, cu susul în jos. Jacques rămăsese pe loc, cu capul în jos și cu mâinile pe volan. Centura i se înfipsea dureros în piele, dar cine știe unde ar fi zburat dacă nu ar fi avut-o. Poate că o voce interioară îi șoptise că ar fi o idee bună să își pună centura de siguranță, din moment ce avea de gând să se lanseze într-o cursă contracronometru de mare risc. E ciudat însă că nu auzise niciun claxon. Probabil că bunicuțul își văzuse de drum fără ca măcar să bănuiască ce se întâmplase în urma lui. De la o anumită vârstă, puține lucruri au puterea să îți tulbure liniștea. Ceea ce îl interesa pe Jacques era dacă și Catherine condusesese mai departe, lăsându-l indiferentă în urma ei. Ea nici nu bănuia cum îi dăduse viața peste cap lui Jacques acest câmp de porumb; și la propriu, și la figurat. La prima vedere, nu părea să fi pățit nimic grav. Doar câteva zgârieturi. Important e că nu se lovise la cap. Ceea ce îl îngrijora însă mai tare era faptul că ieșea fum din

motor. Cu mâna stângă, încercă să deschidă ușor portiera, iar cu mâna dreaptă, să își scoată centura. Ambele acțiuni dădură greș. Probabil că ușa se blocase în urma șocurilor repetate. Nici centura nu se desfăcea. Știa că are un defect, pe care de mult ar fi trebuit să îl repare. Neliniștea lui creștea. Văzu flăcări ieșind din motor. Începu să lovească portiera cu putere, dar nimic.

— Jacques!

Era vocea lui Catherine. Deci nu îl abandonase.

— Sunt blocat, nu se deschide portiera. Încearcă tu de afară!

Tot fără succes. Deși trăgea cu putere de ea, nici Catherine nu reuși să o deschidă. Se blocase. Dar Catherine nu se dădu bătută. Încercă să desprindă centura. Geamul era puțin deschis, își băgă mâna și încercă să tragă de centură cu toată greutatea corpului, împingând piciorul în portieră până ce se auzi un păcănit. Slavă Domnului! Acum mai rămânea de rezolvat problema cu ușa. Jacques, eliberat din strânsoarea centurii, începu să împingă și el în portieră. Tot fără izbândă.

— Nu merge așa! strigă ea și apoi se uită spre flăcări. Mă întorc imediat, Jacques, bine?

— Nu! strigă el, dar era prea târziu.

Catherine o luă la fugă de parcă avea în ea puteri dumnezeiești. După câteva secunde, se întoarse cu o brichetă mică în mână. Dar ce naiba avea de gând să facă? În loc să stingă flăcările care ieșeau de sub capotă, Catherine începu să dea foc geamului.

— Închide ochii, Jacques! Repede, strigă ea.

El făcu ce i se spune. Catherine arse geamul până ce acesta începu să crape. Salvatoarea lui părea să dețină puteri supranaturale. Nu dură mult până ce geamul fu complet distrus.

El ieși apoi cu mare atenție pe geam, cu capul înainte. Încercă să nu se taie la mâini – numai asta îl interesa. Mâinile să îi rămână întregi. Nu îi păsa

dacă după toată tărășenia asta se va alege cu câteva cicatrice.

Catherine îi întinse mâna ca să îl ajute să iasă. Jacques se ridică apoi fără probleme și se opri doar pentru o secundă, să îi privească chipul minunat, acoperit de broboane de transpirație.

— Mulțumesc, spuse el, emoționat și extenuat.

— Vino! spuse ea și îl trase iute departe de flăcări. Înainte să explodeze!

Îi dădu drumul la mână, deși Jacques și-ar fi dorit să rămână așa încă puțin.

— Suntem în Franța, nu în America, zise el glumeț când ajunse la marginea drumului și stătea cu mâinile în șold privind în depărtare mașina. Mai iau și aici foc mașinile, dar nu explodează dramatic. Asta se întâmplă numai în filmele ameri...

Bum! Un zgomot asurzitor și un nor de foc contrazise imediat estimările ironice ale lui Jacques legate de probabilitatea exploziilor de mașini în Europa. Amândoi făcură un pas înapoi. Jacques se uită îngrijorat în jur. Citroënul nu se mai zărea. Bătrânul nici nu bănuia ce dramă se petrecuse pe șosea.

Și asta fu sfârșitul Zeiței.

În mod surprinzător, Jacques nu se simțea foarte afectat. Singurul lucru care îl preocupa și care îl făcea să simtă o durere mare în inimă era persoana de lângă el: Catherine. Ea stătea acolo și nu zicea nimic, transpirată și cu noroi pe față, pe picioare și pe brațe.

— Nu știu... Nu știu ce să zic, bâigui el.

Vorbise aproape în șoaptă, dar Catherine îl auzi.

— Cum ar fi să zici „te iubesc“?

Glasul ei suna ușor disprețuitor, iar privirea îi era îndreptată spre locul exploziei.

El o privi plin de mirare. Nu îi venea să creadă ceea ce tocmai auzise.

— Vrei... Vrei să te iubească cineva ca mine? Un ticălos ca mine?

Catherine se uită la el încruntată.

— Da, te iubesc, Catherine! zise el și o mângâie tandru pe chip, îndepărtând noroiul de pe frunte. Dar sunt un bucătar prostănac. Mă descurc foarte bine cu lingura, dar cuvintele... cuvintele frumoase, vreau să zic... sunt...

— Grele de tot?

El încuviință. Adora franceza ei și spera să rămână pentru totdeauna așa cum era. Perfectă. Catherine era perfectă. Dar el fusese orb și nu văzuse asta la timp. Abia acum vedea limpede adevărul. Vedea o foaie albă de hârtie cu semnătura ei pe ea. Vedea cu ochii minții:

— „Nu e niciodată prea târziu să căutăm o lume nouă. Suntem eroi, ale căror inimi bat împreună“, recită el din memorie din poezia pe care ea i-o dedicase.

Spera că își amintește bine versurile.

Un zâmbet timid se zări pe chipul ei de cum începu el să recite.

— Alfred Lord Tennyson? Ai păstrat poezia și ai învățat-o pe rost?

El încuviință. În sfârșit găsisese și el cuvintele potrivite, chiar dacă era vorba de doar două versuri; erau două versuri atât de importante pentru ea, iar el de-abia atunci înțelegea ce însemnătate au pentru Catherine.

— Sau e prea târziu pentru asta? întrebă el cu teamă.

Ea îl privi câteva secunde. Apoi făcu un pas spre el și îl sărută pe buze. Foarte scurt.

— Nu, nu e prea târziu, zise în șoaptă.

Chiar atunci se mai auzi o explozie dinspre câmpul de porumb, care îi făcu să se apropie și mai mult unul de celălalt.

— Ba pentru mașina ta da, e prea târziu.

Îl privi precaută, nu era sigură dacă se cade sau nu să râdă. Dar sigur că se cădea. Și începu să râdă atât de tare, atât de tare și de vesel și de liber, încât o puteau auzi până și parizienii. Parizienii din

Paris, nu parizienii din Parisul normand. Dacă ar fi fost să-și pună o dorință în acel moment, și-ar fi dorit să nu mai treacă nicio zi și nicio noapte fără să o audă pe *ea*, pe Catherine, râzând.

Felul doi

Trei luni mai târziu..

— A spus A!

Vocea lui Catherine era străbătută de emoție, ca glăsciorul unei fete care alergase dis-de-dimineată prin grădină ca să salveze o vrăbiuță căzută din cuib sub un stejar viguros. Puțin îngrijorată, dar mai ales bucuroasă.

— Jacques, măgarul a spus A!

Jacques se trezi treptat din somn, în dormitorul albastru din cabana lui Catherine, unde avea deja de ceva timp privilegiul să rămână peste noapte, alături de americanca de vis. Cu o seară înainte stătuse până târziu în Paris, pentru că fusese plin de lume. Inițial crezu că iarăși a dormit până târziu, dar, după ceața cenușie ce se furișă pe fereastră în dormitor, își dădu seama că e de fapt încă foarte devreme. În orice caz, devreme pentru standardele lui. Catherine era o *early bird*^[12] chiar dacă se culcau cam la aceeași oră. Jacques se tot întindea, încercând să se trezească și se întreba dacă doar i se păruse sau chiar îl strigase Catherine mai devreme. Începu să pipăie jumătatea cealaltă a patului și își dădu seama că, într-adevăr, Catherine nu mai era acolo.

Se făcuse iarnă. Mai avea puțin și împlinea cincizeci de ani. Dar nu îi mai era teamă de vârstă asta. Frumusețea zilelor și a nopților compensa teama de a îmbătrâni. Erau ca o pătură pufoasă care îți ține de cald într-o cameră friguroasă.

— Jacques, a spus A! Hai odată, leneșule!

Jacques se târî greoi afară din așternut și se duse la fereastră ca să se uite în grădină. Acolo unde măgarul și calul își duceau veacul. Se mutaseră și ei odată cu Jacques. Catherine insistase să îi ia și

pe ei. Nu în ultimul rând ca să ducă la bun sfârșit ședințele de terapie cu măgărușul. Jacques nu se dezmeticise încă de-a binelea din somn, dar fu emoționat până la lacrimi de spectacolul din grădină. Catherine era în pijămăluța ei subțire de mătase, cu o geacă albă, mult prea subțire pentru vremea de afară și cu cizmele de gumă verzi, vorbind cu cei doi și aruncându-i din când în când câte o privire lui Jacques, care stătea la balcon.

El se îmbracă cât putu de repede, cu un șort și un tricou, și o luă la goană pe dușumeaua rece, cu pătura după el, până la ieșirea din spate, care dădea în grădină. Își puse și el cizmele și se grăbi să iasă afară ca să o salveze pe Catherine de pneumonie.

— E decembrie, ai înnebunit? strigă el, în timp ce înainta cu pași mari prin iarba udă.

— N-ai auzit, Jacques? Măgărușul a reușit să spună A, zise ea bătând bucuroasă din palme.

— A spus A? se miră el, grăbindu-se să o învelească cu pătura ca să o încălzească.

— Bun, acum că suntem amândoi la adăpost, hai să ne bucurăm de spectacol, spuse ea și îl sărută pe Jacques pe nas cu tandrețe.

— Hai, măgărușule, fii băiat bun și arată-i și unchiului Jacques cum se face.

Jacques se miră că îl prezintă măgărușului ca pe „unchiul”. Că stabilește automat între ei doi o legătură de rudenie. Așa făcuse și Elli. În fiecare zi se uita la fotografia cu el și Elli, care era una dintre imaginile din colecția dedicată iubirii ce decora pereții restaurantului. Durerea lui Jacques dispăruse. Rămăseseră numai amintirile frumoase, amintirile de aur. Același lucru spunea și Catherine în ceea ce îl privea pe Christian.

Puseseră pe perete și o poză cu ei, cu Jacques și Catherine, care trona într-un loc privilegiat, între bucătărie și restaurant, astfel încât să o poată privi amândoi din când în când în timp ce lucrează. Mai ales în zilele stresante. În poză erau ei doi pe acoperișul Parisului, în turnul de observație.

Jacques o îmbrățișa din spate pe Catherine, în timp ce soarele de apus le lumina chipul așa de puternic, încât niciunul dintre ei nu putuse să își țină ochii deschiși.

Jacques se trezi brusc din visare, când auzi măgarul făcând „I-i-i-i-aaaa!“ Mai avea puțin și îi spărgea timpanele. Pe fața lui se vedea o expresie triumfătoare. Și apoi din nou: „I-i-i-i-aaaa!“

Nu își mai revenea din mirare. Catherine reușise. Ce femeie minunată apăruse în viața lui! Se bucura enorm pentru măgar. Ce eliberator trebuia să fie pentru el să poată spune în sfârșit ce gândește! După atâția ani de dezolantă tăcere! Ca și cum, după ce ți-ai ținut respirația ani în șir, reușești în sfârșit să răsuflă.

— E o minune, șopti Catherine timid, cu ochii strălucind de bucurie și emoție.

Deodată, din spatele norilor se ivi soarele, învăluindu-i chipul frumos în lumina lui aurie. Catherine se cuibări în brațele lui Jacques.

În timp ce calul încuviință mulțumit, Jacques o îmbrățișă strâns, cât putea el de strâns, pe Catherine în mijlocul câmpiei acoperite de roua dimineții.

— Da, așa e. E o minune, zise Jacques și o sărută pe Catherine pe obrazul rece, umed și rozaliu ca florile de măr.

Calul și măgarul trăiră fericiți și mulțumiți până la adânci bătrâneți. Lui Jacques și lui Catherine le era rezervată o soartă asemănătoare. Într-o configurație similară: cal-măgar. Conform zodiacului chinezesc, Catherine era sub semnul calului. Măgarii nu apar în astrologia Orientului îndepărtat, dar chiar și fără să știe nimic despre asta, Jacques nu avea nevoie de o aluzie mai explicită de atât ca să înțeleagă ce rol îi rezervaseră divinitatea, soarta și femeile din viața lui.

*Paradisul nu avea să își recupereze niciodată
literele pierdute. Avea să rămână pentru totdeauna
Paris. Steaua lui va străluci însă mai puternic ca
niciodată.*

Addenda

Oala și capacul

Rețetele lui Elli pentru bucătarii îndrăgostiți

Supă rece de mătrăgună și alte legume

Se iau:

300 g mătrăgune, un castravete de aprox. 250 g, un ardei, 200-250 ml supă de legume, o linguriță oțet de vin, o linguriță ulei din semințe de in, usturoi, sare de mare, 1 vârf de chilio și de zahăr vanilat și puțină verdeață pentru ornat supa când e gata.

Mătrăgunele se usucă cu grijă, se pun în apă fiartă un minut sau jumătate de minut și apoi se sting cu apă rece. Se curăță, se taie în patru și se scot semințele. Semințele se pisează și se pun într-o strecurătoare. Ardeiul se curăță, se scobește, se taie în jumătate și se rade după ce se îndepărtează semințele. Castravetele se decojește și se taie în jumătate.

Ardeiul, castravetele și mătrăguna se taie în bucățele mici. Totul se amestecă bine cu mixerul. Se adaugă puțin oțet, ulei și usturoi. Dacă amestecul are o consistență prea densă, se mai subțiază cu apă sau supă. Se condimentează cu sare de mare, o priză de chili și puțin zahăr vanilat. Se pune la răcit în frigider pentru câteva ore și apoi se servește în farfurii adânci. Se ornează cu câteva fire de verdeață.

Scoicile lui Venus pe pat de spanac

Se iau:

1 kg scoici, 200 g spanac proaspăt, 150 g alge *Passe-pierre*, două cepe mici tăiate cubulețe, sare de mare, piper, un cățel de usturoi, puțin ulei de măsline, 200 ml vin alb, 3-5 fire de șofran, o linguriță smântână.

Se curăță bine scoicile. Se pun pe foc într-o oală, în care se adaugă și o ceapă mică, sare și piper. Se îndepărtează scoicile care nu se deschid. Se scoate carnea celorlalte scoici într-un castron separat. Între timp, se toacă usturoiul, se amestecă cu puțin ulei de măsline și apoi se adaugă la fiertură, împreună cu câteva frunze de șofran și un strop de vin. Se lasă la fiert 4-5 minute. Separat, smântâna se amestecă cu 150 ml de fiertură și se pune totul din nou la fiert pentru 4-5 minute. Se adaugă scoicile. Peste fiertura cu ceapă se adaugă ulei de măsline, apoi spanacul și algele, și se lasă să mai fiarbă în uleiul fierbinte pentru încă o jumătate de minut. Spanacul și algele se așază apoi pe o farfurie și deasupra lor se aranjează scoicile.

Coq au vin

Se iau:

un pui, o sticlă de Bordeaux, 150 g *pancetta*, două cepe de mărime medie tăiate bucățele, un morcov tăiat cubulețe, două fire de țelină tăiate bucățele, doi căței de usturoi zdrobiți, 30 g unt, o lingură pastă de tomate, două linguri făină, două linguri coniac, 4-5 tulpini de cimbru, 300 ml supă de pui, trei frunze de dafin, 200 g ciuperci mici, două linguri pătrunjel tocat, sare de mare, piper proaspăt măcinat.

Puiul se taie în 6-8 bucăți. Bucățile se pun apoi într-un castron mare, în care se toarnă vin roșu. Castronul se lasă timp de 12 ore în frigider, acoperit cu folie. Vinul roșu se toarnă în alt recipient și se păstrează pentru mai târziu. Carnea se tamponează ușor cu un șervet. Șunca se prăjește într-o tigaie la foc mediu și apoi se tamponează cu un șervet care absoarbe uleiul. Bucățile de pui se trec prin făină, se adaugă sare și piper. Se unge o tigaie cu unt și se prăjesc bucățile de pui pe ambele părți până se rumenesc. Se adaugă usturoiul, ceapa, ciupercile, morcovii, țelina și pasta de tomate și se lasă în tigaie până ce legumele se pătrund fără să devină prea moi.

Se toarnă coniac într-un pahar mic. Tigaia se ia de pe aragaz și, după ce se toarnă coniacul, se pune iarăși pe foc. Se flambează ținând un chibrit aprins deasupra tigăii, până ce începe să iasă foc. La un minut după ce se stinge flama, se adaugă vinul și puiul. Când compoziția devine mai consistentă, se adaugă și cimbrul și foile de dafin. Se pune capacul și se lasă să fiarbă aproximativ o oră. Apoi se ridică capacul și se mai lasă pe foc încă un sfert

de oră, pentru ca sosul să se îngroașe. Se adaugă pătrunjelul tocat și șunca. Se pune sare după gust și se servește.

Știucă în baie de șampanie

Se iau:

300 g file de știucă, 3-4 lingurițe șampanie, sare de mare, piper proaspăt rășnit, un fenicul, 25 g capere, puțin unt, o lingură ulei de măsline.

Fileul de pește se taie în două bucăți egale, se spală, se lasă să se usuce și se condimentează cu sare și piper. Se spală feniculul și se taie în două. Jumătățile se taie apoi în felii subțiri. Partea verde a feniculului se toacă mărunt.

Se pune ulei într-o tigaie, se încinge tigaia și se adaugă feliile de fenicul. Se pun sare și piper, se adaugă ciupercile. Se lasă pe foc câteva minute. Apoi se adaugă peștele peste legume și se lasă la abur aproximativ 5 minute. Se scoate peștele și se servește pe două farfurii încălzite. Se pun caperele și feniculul tocat peste legumele din tigaie, se amestecă, se adaugă puțin unt și amestecul se întinde apoi peste pește.

Sărut de ciocolată

Se iau:

100 g ciocolată neagră, o lingură cafea, două linguri lichior benedictin, 100 g zahăr brun, 4 gălbenușuri de ou, o priză de piper Sichuan, 300 ml frișcă, 150 ml apă.

Zahărul brun se pune în puțină apă și se fierbe la foc mic până se topește. Ciocolata se fărâmițează și se lasă în apă caldă până se topește, apoi se bate gălbenușul, se adaugă zahărul și piperul Sichuan. Se completează compoziția cu lichior benedictin și cafea, după gust. Se împarte în două boluri și se pune la răcit în frigider.

Mulțumiri

Le mulțumesc tuturor celor ce m-au ajutat să scriu această poveste. Îi menționez în mod deosebit pe Eléonore Delair, Nicola Bartels, Blanvalet și Andrea Wildgruber de la Agence Hoffman.

M-au inspirat Alfons Schuhbeck, Mare Fosh, Max de Roche, Sander de Ponti. *Last but not least*, soția mea, Antoine Choufleur și Emmanuelle Framboise merită cele mai calde mulțumiri.

- ^[11] Michelin este o companie care evaluează calitatea restaurantelor din Franța, acordându-le până la trei stele.
- ^[12] Versuri din melodia *Reality* a lui Richard Sanderson: „Te-am întâlnit din întâmplare,/ Nu mă așteptam să-mi schimbi viața pentru totdeauna“ (en. în original).
- ^[13] Critic de vinuri.
- ^[14] Drumul la Canossa, călătoria umilitoare pe care a făcut-o Henric al IV-lea al Sfântului Imperiu Roman până la fortăreața din Canossa ca să obțină revocarea excomunicării sale de către papa Grigore al VII-lea.
- ^[15] Charles Baudelaire, „Corespunderi“, trad. Al. Philippide, în *Florile răului*, ed. alcătuită de Geo Dumitrescu, EPLU, 1967, p. 23.
- ^[16] Albert Schweitzer (1875-1965), teolog, organist, filosof și medic misionar în Africa.
- ^[17] Vin produs în cantitate mică, pe suprafețe mici.
- ^[18] „Prea bine!“ (fr. în original).
- ^[19] „Fantastic!“ (en. în original).
- ^[10] Joc de cuvinte intraductibil; în germană, *salt* înseamnă „sătul“.
- ^[11] Specialitate italienească; șuncă de porc condimentată cu piper negru.
- ^[12] „Persoană matinală“ (en. în original).

Table of Contents

{1}	221
{2}	221
{3}	221
{4}	221
{5}	221
{6}	221
{7}	221
{8}	221
{9}	221
{10}	221
{11}	221
{12}	221